

Per aspera ad astra

Constelații diamantine

Revistă de cultură universală
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

Anul IV, Nr. 12 (40)
Decembrie 2013

Sărbători fericite!

LA MULȚI ANI 2014 !

Fragonard - Sugar Sketchworks

În acest număr semnează:

Doina Drăguț, George Filip, Iulian Chivu, Adrian Botez, Al. Florin Țene, Janet Nică, Mircea Botiș, Radu Botiș, Nicolae Mățaș,
Florica Bațu Ichim, Napoleon Săvescu, Florin Măceșanu, George Petrovai, Constantin Miu, Marinela Preoteasa,
Beatrice Silvia Sorescu, Petru Hamat, Leonard Ionuț Voicu, Vasile Anton Ieșeanu, Gheorghe A. Stroia, Georgian Ghiță,
Ion Pachia-Tatomirescu, Ion N. Oprea, Cornel Galben, Florentin Smarandache, Anca Sîrghie, Ștefan Radu Mușat, Daniel Marian,
Livia Ciupercă, Stelian Gomboș, Mariana Zavati Gardner, Ștefan Chirișescu, Sebastian Golomoș, Lucian Gruia, Costel Suditu,
Berthany Shaffer, John Webbec, Mnohacek Zgublacenk, Emil Bucureșteanu, Dominic Diamant, Eugen Deutsch, Cezarina Adamescu,
Ionuț Caragea, Lucreția Berzintu, Constantin Tudorache, Elis Râpeanu, Eugen Albu, Nelu Vasile, Traian Rus.

Sumar

Doina Drăguț , O carte pentru minte și suflet ..p.3	
George Filip , Exodul nostrupp.4-5	
Iulian Chivu , Tantal - Trufia efemerității ..pp.6,7	
Adrian Botez , Colindul cărțiip.7	
Al. Florin Țene , Asemănări între alegere, normă și expresivitatea poetică și raporturile dintre elep.8	
Janet Nică , Paradoxuri umoristicep.9	
Mircea și Radu Botiș , Acțiuni politice românești în direcția realizării Marii Uniripp.10-12	
Nicolae Mățaș , Sonetep.13	
Florica Bațu Ichim , Versurip.13	
Napoleon Săvescu , Despre conferințele organizate de ICR - New Yorkpp.14-15	
Florin Măceșanu , Jean-Honore Fragonard ..p.15	
George Petrovai , Toți oamenii trăiesc, dar numai unii dintre ei existăpp.16-17	
Constantin Miu , Versurip.17	
Marinela Preoteasa , Versurip.18	
Beatrice Silvia Sorescu , Versurip.18	
Petru Hamat , Labirintând în reflexul autocunoașteriipp.19-21	
Leonard Ionuț Voicu , Versurip.21	
Vasile Anton Ieșeanu , Livada cu vișini sau o lume care se petrecepp.22-24	
Gh. A. Stroia , "Visarea vieții".....pp.25,26	
Georgian Ghiță , Versurip.26	
Ion Pachia-Tatomirescu , Meditații la hematiile-stele din absoluta ninsoarep.27	
Ion N. Oprea , Lecție de românismpp.28,29	
Cornel Galben , Centenar Mihail Chirnoagă ..p.29	
Florentin Smarandache , Adriana Răducan - fabulist contemporanp.30	
Anca Sirghie , Dăltuiuri - de Radu Stanca ..pp.31,32	
Ștefan Radu Mușat , Versurip.32	
Daniel Marian , Florina Sanda Cojocaru - "Vise de scrum"p.33	
Livia Ciupercă , Adevărul despre Adam ..pp.34,35	
Stelian Gomboș , Despre concepția și viziunea Părintelui Arhimandrit Cleopa Iliepp.36-39	
Mariana Zavati Gardner , Mici obrăznicii ..p.40	
Șt. Chirișescu , Oaspete al Chișinăului ..pp.41,42	
Sebastian Golomoz , Versurip.42	
Lucian Gruia , Versurip.43	
Costel Suditu , Versurip.43	
Berthang Shaffer, John Webbec , Mnohacek Zgublacenck , Versurip.44	
Emil Bucureșteanu , Bătrânețep.45	
Dominic Diamant , Sonete best@ia-le.....p.45	
Eugen Deutsch, Janet Nică , Duel sonetistic ..p.46	
Cezarina Adamescu , Entropia luminii... ..pp.47-50	
Ionuț Caragea , Sindromul nemuririip.50	
Lucreția Berzintu , Manifestare internațională la Ierusalim cu participanți Rotarieni ..pp.51-53	
C. Tudorache , Satira timpului pierdutp.54,55	
Elis Râpeanu , Constelații epigramaticep.56	
Eugen Albu , Constelații epigramaticep.57	
Nelu Vasile , Constelații rebusistep.58	
Traian Rus , Cântec și povestep.59	
Premiile UZPR 2013p.60	

Constelații diamantine

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

- apare lunar -

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Prof. univ. dr. Remus RUS
- Prof. dr. Florin AGAFIȚEI, orientalist, sanscritolog
- Diplomat Petre GIGEA-GORUN, ambasador, scriitor
- Prof. univ. dr. George POPA, scriitor, traducător, eminescolog, critic de artă

Redacția

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Redactori literari:

IULIAN CHIVU

BAKI YMERI

Redactor artistic:

FLORIN MĂCEȘANU

Redactori asociați

- Prof. univ. dr. FLORENTIN SMARANDACHE, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. univ. dr. VIOREL ROMAN, Germania, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia, poetă bilingvă, critic literar, traducător
- GEORGE FILIP, Canada, scriitor

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantine* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresele:

constelatiidiamantine1@gmail.com

const.diamantine@gmail.com

ISSN 2069 – 0657

www.scribd.com/doina_dragut

Adresa redacției:

Cartier Lăpuș, Bd. Decebal, bl. S2, ap. 13, Craiova, Dolj,
România, cod: 200440

Ilustrația revistei: Jean-Honoré Fragonard

Fondatori: Al. Florin Țene, Doina Drăguț, Janet Nică, N.N. Negulescu

Doina DRĂCUȚ

O carte pentru minte și suflet

Părând a anticipa relațiile politico-economice româno-chineze de astăzi, de mâine și de pomâine, de mare viitor, revista *Constelații diamantine* a promovat cu multă vreme înainte valorile spirituale chineze, mai cu seamă prin prietenul și colaboratorul nostru Constantin Lupeanu, diplomat de carieră, fost Ambasador al României în Asia, unul dintre cei mai mari sinologi al lumii.

Anunț, cu bucurie, o nouă carte marca Lupeanu. Este vorba de o lucrare complexă, un dozaș savant de introducere în lumea fascinantă a gândirii chineze.

După ce Confucius a fost oferit cititorilor români prin aforismele din *Analecte*, prin antologia de poezie populară întocmită de el în secolul al V-lea î.Hr. și prin lucrarea de mari dimensiuni *Cartea Schimbărilor*, iată că a venit rândul prezentării taoismului - filozofia și religia atât de specifice Chinei.

Mă refer la o carte de mari dimensiuni, de ținută universitară, intitulată *Părinții Sistemului Filosofic Taoist*.

Ceea ce transformă această carte într-o comoară este felul în care este organizată.

Cartea *Părinții Sistemului Filosofic Taoist* adună între copertele sale textele fundamentale ale taoismului, care îl explică în totalitate, și anume: *Carte despre Tao și Virtute* de Lao Zi, *Cartea Adevărată a Vidului și a Supremei Virtuți* de Lie Zi și *Simbolurile Integrității Infinite, Parabole* de Zhuang Zi.

În plus, ceea ce creează ineditul și valoarea cărții *Părinții*

Sistemului Filosofic Taoist sunt disecțiile operate pentru noi, cititorii. Textele originale, traduse din limba chineză de Constantin Lupeanu împreună cu Mira Lupeanu și Adrian Daniel Lupeanu, sunt comentate și explicate pe înțelesul nostru, evitându-se formulările savante, sofisticate în studii largi de zeci de pagini, la care se adaugă note explicative pe text. Aș spune că nu scapă nicio sintagmă de interes și cu semnificații, de multe ori notele acestea întrecând de câteva ori textul original.

O carte de referință, o ediție completă, o carte care se cuvine

să se afle în biblioteca fiecărui intelectual român.

„În sinteză, taoismul, filozofie și religie, își trage seva dintr-un cuvânt, *tao*, cuvânt împrumutat din limbajul curent, golit de sensurile inițiale și încărcat cu puteri greu de închipuit. Se crede că originile gândirii taoiste s-ar afla în urmă cu trei mii de ani, când s-a pornit de la observarea naturii, unde nimic nu are contururi precise sau definitive, dimpotrivă, totul este schimbare, interdependență și orice chestiune se rezolvă de la sine.

De ce a fost ales cuvântul *tao*

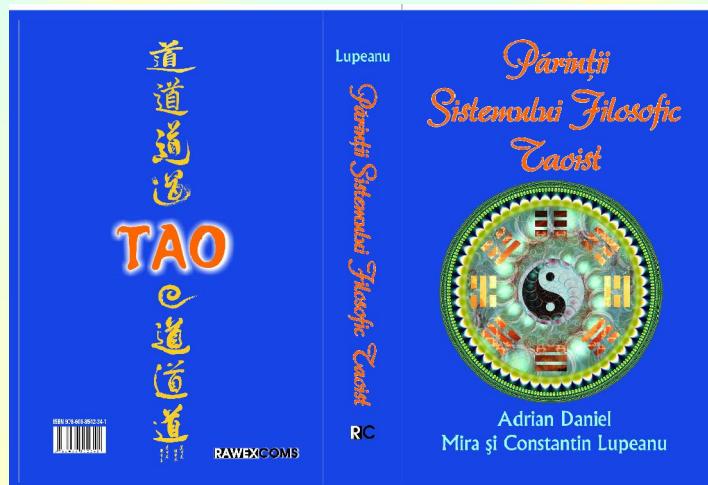
nimeni până acum n-a putut oferi o explicație edificatoare. *Tao* înseamnă cale, drum, iar mai târziu a primit și sensul abstract de doctrină, principiu”, spun autorii cărții *Părinții Sistemului Filosofic Taoist*, în Introducere.

Tao este forța fundamentală care curge în toate ființele și lucrurile din Univers, el este conținut în fiecare lucru, de la cel mai nobil și mai înălțător, până la ceea ce este considerat cel mai umil. *Tao* este esența însăși a realității. *Tao* naște, crește, hrănește și iubește deopotrivă tot ce se află în întregul univers.

Copertele I și IV sunt semnificative și atractive prin ele însele, având darul de a ne introduce cu delicatețe într-o lume magică.

Precizez că lucrarea *Părinții Sistemului Filosofic Taoist* a fost tipărită în format mare, gen dicționar sau studiu de alură universitară; ca dimensiuni are 155 x 235 mm, are 684 pagini.

Cartea poate fi găsită și comandată la Editura și Tipografia RAWEX COMS din București, telefon - 0720773209, doamna RALUCA TUDOR, Editor și Director General.

George FILIP
(Canada)

EXODUL NOSTRU

Scrisoare către România din inimi

oameni buni, tristețea lumii uneori ne curge-n lacrimi
că ni-i scris de ursitoare ori ce clipă s-o plătim
ba cu fericiri de-aiurea, cu trișări, iubiri sau patimi,
legi nescrise lângă care zi de zi ne răstignim.

blestemați de zodii roșii ne târâm destinu-n spate,
înfierați de legea strâmbă, de revoltă și complot
și, mințindu-ne, minciuna tuturor ne zice „frate”
extirpându-ne credința din trup ca pe Savaot.

nechemați pe Terra asta ce ne arde sub picioare
punem flori, zidim poeme și-n cafele citim sorți
pentru puii primi ai lumii, feciori teferi și fecioare
cărora le spune nimeni că prin naștere sunt morți.

așa dar rămâne jocul, riscul de-a juca de-a viața.
din pruncie, ducipalii îi mănăm spre ani mai mari
și, maturi, în uniforme și cu puști ne-apucă greața
răzvrățiți că-i suntem vremii, fără soldă - mercenari.

optimiști suntem, desigur, că-i și asta o osândă,
ce ne-o leagă de picioare invizibili magistrați,
dar sperăm, nuntim și noaptea prin unghere stăm la pândă
să-i scopim de omenie pe rămașii necastrați.

vezi, Tu, dar de ce bărbății uneori se-ascund sub nume?
universul sterp ne minte că plutim sub câte-o stea.
la bazar degeaba cauți un grăunte de renume;
haina jenei nu se vede, dar se poartă, ȚARA mea.

lerui-ler... de unde vine trupul tău zidit din apă?
cunoști tu secretul căii de la tine către cer?
prizonieri în pușcăria trupului ce ne adapă,
vânzători, sau orbi, prin lume emigrăm spre lerui-ler...

rupți de trup umblăm bezmetici potolindu-ne migrena
cu femei dresate-anume, pe arginți și pe dobânzi.
o... de n-ar fi fost creată ea - Maria Magdalena,
nu eram poezi bezmetici, militari, perversi sau blânzi.

...multe ar avea poezii să mai plângă pe hârtie
dar n-au timp și nici sandale, nici cerneală, nici femei.
nodul Gordian, cedat-a sub o spadă, cum se știe,
însă-n poarta veșniciei încă nu brodit-am chei.

cei lucizi mai zboară încă spre noi puncte cardinale.
emigrăm, că emigrarea stă în firea tuturor.
doar nebunii trâmbițează a războaie mondiale
și-nțeleptul Poe ne spune c-o s-ajungem... *nevermore*.

dac-aș fi poet de seamă și lucizi de-ați fi o clipă
v-aș propune să ne facem râuri, munți semeți, păduri,
lui Icar să nu-i mai ardem cutezanța-i din aripă
și să alungăm din codri purtătorii de securi.

ce folos că bietul taica a purtat două războaie?
de-o vecie, plus o clipă, toți străbunii au murit.
numai noi ne zbatem încă - și prin geruri și prin soare,
să ajungem, șchiopi, sau teferi, în grădina infinit.

acolo, precum se-aude, sunt republicile-n floare.
lumea umblă îngerește îmbrăcată-n trupul gol.
dacă nu-ți plac președinții poți să dai cu pumnii-n soare
și să bei râuri de vodcă fără să plătești vre-un pol.

de o vreme lumea fuge din metropole-n pădure.
filozofii alchimiei dau verdict: sunt sectari,
dar e trist că nu se-ndură încă nimeni să se-ndure,
să le-mpartă, la plecare, praf de pușcă și biștari.

oameni buni, pute a arme, cazemate și napalmuri.
c-avem straie negre, roșii, albe, galbene, verzui,
hai să înălțăm spre ceruri cuviința unor psalmuri
că prea suntem noi, prin lume, mercenarii nimănu.

...minteaa unui om cu mintea prinsă în captivitate,
a scornit, plutind prin febră, tot ce nu e și n-a fost
să mi se întâmple mie, care-am respirat dreptate
și-am lucrat pogonul vieții cu smerenie și rost.

casa noastră era mică dar era încăpătoare,
taica plugărea pământul, maica plămădea colaci
și la masa, cu opt linguri, mai credea că pe planetă,
cum se știe din ceasloave: fericiți sunt cei săraci.

...cel mai trist a fost un August, seceta clocea-n țărână.
cadența pe străzi și uzliți cizma lui I.V. Stalin.
cu păduchii sub rubașcă și cu balalaici în mână,
rușii întrebau bezmetici: „*drug... ne znai... cuda Berlin?*”

astfel cancerul trădării a lăsat răni mari, deschise
și prin vremurile tulburi - bunii ne-au murit, sperând...
nici nu-ncap între cuvinte câte-ar trebui descrise
da-n letopiseț se știe cine ne-a vândut - și când.

așadar rămâne fuga - eroismul de o clipă,
de a trece printre gloanțe cu speranța-n cel de sus,
ce ne dă, când are vrerea, câte-o vajnică aripă,
să migrăm zburând în stoluri spre morgana din apus.

și așa îmi pare iarăși că e steaua mea - Luceafăr,
brațul drept prinde condeiul și hârtia ca de nea,
vreau să mai pulsez o clipă optimist, lucid și teafăr
că mai sunt poeme, încă, de spus multe - ȚARA mea.

Terra asta geoidă duce timpul în spinare
și pe soclul veșniciei s-au zidit șapte minuni,
dar spuneți-mi, lume bună, de ce oare, de ce oare
nu zidesc minunea-opta frații mei convivi, nebuni?

noi, abia zidisem casa, din chirpici și din sudoare,
casă nouă, eu și mama, precum soarele torid,
să ne bucurăm toți șase, câți ne-am plămădit sub soare,
neștiind că voi alege pașaportul de-apatrid.

în măicuța-mi Românie nu se trage-n chipuri sfinte,
ca în Aldo Moro, Reagen, sau în Papa de la Roma;
vai... românii mei uitat-au prețul „dinte pentru dinte”
de aceea duc în cârcă umilințele și coma...

prietenii din sat întreabă pe la pragul meu, de mine.
maică-mea le dă vești bune, toarnă țuică și-i mai minte;
adevărul e ca singur, prigonit printre destine,
rămân demn și-mi câștig pâinea dând din brațe și din minte

...am primit mai ieri scrisoare și-o să scriu câteva rânduri
că, să-nșir la baliverne mâna dreaptă nu mă vrea:
puneți mâna pe topoare, ca străbunii-n altă vreme,
știți? dreptatea vă stă-n sânge, nu-n rețete, Țara mea!

cui nu știe-nstrăinarea îi doresc să n-o cunoască.
noi zburăm în stoluri triste către țărnul nicăieri.
voi, pe-acasă-aveți pășunea, miorițele s-o pască;
urma noastră ni se pierde către mâine, dinspre ieri.

Brâncoveanu, demn ca bradul, și-a privit jungchiați, copiii,
iar Bălcescu, Țara sfântă o călca în strai turcesc.
Brâncuși, prin străini cioplit-o mari simboluri României
și Enescu, de sub raclă, strigă cântec românesc.

Doja ar mai fi și Horea, Iancu, Tudor, Eliade,
Coandă și părinții noștri ce-n statui s-au fost urcat.
ne-au fost demni înaintașii și nici astăzi nu se cade
să-i uităm pe avortonii ce destinul ne-au trădat.

la ciolanul, cât mai este, rod cu lăcomie tartori
ce răcnesc din cabinete doctrinând în limba rusă.
oameni buni, să țineți minte, prin istorii veți fi martori:
cum ne fuse România și vândută și sedusă.

sceptrul Țării stă-ntr-o mână fără vlagă, de rahitic
și-un poet cu cap de monstru primu-i între sigisbei.

o!... tu Doamne-Eminescu, vino-n spațiul mioritic
să-i împarți, ca și-altă dată, „în smintiți și în mișei”

carul gloriilor noastre prin istorii s-a sfărmat-a?
oare-a putrezit prin pivnițe roata Horei din Albac?
nu mai sunt Mihai și Ștefani să ne trâmbițe armata
și-n ogorul României nu mai cresc germenii de dac?

n-auziți cum geme Nistrul hăulind doine de jale
și cum Dunărea se zbate jelind hoituri de fugari?
pentru doliul ce îl poartă glia, nu știm altă cale
decât să săpăm capcane, ca de lupi, pentru tâlhari!

prinți de vrem, să strigăm prinții ce n-au liniște-n morminte.
voievozii bat în lespezi cerând sceptrele-napoi;
ei au semănat pe glie seminții de neamuri sfinte
și e drept să mâne ȚARA un dac pur - de printre noi.

de aceea, mamă-Țară, las istoria s-o scrie
timpul, cronicarul vieții, scribul lumii cel mai drept,
dar, de s-a brodit condeiul, frate geamăn să îmi fie,
noi vom transpira alături, cât mai am credință-n piept.

secolul acesta-n care Omul și-a dus pașii-n Lună,
cum de mai suportă Țara unde toți se nasc ocnași?
lumea suferă și speră dar speranța-i o lacună
ce-i învâluie cu spaimă pe nevolnicii urmași.

că ne-am dus în pribegie lăsând râuri și Carpații,
nu ne căutați pricină, codrii, doinele-s cu noi;
numai dorul ne apasă navigând prin emigrații
și ne pierdem, după soartă, printr-al timpului șuvoi.

...hei ...baladele cum sună chiar și pe la Amazoane
și oriunde, când ogorul îl arăm cum știm ara;
se aude-n limba noastră: dă-mi o pipă, mă Ioane
și soarbe din plosca asta că mai e pân-o-nsera.

să ne umble Țara-n zdrențe, noi n-am vrut-o niciodată.
buni-străbuni hambarul gliei l-am ținut la adăpost.
cuvioși ne-am păstrat crezul, în credință prea-curată
și Domni mari ne-a dat destinul, cu smerenie și rost.

preoți buni, cu crucea-n brațe, ne-au dat căi mântuitoare
sfînți și sfinte, pentru rugă, n-am cerșit de la străini,
morții noștri-s sfînții noștri și în zi de sărbătoare
demni ne împărțim colacii, unși de Sfintele-Treimi.

plânge Țara, geme Nistrul, Dunărea e despletită,
Crișul, Prutul duc spre Mare lacrimi arse, de venin.
Țara e la ea acasă cu lanț greu înlănțuită,
iar românul - milenarul e pe glia lui străin.

astăzi, molima pierzării plouă peste neam cu sânge.
din pocalele rușinii au sorbit și mulți din frați.
geme Țara mea, săraca, obosit destinul plânge
și ne duce spre aiurea, cu speranțe-mpovărați.

te rugăm: dă-ne iertare scumpă-maică-Românie,
că în floarea vârstei noastre roabă te-am lăsat să fii.
în genunchi privim Ceahlăul, fructul tău de măreție,
ce-i arată lumii fruntea și te-nalță-n veșnicii...

Iulian CHIUU

TANTAL -

Trufia efemerității

Penitenți ai vanităților hibride, Prometeu, Sisif, Tantal și mulți alții sunt simboluri grecești definitive ale sancțiunilor supreme, fiindcă, într-un fel sau altul, ei au adus atingere mai marelui lor părinte Zeus, el însuși trufie supremă agresivă, nondescendentă, dar mereu vulnerabilă.

Fiu al lui Zeus, Tantal era rege în bogatul ținut al Lydiei, la poalele muntelui Spylos, bogăția acestui ținut fiind marea fericire a lui Tantal, mai mare decât însăși iubirea pe care i-o arătau zeii. Fiul iubit al lui Zeus avea din abundență acolo toate bogățiile pământului și s-ar fi bucurat de toate acestea până la adânci bătrâneți dacă trufia efemerității nu l-ar fi orbit făcându-l să rateze până și șansa la nemurire.

Privilegiul de a fi chemat de zei în Olimp chiar și când se luau acolo hotărâri importante ce-i priveau pe muritori, ca și cinstea pe care i-o făceau zeii când coborau în palatul lui cel aurit să petreacă împreună îl fac pe Tantal să se socotească egal cu nemuritorii, fiindcă era tratat chiar de Zeus asemenea lor. Uneori, când se întorcea din Olimp, Tantal aducea cu el ambrozii și nectar cu care își ospăta prietenii muritori și le împărtășea dinainte hotărârile ce erau luate de zei în prezența lui. Dar astea nu l-au supărat încă pe Zeus care continua să-l iubească la fel de mult și care chiar îi oferă șansa de a i se împlini o dorință de către părintele Olimpului. Tantal nu se poate spune că uită statutul său de muritor și refuză cu vanitatea omului fericit ceea ce zeul îi rezervase ca privilegiu:

„- N-am nevoie de mila ta. Nu-mi lipsește nimic. Soarta ce mi-a fost hărăzită e mai minunată decât aceea a zeilor!”¹

Cu toată această înfruntare lipsită de orice modestie, Zeus nu își schimbă sentimentele față de Tantal decât foarte târziu, când acesta va aduce jigniri intolerabile zeilor. Prima sfidare va fi atunci când regele Efesului, Pandareos, va fura de la Templul lui Zeus din Creta câinele de aur care îl păzise în copilărie până să îl detroneze pe Cronos. Câinele va fi dus de Pandareos, ca

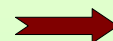
dar, lui Tantal, iar acesta îl ascunde de zei în palatul său. Zeus se mânie foarte tare și îl trimise pe Her-mes la Tantal să-i ceară să ducă înapoi câi-nele, la templu:

„- Pandareos, regele Efesului, a răpit de la Templul lui Zeus din Creta câinele de aur și ți l-a dat ție în păstrare. Zeii din Olimp sunt atotștiutori; oamenii nu le pot ascunde nimic. Înapoiază lui Zeus câinele. Ferește-te să atragi asupra-ți mânia stăpânului tunetelor!”²

Tantal a negat fapta chiar acoperindu-se cu un jurământ. El spune că zeii se înșală. Zeus încă nu îl pedepsește, dar Tantal fu ispitit să încerce dacă într-adevăr zeii sunt atotștiutori și urzi o faptă mârșavă: El își ucise fiul, pe Pelops, iar din carnea acestuia pregăti un ospăț pentru zei, urmând să vadă dacă aceștia știu adevărul. Doar Demeter, întristată de răpirea fiicei ei, Proserpina, de către Hades, mușcă dintr-un umăr al fiului ucis, ceilalți zei abținându-se să mănânce. Mânia lui Zeus nu mai putu fi stăvilită. El îl puse pe meșterul Hefaistos să-l refacă pe fiul ucis, în locul umărului mușcat de zeiță punând o bucată albă de fildeș vizibilă mai apoi și la urmașii lui Pelops. Tantal fuse pedepsit cu o pedeapsă zeiască, greu de conceput pentru un muritor: El fuse vârat într-o apă din care nu putea să bea când era însetat, și când îi era foame, pomii ademenitori din preajmă își săltau ramurile încărcate de fructe încât nenorocitul Tantal să nu le poată ajunge. Și cum parcă astea două nu erau de ajuns, deasupra capului îi este aninată o stâncă gata oricând să se desprindă și să-l strivească.

Celebrul rege al Lydiei, conform acestui mit, este perceput ca un simbol al suferinței, deși nu este nici pe departe cel care suferă cel mai intens din mitologia greacă, doar că suferința lui atinge nevoile existențiale: foamea, setea - de unde grozăvia acestora. Pedeapsa zeiască însă se acordă nu atât cu păcatele lui Tantal, cât mai ales cu desfătările vieții lui, ea este pe măsura darurilor primite și nu câștigate, pe care regele nu a știut să le prețuiască cum se cuvine mai ales în relațiile

sale cu zeii atotputernici. În cazul lui Tantal, simbolizarea se structurează pe planul sumativ al vanității din direcția sinelui, precum și din direcția curiozității ofensive și ofensatoare totodată. Fără a se fi născut într-un regat binecuvântat cu bogății strălucitoare, Tantal ar fi fost cel mult un rege lipsit de semnificație. Bogăția Spylosului îi este hărăzită prin voia zeilor, Lydia fiind ținutul multor desfătări ale olimpienilor, ferite de ochii muritorilor și girate de discreția lui Tantal, gazda acestora. Banchetele zeilor din palatul regelui îl îndreptătesc pe acesta să se simtă favoritul lor, mai ales că el primește și cinstea de a accede în Olimp și de a fi părtăș chiar la unele decizii care-i priveau pe muritori. Ofensiva sinelui încolțește în atitudinea lui Tantal pe măsură ce i se dau prilejuri de a se socoti egal cu zeii și, după ce le cunoaște slăbiciunile, nu fără legătură cu megalomania implicită a regelui. Tantal vede fericirea exclusiv în bogățiile sale, în aurul muntelui Spylos și în roadele pământului lydian. De aceea își măsoară existența doar în cantități, nemurirea fiind o calitate banalizată numai de zei. Spiritul grec nu va disprețui nemurirea nici prin orfici, dar nici prin senzualismul hedonismului epicureic. Tantal este un personaj de tip epicureic și de aceea el refuză cu multă ușurință darul lui Zeus: „- N-am nevoie de mila ta. Nu-mi lipsește nimic. Soarta ce mi-a fost hărăzită e mai minunată decât aceea a zeilor!” Soarta lui ar putea fi mai minunată decât aceea a zeilor doar din perspectivă hedonistă, nemurirea fiind o povară chiar și pentru zei, după cum va fi putut să observe Tantal înainte de a refuza mila lui Zeus. Refuzul, am putea spune, se face în cunoștință de cauză, nu sub orbirea unor privilegii ale lui Zeus: Ce ar fi fost Tantal în condițiile nemuririi? Un condamnat într-o salvare, iar simbolic, nu ar fi avut nicio valoare. Ca rege ar fi fost pierdut tocmai din cauza aceasta; orice muritor strălucește pentru ceilalți doar prin efemeritate și destin. Tantal se constituie în simbol tocmai prin mijlocirea subtilă a relației supușilor săi cu zeii, mereu într-o ostilitate

→
tacită, prevenindu-i de orice amenințare și împărțându-le discret acestora din desfășurările olimpiene (le aduce ambrozie și nectar de pe masa zeilor), dar mai ales bucurându-se împreună de pământul mănăs al Lydiei. Fericirea lui Tantal este exclusiv una a efemerității și nu a veșnicirii sale. Trufia lui Tantal este una a incompatibilității celor două regnuri; zei și muritori. O trufie a împotriri, fiindcă regele știa sigur că se deosebește de zei doar prin efemeritatea lui, însă aceasta nu îl împiedica să se creadă totuși egal cu ei. Eroarea apare în apreciere: Tantal se îndoiește că olimpienii pot să știe totul despre muritori. Și în acest sens comite marea nelegiuire: își sacrifică fiul pentru ospățul zeilor. Trufia lui e totuși irațională: care ar fi fost satisfacția lui dacă zeii nu ar fi descoperit fapta ofensatoare? Pierderea fiului ar fi fost irecuperabilă. Zeii recuperează pierderea cu ajutorul lui Hefaios, iar în locul umărului mușcat de Demeter se pune o bucată de fildeș ce va fi vizibilă și la urmașii lui Pelops, după o genetică ce decurge din miraculos. Zeus este neiertător și de la slăbiciunea manifestată pentru Tantal mai înainte, după avertis-

mentul dat prin Hermes, sentința va fi irrevocabilă. Cum pedepsește Zeus se știe: o pedeapsă impresionantă, crudă și care mai mult se măsoară în- de-sine, ca intensiune, decât sancționează o extensiune. Foamea, setea și frica sunt trei dimensiuni ale aceluiași plan existențial. Primele două lovesc determinațiile primare, pe când cea de a treia pedepsește rațiunea terorizând-o cu incertitudinea. Judecata lui Tantal este irațională pentru Zeus și se întoarce împotriva lui. El pedepsește doar trufia pe care nu o poate și înțelege. A se fi coborât în palatul din Lydia cu diferite prilejuri, tot așa cum a fi permis accesul lui Tantal la masa zeilor din Olimp nu se pot reține în culpa regelui, ci în seama lui Zeus care nu înțelege să acorde circumstanțe atenuante însă administrează o pedeapsă atât de crudă; clemența anterioară pentru a fi divulgat tainele din sfatul zeilor, pentru a fi împărțit oamenilor ambrozie și nectar de pe masa olimpienilor sunt simple concesii, probabil reciproce. Numai că trufașul Zeus alege să îl pedepsească așa de cumplit pe Tantal fiindcă cu el putea da cel mai convingător și pragmatic exemplu de intransigență: Omul cel mai favorizat de zei este cel mai tare pe-

depsit de ei pentru nesupunere și ispitire spre pildă celorlalți. Așadar, Tantal este doar mijlocul prin care se pune în valoare un simbol exclusiv epic ce constă în pedeapsa atât de înspăimântătoare. Construit pe sciziunea între reprezentat și reprezentant, simbolul nu este Tantal - regele fericit, ci suferința lui, fiindcă în cazul acesta semnificatul face să pălească semnificantul, iar asta doar pentru că a *simți* prevalează în fața lui a *gândi*. Fericirea lui Tantal nu exprimă nimic; condamnarea lui însă are menirea de a stârni mila aceea care umbrește rațiunea prin diferență. Răul are forma determinării și a comparației furnizate cu prisosință de un epic ce învâluie ideea și luminează simbolul. Cu Zeus lucrurile diferă fiind vorba despre un simbol difuz și complex formalizat. În raportul lui cu Tantal, în cel cu Prometeu ca în multe alte cazuri, Zeus rămâne vag conturat chiar și în jurul ideii de supremație, în jurul reprezentantului și mai puțin al reprezentării, al semnificatului și mai puțin al semnificării.

¹ Citatul e preluat din lucrarea lui N. A. Kun, *Legende și miturile Greciei Antice*, p.136.

² Ibidem.

Adrian BOTEZ

Colindul cărții

colindând și scotocind
baladind și nemurind
din scaieți în pădii
floarea raiului sădii

tulburare-aș tulbura
maluri de somn aș isca
și păsări de eghipet
șerpi de lună - ghem secret

se stârnesc duh și vecii
pustiind povești pustii
din scheletele de stele
vestesc știmate - bocesc iele

colindând întru dincolo
la curți domnești în tremolo
în răspăr de ierni răzvim
raza rimei o găsim

crai de ierni - mânii de vânt
scumpul acoperământ
dinspre minte spre inimă
dinspre vrajbă către crimă

fântânile sparg oglinzi
numai cu mâna te-ntinzi
lună soră - frate soare
totu-i vrăjită scrisoare

începe război de îngeri
vrei nu vrei - pe filă sângeri
magii gângăvesc preasfânt
pe hristosul din cuvânt

schimbă-mi soarta pe-un pitac
neguțând visuri de drac
împacă aur și moarte
într-o carte - într-o carte

zodii scrise fără seamă
isihii de foc pe geană
lir delir întru nadir
se smerește un satir

stăpânește și cunoaște
cu piciorul peste moaște
slova timpul rânduiește
ceru-l ară și nutrește

gheața strunei procește
arde-n ger - povestea crește
ning în vie entelehii
struguri cai și cununii

peștera din bethlehem
e lumină și blestem:
pace-n duh - vifor în sânge
maica de Dumnezeu plânge

răstigniți pe sfânta rimă
raiul înflorit din tină
pironit s-a pironit
ne-am spălat de asfințit

Fragonard - Cititoare

Al. Florin ȚENE

Asemănări între alegere, normă și expresivitatea poetică și raporturile dintre ele

Aserțiunea că principiile care explică valorile expresive ale limbajului artistic ca valori artistice ne îndeamnă să supunem această situație unei revizuirii. În acest context, se pune întrebarea: care sunt aceste principii? Primul ar fi, deoarece este cel mai vechi, și trebuie amintit la început, datează de la Aristotel, acela al abaterilor, al devierilor de la normă. Aristotel a avut în vedere, fără să-l formuleze astfel, acest criteriu, pe care l-a considerat esențial în definirea specificului limbii poetice sau, cu un termen mai cuprinzător, al limbii artistice. Cuvintele unei limbi pot fi, după Aristotel, comune și diferite de uzul general, așa cum specifică în *Poetica*. Printre acestea din urmă, el include regionalismele, metaforele, podoabele și în general toate mijloacele de expresie care se abat de la exprimarea obișnuită și curentă. Limba poetică va trebui să fie un complex format din mai multe elemente. Claritatea, însușire fundamentală a exprimării, inclusivă în limba poetică, este asigurată de întrebuițarea fondului uzual, comun al limbii. Aristotel distinge în limba poetică cuvinte care aparțin limbajului poetic, pentru motivul că acestea se opun exprimării uzuale. Clasicul antic dă exemple de exprimare poetică datorită întrebuițării unor cuvinte rare sau unor înversiuni neobișnuite în limba greacă uzuală și care dobândesc prin aceasta calitatea de expresie poetică originală.

Aristotel introduce de fapt un criteriu care nu este exclusiv lingvistic și formal, și anume acela al noutății expresiei, al puterii ei de evocare; rezultă dintr-o opoziție, dar care rezidă nu în fenomenul opoziției ca atare, ci în valorile pe care expresia în cauză le-a dobândit pe această cale. Funcția limbii poetice se caracterizează prin ceea ce aduce nou ea - iar aceasta este un criteriu estetic și ține de valorile pozitive ale comunicării - și nu prin ceea ce nu este ea.

Principiul că stilul reprezintă o abatere, o deviere, prin care limba poetică se opune normei lingvistice, a fost formulat de Ch. Bruneau și preluat de la acesta de P. Valery, așa

cum ne spune St. Ullmann. Definiția stilului drept abatere (ecart) este făcută în termeni negativi, adică aflăm din ea ce nu este stilul și ce este el. În felul acesta s-a putut vorbi la un moment dat de stil ca anomalie, pornindu-se de la ceea ce este dat din punct de vedere lingvistic în sistemul limbii și sugerându-se, deci, o realitate care contrazice sistemul, prin faptul că se înscrie într-o altă sferă de fapte, în domenii diferite ale cercetării. Pornind de la concepția că limbajul poetic este o structură ce se opune limbii prozei, că este anti-proză, stilisticianul francez Jean Cohen admite că stilul este o deviere, o violare a codului, ba chiar „une faute”, cu o rezervă - care este de fapt esențială și subminează, credem noi, principiul însuși -, formulată astfel de către Solomon Marcus în *Preliminarii ale poeziei matematice*, publicat în „Viața Românească” (nr.9, 1967, p.142 și urm.): „Credem că, întradevăr, nu e de ajuns să violezi codul pentru a scrie un poem. Stilul este o greșeală, dar nu orice greșeală este și stil, iar eroarea suprealismului a constat în faptul că a crezut uneori în acest lucru.”

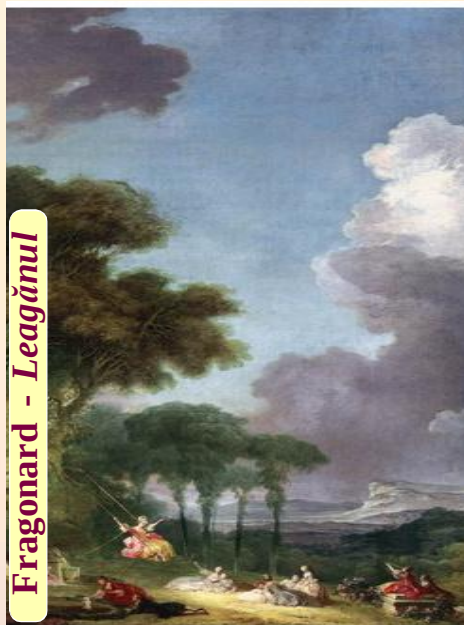
Criteriul abaterilor de la normă în poezie a fost reluat de către Solomon Marcus, care

vede în acest criteriu al abaterilor factorul esențial spre care converg direct sau indirect toate celelalte explicații ce s-au dat ori s-ar putea da în materie de limbaj poetic.

Putem conchide în legătură cu criteriul alegerii în stil că el este secundar și exterior expresiei poetice, care trebuie raportată la funcția de reprezentare poetică pe care o îndeplinesc elementele expresive ale limbii organizate stilistic într-un întreg elaborate, într-o structură artistic determinată de ceea ce se numește o situație. Reprezentarea literar-artistică nu elimină conceptual, ci-l transfigurează în imagine străbătută de fluxul individual al sentimentelor și emoțiilor, adică îl înfățișează într-o ambianță nouă, obiectivă și subiectivă în același timp, de concept viu, de adevăr trăit. Așa cum nu există reprezentare a realității în afara conceptelor prin care gândirea construiește raționamente și formulează adevăruri despre ceva - ce există în sine, și independent de gândirea conceptuală, dar care se reflectă în ea - tot astfel nu există reprezentare poetică a realității individuale în afara cuvintelor private ca mijloace de expresie organizate în întreguri sonore și semantice, structurate stilistic în funcție de ceea ce le transcende: universal și existența omenească subliniate în conștiința artistului și reflectate într-un mod particular în limbajul poetic.

În limba artistică raportul expresie-conținut apare însă într-o altă lumină, pentru faptul că trecerea de la un semnificant la altul, adică „alegerea” expresiei, este motivată de funcția lingvistică a conținutului, care este o funcție estetică. Prin aceasta ea depășește funcția de comunicare realizată prin denotații, făcând apel la conotații, la sensurile derivate, individuale, simbolice.

Svend Johansen, în „La notion de signe dans la glosse-matique et dans l'esthétique” (în Travaux, Copenhague, V, 1949), spune că prin acest fapt expus mai sus se ajunge la ceea ce s-a numit instrumentalizare, adică organizarea limbii sau a elementelor iradiate din sensul denotației în vederea îndeplinirii unei intenții artistice sau estetice.

Fragonard - Leagămul

Janet NICĂ

Paradoxuri umoristice

Femeia era, din păcate, foarte virtuoasă.

*

Părerea mea e foarte clară: totul e tulbure.

*

La 24 Ianuarie 2008, la Iași, președintele țării și premierul au jucat, separați, Hora Unirii!

*

Gigi Becali cum să nu fie bogat când scoate numai perle pe gură?

*

Se vede că acest alergător nu și-a ieșit din mână.

*

Toți lașii sunt eroi pentru că luptă împotriva tuturor luptelor.

*

Oricât s-ar schimba vremea, ea rămâne neschimbată, adică: probabilă, probabilă, probabilă.

*

Pentru durerea de ureche doctorul i-a recomandat soluție haotică.

*

Până acum nu am fost prost, dar niciodată nu e prea târziu.

*

Educația e lumina care te face să vezi chipul stăpânului.

*

Când șoferul e băut, drumul umblă pe șapte cărări.

*

Acest om a fost doborât pentru că și-a păstrat verticalitatea.

*

Puterea unora, puțini, dar din ce în ce mai mulți, e rezultatul slăbiciunii celorlalți, mulți și din ce în ce mai mulți.

*

Întemeietorii Romei au fost germeii Romulus și Rebus.

*

Îi oferea soției flori zilnic, din an în an.

*

Adevărul este scheletul pe care crește carnea minciunii.

*

Avea niște picioare frumoase din cap până-n picioare.

*

Săruta-ți-aș gândul pe gură. Săruta-ți-aș limba pe gură.

*

În vremile de azi, Etica e cu moralul la pământ.

*

Ca s-o dezbrace, a luat-o prin învăluire.

*

A făcut o greșală majoră când s-a încurcat cu o fată minoră.

*

Libertatea adevărată nu e să faci ce vrei tu, ci să faci ce vor alții.

*

Ca să înțelegi ce se scrie prin ziare, trebuie să știi să nu citești.

*

Senatorii și deputații se urăsc atât de mult, încât dorm în camere separate.

*

Dacă nu pot să fiu senator, atunci pot să fiu măgar poet.

*

A băut în neștire și a ajuns într-o stare avansată de sobrietate

*

Sunt vremi de plumb cele în care există reguli de fier.

*

Văzându-se în mijlocul pădurii tropicale, urla ca-n junglă.

*

Când a văzut că intrase într-un cerc vicios, a început să dea din colț în colț.

*

De ZIUA ÎNVĂȚĂTORULUI, a venit în școala noastră Sinistrul Învățămantului.

*

Închide gura, să nu vadă nimeni că ești înarmat până în dinți.

*

Și-a luat pălărie de la Căciulata.

*

Lipsa locurilor de veci este o problemă vitală.

*

Vă recomand această cremă pentru o piele irezistibil de rezistentă.

*

Românul are șapte vieți în pieptu-i de maramă.

*

La un colț de stradă, două schelete s-au luptat până la sânge.

*

Era un tip nervos, își ieșea repede din fibre.

*

Toată lumea știe că doamna se numără bobocii.

*

Chiar și copiii știu că toamna se numără bondocii.

*

Ștefan cel Mare a fost un mare dormitor român.

*

La acest spectacol veți găsi pântec, șoc și soie bună.

Mircea BOTIȘ

Radu BOTIȘ

Acțiuni politice românești în direcția realizării Mării Uniri

În nemijlocită legătură cu activitatea politică și diplomatică dusă pe diferite planuri de România în scopul realizării idealului său național, cu lupta purtată de conaționalii din provinciile aflate sub stăpânire străină, un mare număr de români a desfășurat, în diferite țări din Europa, precum și în S.U.A., o acțiune multilaterală și eficientă, în cooperare cu sârbi, cehii, polonezii etc. pentru cauza comună: victoria principiului naționalităților și recunoașterea acestuia drept criteriu fundamental în statuarea postbelică a lumii.

Astfel, în Franța, *Comitetul franco-român*, organizat în 1914, a depus în anii 1917-1918 îndeosebi, o largă și variată activitate care, în 1917, odată cu sosirea unei misiuni universitare, condusă de profesorul Emil Pangrati; a crescut în mod evident, fondându-se o revistă destinată să informeze despre motivele reale ce determinaseră România să intre în război alături de Puterile Antantei. Totodată s-a trecut la o largă și variată activitate care, în 1917, odată cu sosirea delegației să determine înțelegerea, atât de către oficialități, cât și de opinia publică franceză, situația nou creată României prin pacea încheiată de către Rusia la Brést-Litovsk.

Înțelegerea găsită în cercuri largi ale opiniei publice din Franța este demonstrată printre altele și de faptul că prin „Comité de l'action a l'Etranger” au fost organizate mari manifestații de simpatie. Tot atunci, la Palais Bourbon, Stephen Pichon, ministrul de externe, declară că „așa cum nu vom abandona Belgia, Serbia, Polonia, naționalitățile oprite pentru care luptăm spre a le elibera, împreună cu cele mai mari democrații din lume, așa nu vom abandona nici România, care s-a sacrificat, ca și noi, pentru apărarea dreptului”. Înțelegerea pentru cauza României se manifesta deschis, putându-se afirma că misiunile universitară și parlamentară, colonia română, ca și mulți alți români aflați temporar la Paris au contribuit din plin la acest evident succes. Un rol important în acest sens l-a avut și *Bureau de la presse roumaine*, unde

lucrau oameni ca Mario Roques, profesor de limba română la Sorbona, Ed. Guérin, Sebastian Șerbesco, Drăghicescu, Murgoci, Lapedatu ș.a. În afară de tipărirea a numeroase broșuri, grație acestui birou de presă s-au putut publica articole despre cauza României în ziare de larg tiraj ca: „Le Temps”, „Le Figaro”, „Les Débats”, „Le Petit Parisien” ș.a. De asemenea, ziarele „La Roumanie” și „La Transylvanie” au adus o importantă contribuție la acțiunea ce se purta pentru a face cunoscute legitimele drepturi ale României ca și sensul participării ei la război: dezrobirea teritoriilor subjugate de dubla monarhie și desăvârșirea unității sale naționale și statale.

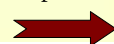
Odată cu impunerea „păcii” de la București, acțiunile patriotice s-au intensificat, apărând, concomitent, noi inițiative. Astfel, demne de semnalat sunt eforturile depuse în scopul creării unei legiuni române, care urma să lupte alături de armatele aliate până la victoria finală. În acest scop, românii transilvăneni și bucovineni aflați în Franța, au constituit un comitet de organizare pentru formarea unei legiuni române. Concomitent, generalul Dimitrie Iliescu, fostul șef al Statului Major, care după „pacea” de la București își dăduse demisia, a făcut la rândul său numeroase demersuri pe lângă forurile franceze de resort, solicitându-le concursul pentru organizarea unei legiuni române. Printre cei solicitați a fost și Albert Thomas, care a primit imediat să facă parte din Comitetul franco-român, ce urma să conducă legiunea. Ideea formării legiunii a cuprins curând masele de români aflați în Franța, Anglia și alte țări, concretizându-se prin nenumărate scrisori de adeviune, adresate Comitetului de organizare, ca cele trimise de inginerul naval C. Ionescu-Bușilă, de sublocotenentul Grigorescu, care luptau pe frontul aliat din Algeria sau scrisoarea căpitanului Mavrichi, aflat la Stockholm ș.a.

Formarea legiunii române a stârnit un mare entuziasm și printre francezii care simțeau nevoia să-și manifeste pe această cale sim-

patia și respectul față de România.

Printre scrisorile primite de generalul Iliescu, în august-septembrie 1918, au fost și cea a locotenentului de Méru, a lui Alfred Charles Lavauzelle, precum și scrisorile locotenenților Chamard, Casanelli, ca și a multor ofițeri și ostași care mai luptaseră în România. De asemenea, în august și septembrie 1918, se putea constata o mare efervescență, o mare mișcare și în taberele de prizonieri transilvăneni de la Bordeaux și La Rochelle, care, după cum atestă atât mărturiile locotenentului Mario Roques cât și cele ale colonelului Dèspres, subscrisu cu multă însuflețire la formarea legiunii, dorind din toată inima să lupte în rândurile ei.

Sus-amintita activitate era susținută și de o amplă campanie publicistică împotriva păcii dictatoriale de la București. Imediat după semnarea ei, senatorul Drăghicescu a publicat în „Le Temps” un articol, arătând că „acest tratat constituia, de fapt, o declarație de război, adresată întregului popor roman”. A urmat apoi protestul tuturor românilor aflați la Paris și anume: Colonia română, prin Comitetul său, Comitetul Românilor din Transilvania și Bucovina, delegații la Congresul Națiunilor oprimate, misiunea parlamentară, misiunea universitară, publiciștii și multe alte persoane. S-a demonstrat opiniei publice că tratatul de la București constituia „un odios instrument obținut prin violență, în disprețul celor mai elementare principii de justiție” și că românii aflați în Franța ridică cu mânie vocea lor pentru a vesteji acest act monstruos. Imediat după publicarea acestui protest, a apărut în „L'Homme libre”, organ oficial al guvernului, un articol în care se enumerau marile mutilări produse României de Puterile Centrale, arătându-se: „Germania a spoliat-o de bogatele sale zăcămintă de petrol și de controlul asupra grâului și al căilor ferate; Ungaria i-a răpit, prin rectificări de frontieră, defileul Alpilor Transilvaniei și Porțile Dunării; Germania și Austro-Ungaria împreună

au privat-o de dreptul suveran asupra navi-gației pe Dunăre și asupra magnificului port Constanța”. Opinia publică franceză, adânc emoționată și-a manifestat indignarea scriind, fie Comitetului coloniei române, fie altor fo-ruri românești, scrisori pline de cele mai pu-ternice sentimente de prietenie. Guvernul francez de altfel, în ciuda acestei păci sepa-rate, continua să verse 500.000 franci lunar pentru prizonierii români, iar în țară soseau știri, destinate să susțină moralul celor atât de crunt loviți.

O activitate de proporții se desfășura tot atunci și în Italia, unde largi cercuri demo-cratice, cultivând glorioasele tradiții politice moștenite de la Mazzini, Cavour și Garibaldi, apreciau în mod deosebit eforturile de orga-nizare ale românilor. Prizonierii primeau de aceea un tratament mai mult decât favorabil, putând să ia inițiativele de organizare pe care le credeau cele mai adecvate pentru scopul urmărit.

Astfel, profesorul Simion Mândrescu, președinte al „Societa Romeni Transylva-niae-Banato-Bucovina”, după ce a vizitat ta-băra de la Cittaducale, i-a comunicat primului ministru Orlando, că prizonierii români cer favoarea de a lupta alături de armata italiană, contra inamicului comun. Concomitent, ofi-țerii din tabăra de la Cittaducale au informat pe Alexandru Lahovary, ministrul României la Roma, că doresc să-și facă datoria de româ-ni față de neam și să lupte alături de armata italiană.

În aceste zile, când la 24 mai se aniversa intrarea Italiei în război, o delegație de români condusă de profesorul S. Mândrescu a așe-zat steagul român la monumentul lui Victor Emanuel, constituindu-se tot atunci și un Co-mitet Italian „Pro Romania”. În cadrul acestui Comitet, la 30 mai 1918, Orlando a exprimat profunda admirație a poporului Italian pentru bravura armatei române, ca și ferma credință că România îi va reuni, în curând, sub aceeași conducere, pe toți fiii săi.

Într-o atare atmosferă, s-a constituit, la 18 iunie 1918, la Cittaducale, Comitetul de Acțiune al Românilor din Transilvania, Banat și Bucovina, compus din 16 membri și având ca președinte pe Simion Mândrescu. Obiec-tivul imediat al acestui comitet era coordo-narea activității, strângerea într-un singur corp al celor 18.000 români din Italia, urmând ca mai târziu să se treacă la organizarea tutu-ror românilor prizonieri din Austro-Ungaria. În expunerea de motive a actului constitutiv se sublinia, în mod deosebit, că după „pacea” de la București „ne revine datoria și dreptul de a continua lupta pentru unitatea națională a tuturor românilor”.

La 9 august 1918, primul-ministru Orlando a primit în audiență solemnă Comitetul de acțiune al românilor, declarând că: Italia a privit și privește întotdeauna cu simpatie as-pirațiile juste ale surorii sale mai mici Ro-mânia. Pe noi, a adăugat el, „nimic nu ne des-parte și totul ne unește”. Concomitent, opinia publică, prin Comitetele Pro-România, a orga-nizat în multe orașe manifestații, iar presa italiană a consacrat multe și calde articole cauzei naționale a României.

Consiliul pentru unitatea națională, pre-zidat de Take Ionescu, care își avea sediul la Paris, considerând că prin înființarea acestei legiuni se produsese un eveniment important favorabil luptei pentru realizarea idealului național, a trimis doi delegați - părintele Va-sile Lucaciu și profesorul I. Ursu, stabilind astfel contacte permanente, atât cu Comitetul de acțiune, cât și cu Comandantul legiunii.

În acest timp, guvernele Puterilor Aliate și Asociale urmăreau cu interes activitatea românilor de pretutindeni, în serviciul patriei pentru desăvârșirea unității naționale și sta-tale.

Ambasada Statelor Unite de la Roma, de pildă, a adresat încă în iulie 1918 o scrisoare Comitetului de acțiune, declarând că: „Gu-vernul S.U.A. observă cu simpatie și interes progresul iredentei române în admirabila sa cooperare cu Italia și cu alți cobeligeranți împotriva dușmanului comun”.

Dacă în Franța și Italia organizarea ro-mânilor s-a realizat pe o scară relativ largă, în celălalt mare stat european aliat, Anglia, for-mele de organizare au fost mult mai restrânse. În anul 1917 a luat ființă, la Londra, Societatea Anglo-Română, având ca președinte pe lor-dul Hugh Cecil, membru al parlamentului. Principalul scop al Societății era acela de a face cunoscută opiniei publice britanice, atât dreptatea cauzei României, cât și importanța acestei cauze pentru pacea și securitatea Euro-peii în general. Se alcătuiseră asemenea un Comitet al prizonierilor români, proveniți din armata austro-ungară, al cărui președinte a fost lordul Bessbough; generalul Iliescu a organizat, împreună cu Nicolae Mișu, mi-nistrul României la Londra, un serviciu de presă și de informații, serviciu care era spri-jinit în mod special de lordul Derby, ministrul de război. A arătat că propaganda româneas-că a primit un substanțial sprijin de la Scotus Viator (Robert Seton-Watson) un mare prie-ten al României. El a ajutat munca Ligii anglo-române, ușurând publicarea în ziare de mare tiraj ca „Times” a unor articole referitoare la glorioasele bătălii ale armatei române. După semnarea păcii dictatoriale de la București, activitatea românilor din Marea Britanie s-a intensificat, concentrându-se mai ales asu-pra ideii, că „pacea impusă de Puterile Cen-

trale nu izbutise să separe poporul roman de aliații săi”.

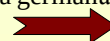
Serviciile de propagandă române au acti-vat nu numai în țările aliate, ci și în unele țări neutre ca Elveția și Suedia.

Astfel, cu ajutorul guvernului și al Sta-tului Major francez, românii au izbutit să în-ființeze un serviciu de presă și informații la Berna. A fost trimis acolo, de la Paris, colo-nelul Ureche, care împreună cu Candiani, atașatul de presă al legației și cu alți români aflați în Elveția, informau opinia publică în-deosebi despre grava situație din teritoriile române ocupate de dușmani.

Folositor și bine informat a fost și *Servi-ciul de știri*, organizat la Stockholm de Con-siliul Național Român. Acest serviciu a fost condus de Gh. Derussi, fost ministru la Stockholm, care demisionase imediat după încheierea „păcii” de la București. Biroul de presă și propagandă din Stockholm a activat în special pentru cauza reîntregirii țării, dând știri ample despre situația românilor din Austro-Ungaria, susținând totodată adevă-rul că „pacea” de la București, impusă prin forță, nu a despărțit România de aliații săi firești.

Un deosebit interes oferă și eforturile consecvente ale românilor, cetățeni ame-ricani, depuse în scopul susținerii luptei pen-tru reîntregirea țării lor de origine. Desigur, legația din Washington desfășura și ea o in-tensă activitate în această țară aliată, dar fiind susținută de o masă electorală de aproape 200.000 de oameni, putea să exercite o influ-ență mai eficace, atât asupra guvernului, cât și asupra membrilor congresului. Astfel, ro-mânii, organizați în 27 parohii ortodoxe și posedând cinci ziare, consternați de faptul că în mesajul din 4 ianuarie 1918 către con-gres, președintele Wilson nu înțelesese clar problemele vitale ale naționalităților sub-jugate de Austro-Ungaria, au protestat cu vigoare. De aceea, când la 14 ianuarie 1918, dr. C. Angelescu, ministrul României i-a arătat lui Wilson situația românilor din dubla mo-narhie ca și țelurile de război ale țării sale, președintele l-a asigurat că „Statele Unite sunt fericite că pot lupta pentru libertatea popoarelor și că vor susține țara noastră”. În acest climat dr. C. Angelescu a vorbit la Asociația presei din Washington ca și repre-zentanților presei din Chicago despre legi-timitatea aspirațiilor naționale ale poporului, despre lupta sa de veacuri, ca și despre modul cum națiunea română a intrat în război ex-clusiv pentru a-și elibera conaționalii.

Înțelegerea și simpatia opiniei publice americane s-au manifestat curând: au apărut numeroase broșuri-afișe, reprezentând Ro-mânia și Belgia, călcate de cizma germană.

Apoi, Societățile „Roumanian Relief Committee of America” sau „The Roumanian Red Cross Society” au început să strângă fonduri pentru România, sub deviza: „Ajutați România, acest centru al civilizației latine din est”.

Concomitent, românii americani au hotărât ca episcopia ortodoxă din Statele Unite să nu mai țină de mitropolia Sibiu, ci de cea din București. Preoții au declarat că doresc „să se sustragă din jurisdicția mitropoliei din Sibiu, până când în fruntea acestei mitropolii se va mai afla colaboraționistul Vasile Mangra și până când Transilvania nu va trece sub stăpânire română”. A urmat apoi o mare solemnitate la Youngstown, unde, în fața unei asistențe de mii de români, s-a citit „Hrisovul de închinare și supunere a românilor ortodocși din Statele Unite” care se legau de mitropolia din București. A doua zi, la 12/25 februarie, protopopul Ioan Podea a remis lui Wilson acest act solemn. Președintele, care încă la 30 ianuarie /11 februarie 1918, declarase că războiul va continua până când naționalitățile vor căpăta satisfacție deplină, a exprimat întreaga sa simpatie acestor cetățeni americani ce luptau pentru unitatea țărilor de origine. În asemenea împrejurări, „pacea” de la București, a produs întristare și indignare. Dr. C. Angelescu i-a expus lui Robert Lansing, secretarul Departamentului de Stat, cauzele care au provocat întreaga situație și de ce România a fost silită să semneze o atare pace oneroasă. Lansing i-a arătat că Statele Unite acordau României întreaga simpatie, asigurând-o în prezent de tot sprijinul lor moral, iar pentru viitor de un sprijin concret și efectiv.

Între timp, românii din S.U.A. au acționat cu vigoare contra „păcii” de la București, fapt concretizat și prin scrisori și telegrame care exprimau voința lor de luptă pentru desăvârșirea unității naționale. Menționăm, de pildă, scrisoarea românilor din Detroit, cele ale Societăților „Dorul”, „Avram Iancu” și „Unirea” din New York, cea a „Comitetului Central patriotic român” din statul Indiana precum și cele ale unor români din Chicago și din multe alte localități.

În ceea ce privește personalul diplomatic al legației din Washington, de notat că toți și-au dat demisia după semnarea „păcii” de la București, activând apoi intens pentru formarea unei legiuni române. Dr. C. Angelescu era de părere încă în martie 1918 că existau condiții propice pentru formarea unei atari legiuni și că dacă România va fi obligată să semneze o pace separată, diviziile formate în S.U.A. vor avea o deosebită valoare la conferința păcii. De altfel, arăta el, românii din Statele Unite au declarat că dacă România va fi

obligată să semneze o pace separată, ei consideră de datoria lor să se înroleze în armata americană și să formeze divizii române, în scopul de a lupta pentru emanciparea fraților din Austro-Ungaria.

În această atmosferă, solii României - Vasile Lucaciu, profesorul dr. V. Stoica, odată sosiți în Statele Unite - tocmai în scopul făuririi unei legiuni, se găseau în fața unor premise deosebit de favorabile, aceasta, cu atât mai mult, cu cât, așa cum îi scria Stoica lui Drăghicescu de la Paris „chestiunea dezrobirii depline a națiunilor a pătruns pretutindeni în spiritul poporului american”.

În iulie V. Stoica avea să comunice d-rului Angelescu faptul că 182 de organizații și parohii, întrunite la 22 iunie/5 iulie 1918, într-un congres, au hotărât să se unească, creând *Liga Națională a Românilor din America* și că un mare număr de tineri „vor să meargă voluntari pe front, sub steagurile noastre ardelen”. În august, activitatea pentru formarea legiunii române creștea odată cu voința românilor americani, de a contribui la eliberarea teritoriilor subjugate de Austro-Ungaria.

În atare împrejurări și mai ales, după „pacea” de la București, s-a simțit imperios nevoia constituirii unui Consiliu al unității naționale, care să servească și drept for de contact cu Puterile Aliate și Asociate, conducând concomitent și diferitele acțiuni inițiate în scopul realizării idealului național. La începutul lunii octombrie 1918, s-a ajuns la o înțelegere deplină între diferitele grupări române din emigrație, hotărându-se constituirea acestui consiliu, la Paris, sub președinția lui Take Ionescu, cunoscutul om politic, fidel și înflăcărat prieten al Franței. În componența Consiliului Unității Naționale au intrat oameni politici atât din Transilvania cât și din vechea Românie. Astfel au fost aleși vicepreședinți Vasile Lucaciu, Octavian Goga, dr. C. Angelescu, Jean Th. Florescu, iar printre cei douăzeci și cinci de membri ai consiliului, cei mai mulți erau transilvăneni, marcându-se astfel și caracterul irident al noului for.

Consiliul reprezenta interesele naționale românești și avea un rol important pe plan extern. Guvernul Italian l-a recunoscut, angajându-se că-i va da întregul sprijin pentru satisfacerea drepturilor politice și teritoriale ale poporului român. La 29 septembrie/12 octombrie 1918, guvernul francez l-a recunoscut și el, iar ministrul de externe Stephen Pichon declara în scrisoarea sa către Consiliul Unității Naționale că el îl consideră ca pe interpretul autorizat al aspirațiilor naționale. De asemenea, Pichon a arătat că este sigur de victoria finală și că spera să vadă în curând steagul românesc fluturând din nou pe teatrul de război alături de cele ale Aliaților. Încheia, afirmând că Franța și România, vor ieși mai

strâns unite din grelele încercări comune prin care au trecut și trec, cimentându-se astfel în adâncime tradiționalele simpatii și afinități reciproce. Asigura apoi consiliul că „poate conta pe întregul concurs al acestui guvern”.

Încă din primele zile ale activității sale, Consiliul Unității Naționale și-a dovedit utilitatea, protestând cu fermitate împotriva propunerii de federalizare a împăratului Carol. Împreună cu Consiliile cehilor, slovacilor, sârbilor și polonezilor, a adresat o notă Puterilor Aliate și Asociate, demascând noul subterfugiu al dublei monarhii care, conducându-se după o veche tradiție „căuta prin formule seducătoare să evite marile adevăruri ale gândirii politice” pentru a continua astfel „sistemul său amoral și anacronic de guvernare”.

Denunțând această nouă ipocrizie diplomatică, Consiliul Unității Naționale a Românilor, alături de celelalte consilii naționale cerea să se țină seama de voința poporului, care, prin lupta națională a românilor subjugăți, prin participarea României la război, ca și prin țelurile ce ea urmărise intrând în acest război, își exprimase categoric voința de a-și desăvârși unitatea națională și statală. Această acțiune, ca și multe altele cu caracter similar, au impus Consiliul Unității Naționale pe arena politică internațională. Acest for a putut astfel servi, în mod real patriei, tocmai când aceasta trăia zile de grea cumpănă.

Note:

1. Conferințele părintelui Lucaciu, p.65; în „Adevărul”, an XXIX, nr.10473, din 8 mai 1916.
2. „America” (Cleveland), an XII, nr.56, din 15 iulie 1917
3. „America”, nr.52, din 1 iulie 1917. „În numele românilor conștienți de chemarea și dorințele lor față de neam și țară - scria ziarul - salutăm cu bucurie și cu însuflețire Misiunea română”. Vezi și „Libertatea”, nr.1, din 2 august 1917; „America”, nr.56 și 78, din 15 iulie 1917 și 31 august 1917; „Transilvania”, din 30 august 1917; „Tribuna”, din 28 iulie 1917; „Românul”, din 18, 24 și 30 august 1917.
4. V. Stoica, „În America pentru cauza românească”, Tip. Universul, București, 1926; vezi și articolul „Unirea elementului românesc din Statele Unite, înfăptuită”, („America”, nr.109, din 16 mai 1918).
5. „Libertatea”, nr.5, din 30 august 1917. Vezi și „Transilvania”, nr.2 din 29 august 1917
6. „Transilvania” (Youngstown), nr.3, din 5 septembrie 1917.
7. „America”, nr.98, din 25 septembrie 1917.
8. „Dimineața”, an XII, nr.4021 din 15 mai 1915.
9. „America”, nr.46, din 2 martie 1918.
10. „America”, nr.54, din 12 martie 1918; nr.58, din 16 martie 1918.
11. „Roumania”, an.1 nr.8, martie 1918, p.201-203; „America”, nr.54, din 12 martie 1918
12. „Românul”, din 20 noiembrie 1918.
13. Ion Clopoțel, „Revoluția din 1918 și Unirea Ardealului cu România”, Ed. revistei „Societatea de mâine”, Cluj, 1926.

Nicolae MĂTCAȘ

Sonete

Mută urbea, moș Ajun, la țară

Fac gheșeft prin pivnițe samsarii.
Cămătarii repurtează glorii.
Urbea-și ține-n beznă muritorii.
Moș Ajun strunește armăsarii.

Dârdăie prin pârtii urătorii.
Urșii saltă cum le cânt' ursarii.
Cete de jieni, precum corsarii,
Vântură mahalele notorii.

Sună de-l iau dracii, interfonul.
Boii, înțelepți, pornesc pe brazdă.
Fuge-n debara cinstita gazdă.
Blocul parcă-i surdo-mut, afonul.

Mută urbea, moș Ajun, la țară,
Să n-ajungă datina povară.

Pilda cu momeli și fițe poți s-o crezi, că-i de la sursă

Pițipoance din născare, azi pretinse manechine,
Mârșuiesc prin cazinouri cu figuri de mucava,
Cu picioarele-mpletite și brodând pe canava
Mucenici din alte vremuri, pistosiți de cabaline.

Granguri grei le duc cu cobza când se fac a degreva
Tenta fițelor, rigidă, spre-un reper cu trei chenzine.
Bagatelă. Pentru-o noapte de răsfățuri luxurine
Nu doar poturile groase, pungile și-ar decava.

Cursă-mbătătoare, nada. Cad, plăticile, în plasă,
Se învolbură-n bulboane, fac și frecții, și șotron.
Grangurii, capii, se-mburdă ca-ntr-un sincrofazotron.
Ele-i curăță de euro și o șterg, grăbite,-acasă.

Pilda cu momeli și fițe poți s-o crezi, că-i de la sursă:
Când stau țârcile la pândă cad și grangurii în cursă.

Poți să ai tu reflectoare, fonograme, microfon

Sus, pe scenă, la Mamaia, sub extatic calembec,
Cu lumina semistinsă și sonorul dat la tare,
De pe soclul său de paie, îngâmfat nevoie mare,
Un cioroi în frac, pe tocure, în joben, cânta play-back.

Exaltat la culme juriul, lumea toată-n fremătare.
Când să ia o notă-'naltă, corbul șui calcă pe bec,
Distrugându-și fonograma, și tăcu, pe loc, culbec.
Cum în jur nici bleau, timidă, suie o privighetoare.

Cu pistrui din podul casei, cu bujorii din ponoare,
În fustiță cu volane și în ie cu alțiță,
Ea începe live un cântec ce pe loc te-mbată criță.
Fără microfon și fițe, scoală lumea în picioare.

Poți să ai tu reflectoare, fonograme, microfon,
De n-ai voce de la mama, chiar mimând, rămâi afon.

Florica BAȚU ICHIM

Versuri

DANS

Nu știu când,
dar odată
am să-mi desfac pletele negre
și am să dansez printre ele,
cu ele, până când văzduhul
va fi plin de pletele mele negre,
pâna când universul
va fi negru, negru intens,
ca intensitatea primei iubiri.

ÎNTOARCERE

Într-un amurg, lâna de aur
s-a desprins de catarg.
Speranțele s-au răstignit
printre valuri,
timpul s-a înecat odată
cu ultimul stol de lumină.
...și ne-am întors bătrâni
înapoi...

ORĂ

Când luna se legăna în cais
Despleteam amândoi primul vis.
Fără să știm, în vuietul orei,
Deschidem o cutie-a Pandorei.

DE CE?

Mergeai
Mângâind salcâmi din drum
Mă strecuram printre cireși
ca un fum.
De ce n-am zâmbit
aceluiași pom înflorit?

IUBITUL

Iubitul nu a existat
sau a fost un om oarecare,
Poate chiar un salcâm
În crengile căruia
am aruncat veșmintele negre.

Iubitul nu a existat
sau a fost un nor alb
în care zefirul, din joacă,

modelase o inimă.
Iubitul nu a existat,
sau a fost un desen
făcut de o mână de copil
jucăușă.

SEARĂ

Nu plânge, mamă:
tata-i cu noi
a plecat să aprindă lumină
sub iarbă
și se-ntoarce-napoi.

CA NORII ALBI

Ca norii albi obosiți de drumul
prin stele, uneori ancorau
la țarmuri vapoare.
Noi, de pe mal, îi iubeam
pe bărbații aceia
culegători de furtună
ale căror brațe
legau de catarg uragane.
Nu știam,
nu încercam să știm cine sunt
soseau în amurg de pe valuri
să poată iubi pe pământ.
Dimineața, femeile, vedeau
doar catarge-azvârlite pe cer
ca turlele bisericilor în care
o astfel de nuntă se face.

MATURIZARE

E vremea să ucidem cireși,
leagănul a rămas
negând printre crengi
bărce de hârtie se-mpiedică-n
valuri, trotinete lunecă
pe asfalt, mingea s-a rostogolit
printre noi și e seară...
e vreme să ucidem cireși.

RUGĂ

Se scaldă cucuvelele-n sunet:
unul din noi va trebui să ne uite.
Doamne, lasă pasărea aceasta
nemodelată sau nu o-nvăța
să mai cânte!

Napoleon SĂVESCU
(SUA)

...Despre conferințele organizate de ICR - New York

Azi, 12 decembrie 2013, am avut neplăcerea să-l ascult, la New York, pe Prof. univ. dr. IOAN AUREL POP, Rector al Universității Babeș-Bolyai din Cluj Napoca (sau cum i-a plăcut să-l numească: „Kolozsvár”) vorbind, dintr-o perspectivă „academică”, despre valorile multiculturale din Transilvania, create de români, germani, maghiari, evrei și alte naționalități, de-a lungul veacurilor.

Spre surprinderea mea, nu s-a menționat nici un nume românesc de creator de cultură sau artă din Transilvania.

Tot de la emeritul profesor român (?) am aflat cu surprindere că Transilvania a aparținut Ungariei până la anul 1688 când a fost ocupată de imperiul Habsburgic. Oare emeritul profesor român nu a auzit de Pașalâcul de la Buda din anul 1526 sau poate o fi fost și un Pașalâc la Kolozsvár ?!

L-am întrebat de ce nu vorbește și despre daci, când în inima Transilvaniei sunt rămășițele Statului Dac la tot pasul, iar domnul profesor mi-a răspuns că aici se discută numai de Transilvania, începând cu perioada de când a primit acest nume de la unguri, în secolul al XI-lea (!)

I-am replicat că Laonic Chalcocondil (1423-1490) [1], unul dintre cei mai de seamă istorici bizantini din secolul al XV-lea (sic!), numește „Transilvania”, Dacia peonilor, dovadă cunoscând exactă a realităților etnice (populația predominant „dacă”) dânsul nu părea să-și amintească numele de Dacia Peonică, dar a ținut, academic, să-mi corecteze pronunțarea numelui lui Laonic Chalcocondil, cu toate că atunci când se referea la Făgăraș pronunța numele acestuia foarte ciudat... „Fogaras” (!?!).

Când, în pauză, îi spuneam unui prieten că:

„Cine vrea să mă asculte,
Sfatul meu îi poate prinde bine,
Se pot spune prostii multe
Și-n cuvinte mai puține!”

un colaborator al distinsului Prof. univ. dr. IOAN AUREL POP, Rector al Universității Babeș-Bolyai din Cluj Napoca, tocmai trecea prin spatele meu, și nu a putut să se abțină să nu menționeze că... m-a auzit. Sigur că

frica m-a cuprins pe loc (!)... așa că, acum doresc să-i dau un răspuns, în scris, domnului Prof. univ. dr. IOAN AUREL POP, Rector al Universității Babeș-Bolyai din Cluj Napoca, cu privire la multiplele erori voite (sic!) din prezentarea domniei sale și o fac din două motive: o dată pentru că îi respect pe maghiari deopotrivă cu românii și apoi pentru că Mișcarea Dacologică iubește adevărul.

Maghiarii au pretenții teritoriale la toți vecinii. Dacă aceste pretenții sunt întemeiate sau nu, dacă ele sunt corecte și argumentate istoric, e treaba istoricilor maghiari, sloveni, slovaci, austrieci, sârbi, croați și ucrainieni.

Pe mine mă privește Transilvania.

În școlile române și maghiare din Transilvania se învață faptul că la venirea maghiarilor - la începutul secolului X - în Transilvania era vid de populație. Asta e principala teorie pentru care maghiarii în ziua de azi revendică Transilvania. Astfel pentru maghiari:

- nu are nici o importanță faptul că populația majoritară - de aproape 80% (și nu de 45 % cum ne explică academic domn' Profesor) - din Transilvania e de origine română;

- nu are nici o importanță că în inima Transilvaniei sunt rămășițele statului DAC la tot pasul;

- nu are nici o importanță că românii vorbesc și astăzi limba lor străveche (și NU o „new latin language”, cum academic ne explică domn' Profesor Pop), deși sunt în mijlocul unor state de origine slavă;

- nu are nici o importanță că într-un interviu acordat postului de televiziune TVR Cluj, Miceal Ledwith, fost consilier al Papei Ioan Paul al II-lea și membru al Comisiei Teologice Internaționale, unul din oamenii care au avut acces la documente secrete din arhiva Vaticanului, a făcut o declarație surprinzătoare: „Chiar dacă se știe că latina e limba oficială a Bisericii Catolice, precum și limba Imperiului Roman, iar limba română este o limbă latină, mai puțină lume cunoaște că limba română, sau precursora sa, vine din locul din care se trage limba latină, și nu invers. Cu alte cuvinte, nu limba română este o limbă latină, ci mai degrabă limba latină este o limbă românească. Așa-

dar, vreau să-i salut pe oamenii din Munții Bucegi, din Brașov, din București. Voi sunteți cei care ați oferit un vehicul minunat lumii occidentale (limba latină - n.a.)”;

- nu are nici o importanță că Transilvania însăși poartă un nume latin și nu maghiar, și nu are importanță că Transilvania nu a făcut parte niciodată din Ungaria (iar nu așa cum ne explică academic Pop că inclusiv după Pașalâcul de la Buda, Transilvania a făcut parte tot din Ungaria, până la ocuparea ei de către Imperiul Habsburgic în anul 1688);

- nu are absolut nici o importanță că ungurii înșiși se recunosc pe sine ca migratori, venind din Asia și asediind o mare parte din Europa.

Nu! Ei spun că Dacii au dispărut din istorie și că Transilvania era goală când s-au refugiat ei, în urma războiului cu moravii și bulgarii, care i-au împins spre Nord.

Documentul care consfințește aceste convingeri maghiare este celebra: „Gesta Hungarorum” a lui Anonimus. Problema e că până și această scriere vorbește de lupta de 200 de ani a maghiarilor pentru a cuceri Panonia și mai târziu Transilvania și de faptul că s-au luptat cu ducii Menumorut și Glad, iar în anii 904 au de-a face în Transilvania cu un localnic pe nume Gelu care conduce o formațiune statală locală.

G.D. Iscriu amintește de o informație din sec. IV transmisă prin cartea „Origines Hungaricae”, scrisă de Franciscus Foris Otrokocius, la 1693, referitoare la limbile vorbite la curtea regelui hunilor: limbile gotice și ausonica, unde prin limba ausonilor se înțelege dacică, adică, de fapt, latina vulgară, potrivit prelatului maghiar Otrokocius.

Attila Hunul (406-453 d.Hr.) însuși se intitula „rege al hunilor, al medușilor, al goșilor și al dacilor”, dovadă că dacii existau și erau recunoscuți de Attila.

Să nu uităm și de Memoriul din 1784 al groșilor și al baronilor unguri, care, simțindu-se, pe bună dreptate, venetici în Transilvania, cerând ajutor armat de la administrația habsburgică, pentru înăbușirea revoluției vlahilor de la anul 1784, condusă de Horea, Cloșca și

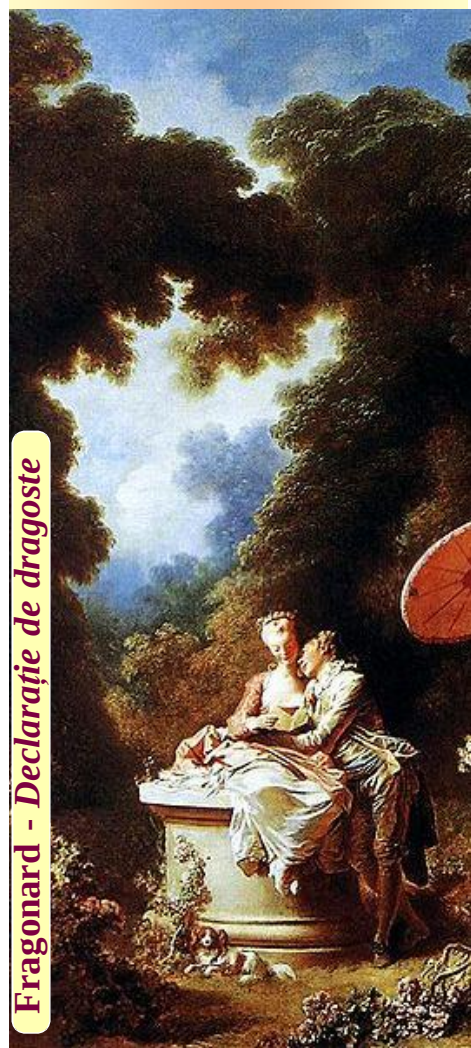

→ Crișan, recunoșteau că: „Părinții noștri, veniți din Sciția, au cucerit cu lupte victorioase și cu sângele lor această scumpă patrie și după ce au supus și au făcut iobagi pe părinții vlahilor care s-au revoltat astăzi, 1784, asupra noastră, dâșii (n.a. adică ungurii) au domnit liniștit peste ei, ținându-i totdeauna într-o aspră disciplină.”

Domnule Prof. univ. dr. IOAN AUREL POP, Rector al Universității Babeș-Bolyai din Cluj Napoca (sau Kolozsvár, cum vă place să-l numiți), sunteți o cruntă dezamăgire pentru un profesor care își primește salariul lunar de la statul român, din munca milioanelor de români, și pentru cetățenii români care își trimit copiii la dumneavoastră pentru învățatură!

În final ce trebuie știut este că, de-a lungul zecilor, sutelor și miilor de ani, dacii și urmașii lor legitimi de azi, noi românii, nu am avut nevoie de migratori, ci migratorii au avut nevoie de noi, și ceea ce le cerem noi azi este puțin respect!

[1] Laonic Chalcocondil (cea 1423 - cea 1490) este unul dintre cei mai de seamă istorici bizantini din secolul al XV-lea.

Fragonard - Declarație de dragoste

Florin MĂCEȘANU

Picătura de pictură

Jean-Honoré Fragonard

Arta sfârșitului de veac XVIII explodează într-un foc de artificii sub penelul lui Jean-Honoré Fragonard, meridional plesnind de sănătate și dispoziție.

S-a născut pe 5 aprilie 1732 la Grasse, în sudul Franței.

Datorită înclinațiilor sale spre pictură, familia îl trimite să studieze desen și pictură cu Jean Simeon Chardin. După șase luni este primit în atelierul lui Francois Boucher, unul dintre pictorii cei mai renumiți din Paris în acea perioadă.

Recunoscând talentul tânărului dar și lipsa de experiență, Boucher îl pune să realizeze replici ale tablourilor sale. Deși este încă elev al Academiei, Fragonard devine pictor desăvârșit. Aici se împrietenește cu pictorul Hubert Robert, plecând împreună în 1760 într-un turneu și realizând nenumărate lucrări ilustrând peisajele întâlnite.

Studiază de asemenea arta renașcentistă fiind fascinat de Tiepolo. Se căsătorește cu Marie-Anne Gerard în 17 iunie 1769, fiica unui producător de parfumuri.

Începând cu anul 1770 primește comenzi de la palatele Louvre și Belevue pentru picturi decorative. Fragonard este nevoit să părăsească Parisul împreună cu familia după izbucnirea Revoluției Franceze în 1789, dar revine

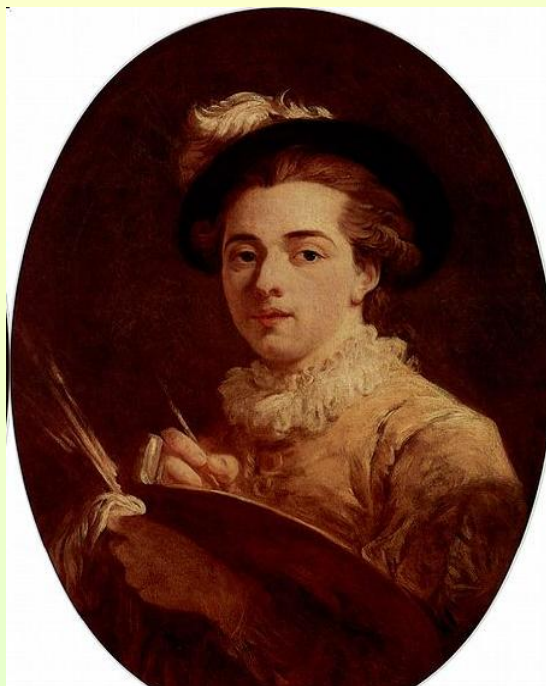
membru al Conservatorului de Arte și Meserii. Aici se ocupă de administrarea și organizarea colecțiilor de artă de la viitorul muzeu Louvre.

În 1797 va administra și organiza și noul muzeu ce va lua ființă la Versailles.

Părăsește în 1806 Louvre și se mută într-o locuință din grădinile Palais Royal.

Moare subit pe 22 august 1806, în timp ce mânca o înghețată.

Este înmormântat în cimitirul vechi din Montmartre.

Fragonard - Autoportret

George PETROUAI

Toți oamenii trăiesc, dar numai unii dintre ei există

1. Binomul acumulare materială – înstrăinare (alienare)

Nu doar credința, ci și știința prin descoperirile sale și prin frecvențele destăinuiri ale unora dintre cei mai prestigioși slujitori ai ei chiar din rândul evoluționiștilor pursânge, ne încredințează că viața este un miracol mai presus de vloga gândirii umane și că omul reprezintă pentru creaționiști încoronarea întregii concepții și munci divine din cele șase zile ale facerii, respectiv produsul de vârf al evoluției viului pentru înverșunată adversari ai creației.

Sigur, convergența opiniilor celor două tabere ireconciliabile vizavi de rangul omului în lumea viului și de uriașele sale resurse de exprimare pe care le deține (utilizează maximum 15% din capacitatea creierului și, după cum se prezintă, cu mult mai puțin de-atât din cea a inimii și sufletului), nu exclude categorica divergență a părghiilor întrebuintate în argumentare: Credința neclintită în Adevărul revelat prin Cuvânt, împotriva cuvântului științei, care, respingând Adevărul de dragul adevărilor accesibile prin cunoașterea umană, este pe bună dreptate condamnată să nu cunoască în vecii vecilor marea și desăvârșirea întregului prin punerea cap la cap a fragmentelor, așa cum cum ulciorului spart nu-i este dat să fie refăcut vreodată din cioburi!

Căci dacă întregul premerge partea, un adevăr evident prin el însuși pentru orice om cu scaun la cap, sensul judecății umane mai presus de orice îndoială trebuie să urmeze aceeași cale: de la întreg la parte, de la general înspre particular.

Îndeosebi atunci când evoluționismul, o teorie îndrăzneată, dar cu fundamentele șubrede (a recunoscut acest lucru însuși Charles Darwin), se arată - în pofida eforturilor depuse - incapabilă să-și elimine lacunele de structură, nereușind până în prezent să dea de urma acelor *fosile intermediare*, care ar avea rolul mortarului științific dintre cărămizile edificiului darwinist.

În această situație precară și jenantă pentru evoluționism, dar imposibil de remediat prin vreaa Celui care a pus bariere de netrecut între regnuri și specii, adevărul trebuie descoperit în cuvintele *Genesei*, adică acolo unde Adevărul absolut se prelungește tainic și în același timp cutremurător de firesc în fiecare dintre noi: „Domnul Dumnezeu a făcut pe om din țărâna pământului, i-a suflat în nări suflare de viață, și omul s-a făcut astfel un suflet viu” (*Genesa 2/7*).

Asta deoarece credința sinceră și puternică în Atoatefacător are capacitatea de-a surprinde văzutele și nevăzutele într-un atotcuprinzător cosmos al harului divin, care după prefacerea sa în iubire, cade aidoma unei unei ploi binefăcătoare pe entitățile viului pământesc și ceresc.

...Căzut în păcat, adică exclus din ecuația eternului, nu-i de mirare că omul a luat-o pe calea largă a timpului din ce în ce mai rău și mai bolnav, sub a cărui povară neîndurătoare este nevoit să-și ducă trudnica sa viață de rob al propriului trup și al propriilor sale pofte.

Pentru că după absorbția sa în imperiul efemerului, omul și-a pierdut (mai exact i-a fost retrasă până la repurificare) desăvârșita unitate existențială conferită de veșnicie și nevinovăție, o unitate eminamente imaterială, iar el a primit în schimb alcătuirea duală trup-suflet (materie-nematerie), care se potrivește ca o mânășă cu noua lui condiție de ființă muritoare: Pe de o parte trupul supus durerilor, îmbolnăvirilor și în final morții, un trup sortit dispariției prin descompunere oricâtă grijă ai avea de el, pe de altă parte sufletul tot mai neglijat în apriga campanie de strângere a bunurilor „pe care le mănâncă moliile și rugina” (*Matei 6/19*), deși acest strop de divinitate reprezintă unicul element de legătură dintre aici și dincolo, altfel spus el este colacul de salvare al omului după moarte.

Și astfel, tot mai preocupat de satisfacerea trebuințelor imediate ale trupului, depozitarul vremelnicului, omul dă uitării trebuințele aparte ale sufletului, iar această înstrăinare de Dumnezeu, de sine însuși și de ceilalți semenii se tot adâncește, până când devine principala cauză a nefericirii sale.

Cu completarea că tot în alienare trebuie

căutată cauza sporirii ratei sinuciderilor, inclusiv în rândul adolescenților și tinerilor, precum și cauza atâtor oribile infracțiuni (crime, violuri, tâlhării), îndeosebi atunci când cei atinși de ea caută să se trateze prin droguri și alcool...

Dualismul trup-suflet conduce cu necesitate la distincția dintre viață și existență. Toate animalele au fost înzestrate la facere cu instincte de atac sau apărare, cele mai potrivite speciei din care fac parte, deci toate își apără cu ghearele și cu dinții viața din propriul corp prin uluitorul instinct de conservare, precum și viața urmașilor pe care i-au zămislit prin la fel de uluitorul instinct de perpetuare a speciei.

Firește că în familie, ceată, hoardă sau stol, devin dominanți acei indivizi ale căror ambiții hegemonice se bazează pe însușiri ce-i fac fie respectați din teamă (în majoritatea zdrobitoare a cazurilor), fie din iubire (cel mai adesea într-o familie).

Dar numai omul a fost înzestrat la facere cu scânteia divină numită suflet sau spirit, parte componentă din spiritul universal, prin urmare numai el, între toate viețuitoarele Pământului, prin inteligența sa încălzită la flacăra vie a iubirii, își poate urca viața până la cerul existenței, pentru că numai el are conștiința morții întru mântuire și a vieții plene prin disocierea clară dintre bine și rău, dintre adevăr și minciună, dintre smerenie și trufie.

2. Reumanizarea și salvarea prin renunțare

Este evident pentru oricine că lumea noastră, lumea celor care am intrat în secolul 21, se află într-un mare impas. Nu atât din pricina sărăciei și foametei care cuceresc arii tot mai întinse ale planetei, nu atât din pricina poluării, actelor teroriste, conflictelor militare, bolilor endemice și cataclismelor naturale (cutremure, uragane, ploi torențiale), care se abat nimicitor și din ce în ce mai des cam peste tot, cât mai ales din pricina gravei disoluții morale la care s-a ajuns prin victoria materiei asupra spiritului, a pragmatismului asu-

pra contemplativismului.

Îmboldite de imperativele dezumanizante ale concurenței și profitului, toate societățile zilelor noastre luptă din răpuzeri să se înfrupte din iluzoria fericire dobândită cu ajutorul celor trei legi specifice tuturor grupurilor umane, legi cu rol de motor pentru actuala civilizație:

a) Legea fundamentală a progresului social - rezultatul îndelung șlefuit al necontenitelor interacțiuni dintre ipocrizie, egoism și cruzime;

b) Legea celor trei „c”-uri: consum - comoditate - confort;

c) Legea celor patru „p”-uri: prostituție - proxenetism - pedofilie - pederastie.

Societatea românească postdecembristă este imaginea vie a dezastrului la care inevitabil se ajunge prin minciună servită în ambalaj democratic, tâlhărie mai ceva ca-n codru (dar unde-s codrii noștri de mai an?), impostură și trădare, pe scurt printr-un neîntrerupt proces de degradare morală, vasăzică o societate în care grosul membrilor ei - dezorientați, înșelați, înstrăinați și nedoriți în propria lor casă (țară) - simt pe propria piele tristul adevăr cuprins în spusa *Homo homini lupus* (Omul este lup pentru om)...

Ce-i de făcut, acumă când tot mai mulți oameni sunt încredințați de rănile supărătoare ale planetei că actuala civilizație (o civilizație a veritabilei sinucideri prin risipa la care se dedă și poluarea pe care o generează) antrenează întreaga omenire în frenezia viitoarelor cataclisme?

Căci conduita morală a civilizației noastre este captivă în intervalul îngrijorător de strâmt dintre *Trăiește-ți clipa* și *După noi, potopul...*

Oricât am suci-o și învârti-o, nu există altă soluție viabilă înafară de renunțarea omului la deprinderile și comoditățile alimentate până la dezgustător de carnal, punct de întoarcere pe traseul său existențial înspre izvoarele curate ale simplității și înțelepciunii. Numai în acest chip el se poate purifica, ceea ce este totuna cu reumanizarea de după eliberarea moralei și conștiinței din arestul materiei, pentru că numai astfel el face trecerea de la viață la existență și tot numai astfel - lucrând intens la mântuirea sa, inclusiv la cea a semenilor - el poate cunoaște adevărata fericire.

Doar câteva cuvinte despre actul deliberativ al renunțării. Este nu numai fapta de mare curaj prin care cel în cauză azvârle deșartele zorzoane ale acestei lumi (bogație, putere, faimă) și cu umilință se dedică meditației și rugăciunii în singurătatea unui colțor sau al unei chilii mănăstirești (avem ne-numărate exemple de senzație în acest sens), ci este și singura modalitate eficace prin care smeritul se înalță, stabilind relații de negrăită bucurie spirituală cu cerul, cu el și cu ceilalți semenii. Adică taman ce-i recomanda Mântuitorul tânărului bogat: „Vinde tot ce ai, împarte la săraci și vei avea o comoară în ceruri. Apoi, vino și urmează-Mă” (*Luca* 18/21), precum și ceea ce credea Imanuel Kant la vremea lui că-i esențial pentru condiția umană - cerul înstelat deasupra noastră și legea morală din noi.

Constantin MIU

FLOAREA CRĂCIUNULUI

Cerul plânge-acum cu stele,
Doar în noaptea de crăciun,
Vestind dorurile mele
Pentru Pruncul cel mai Bun.

Noapte sfântă, luminată –
Domnul nostru intră-n casă
Toți icoana-n suflet poartă,
Sfințind bucate la masă.

An de an e sărbătoare,
La Nașterea lui Iisus
Și-atunci inima-i o floare
Cu iubire de nespus.

NAȘTEREA MIRACULOASĂ

Aur, smirnă și tămâie
Magii Lui i-au închinat,
Ca iubirea să rămâie
În cel Suflet ne-ntinat.

Au venit cu plecăciune
La-mpăratul Lumii Noi,
Cele bune să se-adune,
Să ne spele de nevoi.

Nașterea miraculoasă
An de an noi o primim,
Vestea ce ne intră-n casă
Umple Sufletul divin!

SLUJIRE

Doar în noaptea de Crăciun
Stelele s-aprind cu dor
Pentru Pruncul cel mai Bun
Și-L sfințesc Nemuritor.

Noaptea asta iar să fie
A Iubirii pe pământ,
Căci Mântuitorul știe
Că Iubirea-i Legământ.

Pentru El cu toți se leagă
Cu credință să-L slujească,
Iar apoi să îi aleagă
La o Viață-mpărătească!

Fragonard - Concurs muzical

Marinela PREOTEASA

Versuri

Undeva, între pământ și cer

Iubirea mea țipă către tine
ca o pasăre
sechestrată într-o colivie de foc,
undeva între pământ și cer,
mereu deasupra inimii tale,
ca un felinar ceresc
ce-ți îndrumă pașii spre mine,
în ritmul roților de tren,
sau al caleștilor cu cai poleiți,
în salutul puternic al navelor
din porturi, în forfota mulțimii
care mereu vrea să te corupă
din alergările tale către mine,

mereu suntem și vom fi împreună
în templul iubirilor noastre.

Inocență

Tu-mi dăruiești cele patru zări
împăturite cu tandrețe;
Iar eu: simplă, visătoare și
Dureros de adevărată,
Îmblânzită de iubirea ta,
Veșnic inocentă, caut
În fiecare noapte
Luceafărul de dimineată, și
Carul Mare, să-l întâmpin
Când va trece zarea
Prin orașul meu, ... cu tine.

Paradis pentru îndrăgostiți

Mă dor toate celulele
de atâta iubire,
Zi și noapte trăim într-un cerc
Atât de râvnit de orice
îndrăgostit
Știm că suntem ca și invizibili
pentru ceilalți,
Știm că suntem invizibili pentru
demoni și responsabilitățile unei
zile normale.
Dinspre lumina aceea unică și
inconfundabilă, vin tot mai rar
semnale prelungi
Și auzite numai de noi,
Ca o muzică a sferelor
Ne captivează și ne ține în lăncuți
În cercul nostru fericit ...

Brâncuși a cunoscut acest
paradis, altfel nu și-ar fi strecurat
iubirile prin poarta sărutului
dinspre Jiu, către eternitate...

Iscoade

Ești atât de departe,
tu într-o aripă a timpului
iar eu în cealaltă aripă,
căutându-ne parcă prin
transparența cuvântului crud.
Purtăm timpul cu noi
ca și cum ar fi un trofeu
al iubirii, iscoadele lui nu ne
iartă își pleacă rușinate capul
de atâta dragoste,
de atâta iubire.

Îngerul meu

Totdeauna când sosești acasă,
Îți abandonezi aripile
în fața porții
Și vii în fața mea precum
un înger abandonat
De Dumnezeu și de clienții săi
fără probleme,

Tu vii în fața mea foarte fericit,
Mă privești dezarmat și foarte
încântat...

Primăvara sufletelor noastre
inundă toate lucrurile și toate
cuvintele,

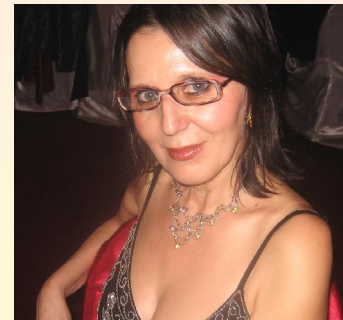
Noi suntem mereu fericiți,
dar totdeauna numai în doi.

Trofee

Privirile ierbii se reped să țipe
precum clipele din ceasul
deșteptător.
Clipa și clopotul de cristal
se rostogolesc pe podeaua
timpului ca niște jucării bizare,
zornăitoare, pline ochi! de
necuvintele-cuvintele noastre
ca niște răufăcători ai
universului, în timp ce secolul
își târăște lăbuțele
ca pe niște trofee.

Beatrice Silvia SORESCU

Versuri

NOAPTE DE CRĂCIUN

Sunt nopțile mai lungi ca niciodată
Și îngeri sunt destui să ne vegheze,
Pe boltă, luminițele sunt treze
Și primii fulgi au și-nceput să cadă.

Crăciunul, cu mireasma lui fierbinte,
Pășește-ncet, s-ajungă iar la noi,
Afară, pomii sunt atât de goi,
Dar mâine, s-or găti cu straie sfinte.

În jur, se-aude râset și colind,
Pe coșuri, fumul valuri se desface,
Pâinea umflată-n spuză, lin se coace,
De-atâta somn, și genele se prind.

Cu bucurie, așteptăm cuminți,
Să ningă dens, la fel ca-ntotdeauna,
Și să miroase-a cozonaci fierbinți
În timp ce pomii-n păr, și-au pus cununa.

ADMIRÂND DOMUL

- Se-nalță Domul ca un sfinx,
- În jur, plutește iz de floare,
- Și candelile s-au aprins,
- Cerul se sparge în culoare,
- Inima-mi bate ca o torță,
- Sufletu-mi arde foc nestins,
- Vântu-n cămașa lui de forță,
- Se năpustește viu, aprins,
- Se-nalță Domul liniștit,
- Florența-i gata de culcare,
- În mine, astăzi, a-nflorit
- Livadă de mărgăritare.

CHIPUL MAMEI

Înmuguresc ghiociei sub zăpezi,
Tu stai într-o stea, colo sus,
Se-ntind orele peste amiezi,
Lacrimile mele nu au apus,

Iată soarele, a căzut peste sat,
Cerul s-a luminat dintr-odată,
La poarta sufletului, amintirile bat,
Chipul mamei îmi apare în poartă.

RAIUL DIN MUNȚI

- Domnește liniștea-ntre munți,
- Doar cântecul de mierlă sună,
- Ea-și cere dreptul s-o asculte,
- Pădurea crește-n sus, neună,
- E Muntenegru rai, e oază,
- Luna se-adapă doar din văi,
- Pe cer, se-arată iar o rază,
- Și-aici e Dumnezeu cu noi!

SFÂRȘIT DE NOIEMBRIE

Vino să vezi, frunzele-s căzute de mult.
Lumina e din ce în ce mai îngustă,
Între crengile-uscate, vuietul morții e surd,
Toamna a adunat frunzele toate sub fustă,

Vino să vezi cum se tânguie plopi dezbrăcați!
Vântul le-a răcit până și oasele,
Norii albi stau pe cer atârnați,
Noi am început să-ncălzim casele,

Vino să vezi cum nopțile sunt de metal!
Frigul rânjește, mușcând din cenușă,
Visul are chip de smoală, oval,
Prietenii iernii așteaptă la ușă.

Petru HAMAT

Labirintând în reflexul autocunoașterii

Volumul lui Cristian Gabriel Moraru, *Labirintul cunoașterii*, publicat la Ed. Tipoalex, Alexandria, 2011, se constituie drept morfem estetic al inciziei în starea primordială a marginalității excesive și a sugestiei, printr-o deformare a sentimentului de trăire în sfera iluziei și speranței discrete de a (se) autodepăși reflexul nominal al cunoașterii. Poezia devine element al sensului extravertit al iluziei de a construi un topos al suficienței lirice, al acelei magii interne, prin intermediul căreia se adâncește trăirea în anatomia simulacrlui atracție-respingere, de un fatalism covârșitor, printr-o demitologizare a tramei neanunțate. Labirintul cunoașterii se consumă în interiorul trăirilor estetice, eul poetic nu se dedublează, ci se produce un efect liric, prin care voiajul spre tensiunea existenței se transformă în artificiu, de cavernă melancolic-romanțată. Întregul demers poetic este o ancoră logoreică spre ciclicitatea unor mutații, unor dezvoltări ale ființei, ce se supune unei arderi, permanente, în corporalitatea spiritual-tradițională.

Starea autentică a mitului reia argumentul unei decizii atractive, în reflexul unei organicități ne-

dumerite, se produce, astfel, în câmpul semantic al motivației scenice, o anume încordare în tradiție, în acea ipostază a configurării unei retrairi, în specificul figurilor înghețate, în frumosul estetic. Este o decriptare sincretică a himerei mitului repunerii în drepturi deontologice a unui destin al senzualității și al curgerii spre axa spațiu-timp, într-un sens al paradoxului unei acalmii, de natură fictivă, astfel încât Traian și Dochia se desprind de tranziția spre centrul lumii inversate, într-o autocunoaștere post-traumatică, pentru că drama este inclusă în psihoza genuinului absent: „Un noian de secunde aspre.../ Sălbatica tăcere din huceag/ Un ropot dulce dă-n vileag./ E licornul ce aleargă spre/ Lacul Destinului. Ajuns la apă,/ Acesta melancolic se adapă.” (*Traian și Dochia*) Decăderea din transmiterea unei confesiuni-răspuns/scindare a mitului, în bucăți etice, ține de acea atitudine subiectivă a poetului, demitologizarea imaginilor poetizate, despre marea taină, ce reunește un sens al dinamicii, toposul Daciei cu figurile ancestrale, precum și implicarea în rugăciunea-rugămintă, sunt elemente ale neantizării ființei numite, mărginite, finite: „Era chiar trufașul împărat Traian./ Venit în Dacia, cu-ale sale legiuni,/ Pentru a cuceri astă țară de basm,/ El a încălcat datinile din străbuni./ Dochia se repezi îndată și smulse/ Cornul de Aur al licornului și ținti/ Cu ură spre inima craiului Romei./ Acesta, răpit de-a Dochiei frumusețe,/ De-abia reuși la timp a se feri.”

Se intră într-un senzor al labirintului cunoașterii, al rupturii, ce include iluzia, transparența unui scenariu, ce se dorește irum-

pere în starea primordială, în timpuri imemorale, așadar, poezia de debut a acestui volum este o anume respirație încordată, un argument-sfat, ce materializează dorința expresă de a valoriza perspective obiective, de reflexivitate externă. Lirismul urcă, în trepte, spre senzația de ecuație experimentală, de valență poetică, din care se desprinde afirmarea unei dinamici, ce nu amplifică trăirea, ci se guvernează specificitatea unei îndatoriri morale, spirituale, a unei atitudini complexe de modelare a mitului, într-o fantasmagorie sceptică. Invocarea zeităților dacice devine paradox al lirismului transfigurării organice, Dochia se constituie în element-simbol al trecerii prin marea fatalitate a destinului, al fluxului intern, de cunoaștere și cenzură a povestirii, în materie sensibilă, validă și existențială: „Mărite Zalmoxis, Păstrător al Tainei,/ Fă ca Roma cea plină de fiere și venin/ Să fie distrusă în vremurile care vin./ Iar tu, Traiane, de pulpana hainei// Lui Jupiter, nu vei mai putea să speri/ Că te vei atinge decât de 11 primăveri./ În veacurile viitoare, Dacia nu va fi scutită/ De prădători, dar veni-va, până/ La urmă, o vreme când va fi regina/ Întregii lumi [...]” Ficțiunea existențială ține de meateahna tragediei antice, este o incizie organică în spiritualitate, în acea magmă a funebrului, dispusă în sferă circulară, astfel, finalul poeziei propuse de Cristian Gabriel Moraru ține de o atingere a spectrului sintactic al himericului, al acelei plasmă, însuflețite prin trăire în golul paradoxului liric. Starea de murire și de flexibilitate estetică se leagă de un drept la timp, la credință, la demitologizare forțată, pentru că

transcenderea unei iluzii, a unui spațiu nu este altceva decât apropiere de o redevenire, prin absență, a eului poetic, transpus în singularitatea plurală a formelor ludice: „[...] Astfel grăi Dochia,/ Geniul dacilor drepti, puternici, liberi,/ Credincioși întru Zalmoxis și nemuritori./ Și, de-atunci încoace, profeția s-a adeverit./ Dacia-i o nestemată ce pe mulți i-a ademenit.”

Catrenele creativiste desemnează modalități de autocunoaștere ale unei atitudini și reflex în modelarea estetică a poeticului, astfel, se face și se desface viziunea despre acordul, tacit, cu mitul spiritualității numite, dar și cu mitul personal, acela al ființării în tensiunea mocnită din actul artistic. Creația este lirism al infuziei, ce se manifestă în starea reveriei și a visării nemărginite, necuprinse în jocul cu fragmentarea, în interiorul punerii în scenă, este, așadar, o reîntoarcere la fazele intermediare ale primordialității, ale reconfigurării în spatele măștilor lirice. A visa înseamnă readucere, în planul prim, a materiei, prin care aceasta este pusă în acord cu dimensiunea acablantă a eului de a forța intrarea într-un timp și spațiu, descompuse de rotirile în aria inflexibilă a unei nuntiri cu golul, cu existența vidă a iluziei unui deziderat, real și ireal se așază pe același palier al organicului, al căderii în abisul mărginirii ființei: „Virtuțile uitărilor de ieri dansează/ Pe culmea visului de alabastru./ Care precum un armăsar nechează/ Dincolo de hotarele unui dezastru.” (*Pe culmea visului*)

Desenarea himerică nu este doar mimesis al devenirii, în spe-

➔ cificitatea jocului la dublu cu orgia împletirii în materialitate a motorului poetic, ce ordonează duplicitatea și trăirea, ci dinamica lirismului propune o perspectivă a refuzării intuitive, astfel, licoarea zeiască se subsumează unei configurații a spațiului și timpului. Cunoașterea ține de o destindere a vocilor interne și externe ale eului, iluzia existențială produce și o scindare a ființei umane și a insului fantast, ce decupează starea impersonală de murire, de vid al percepției ochiului singular al pluralității, al colectivului, indiscret, ce unește ursitoarele destinului, într-un carnavalesc al reluării unei rotiri, al perfecțiunii uman-divine, de tragedie greacă, deshumată: „Înainte să dea pe gât șipul/ Cu răcoritoarea licoare a Nemuririi,/ Ursitoarele lui Euclid au desenat un cerc pe nisipul/ Fierbinte ca lava cutremurătoare a Firii.” (*Ursitoarele lui Euclid*) Împărtășania umană nu se accentuează prin reflecție asupra condiției fragile a eului marginal, ci se realizează o intuiție a unei acțiuni, în interiorul mitului, în specificul jocului cu ideea de a corija vraja, ce pune stăpânire pe artificul ermetic al iluziei. Deși subiectivă, prin atitudine, poezia devine impersonală, inundând spațiul plural-organic, astfel, se concepe un lirism, de fatalitate discretă, de magie a mesajului ontologiei creativiste. Revenirea la toposul dacic produce o imagine a sacralizării, în afară, a acelei acolade transparente, pentru că modelul propus de Cristian Gabriel Moraru este subsumat unei intenții de a fraterniza, introspectiv, cu tradiția istorică: „Caniculă. Mă împărtășesc cu apă/ Rece, ca vechii daci/ Din Dunărea cea Sfântă,/ Înainte de a pleca la vreun război.” (*Împărtășanie*)

Prezența reflexului autocunoașterii se recunoaște în punerea în reflexivitate a unui spațiu exotic, acela în care se redimensionează aventura în organicitatea arabescului, a ceea ce se extinde spre o corelare cu materia inflexibilă și insuficientă a specificului unei inducții în sensibil. Așadar, relația cu povesti-

rea ține de o complicitate între eu și uman-divin, zeiesc, acest raport, aproape, impersonal ce iluzionează atracția magică. A cunoaște un spațiu exotic este, în primul rând, integrare în tradiția controlată, de paralaxă a destinului, a acelei rotiri, ce se rupe de momentul creativist, prin devenirea cu el însuși a eului și a eului-personaj-evocator, distant și denunțat, prin punere în abisul propriei cunoașteri, indirect și plauzibil: „Șeherezada de zei fu hărăzită/ Să spună povești în nopțile arabe/ Sultanului cu inima împietrită/ Din pricina infidelilor sarabe.” (*Șeherezada*) Barbian, de dinamică inversată, textul *Încercare* soluționează o percepție, în sfera circulară a marginalității și a marginii poetice, a universului-gol, a acelui produs iluzoriu, din care se desprinde o cuvântare creativistă, ce se topește în nuanțele colorate ale mobilității estetice. Misterul nu se rediscută prin invenție, ci noutatea limbajului și a imaginii ține de o disoluție a primei căderi din existență în acea existență secundă, în acel iluzoriu punct terminus al călătoriei spre increat, spre obiectul văduvit de subiect. Astfel, vidul, adâncul se îndepărtează de iluzie și de aproapele ce nu se recunosc în enigmaticele mărginiri ale agoniei și ale extazului eului, aparent, neprezent, maladiv: „Un întuneric desăvârșit era/ Deasupra Adâncului Aproape/ Iar Duhul în tihnă cutreiera/ Șuvoiul cel enigmatic de ape.”

Labirintarea în logos este o comprehensiune a sferelor interne ale unei logici, prin care se argumentează prezența fictivă a eului poetic, în modelarea transparentă a jocului cu limbajul poeticului, cu acea cuvântare sensibil-auditivă a verbului, ce irumpe în strategia care provoacă un dialog-confesiune ori o monologizare, afectivă, a intrării în starea de tensiune *in crescendo*, pentru moment, subsumată acordului cu particularul și individualul. Eul rămâne să accentueze perspectiva creativistă a poeziei, prin accesul la matricea unei imagini plastice, fugitive, dinamica liris-

mului subminează, astfel, tarele unei coborâri în infernul dantesco al artei, al unei îndatoriri a fenomenului, care dă o formă reflexivă gândirii umane, în perspectiva cuvântul-verb, prin intermediul căruia actul artistic se închide în rotundul eon al stigmatizării, creația *sui-generis* a mimesisului: „Scriu precum respir./ Cuvintele coboară, aidoma unor sihaștri./ Din creierii munților limbii române -/ Spre a se întâlni, la ceas de taină,/ În poezia mea.” (*Confesiune*)

Cratima poetică este pentru Cristian Gabriel Moraru un moment de respirație în interiorul unei fecundități gastronomice a autocunoașterii și a tensiunii, ce nu deschid spațiul ermetic, mai curând produc o inițiere în tainele enigmatice ale himericului, ale modelării în arca noică a istoriei și timpului, a timpului și istoriei, printr-o sciziune a eului simpatetic, sincritic: „Din ochiul unui bărbat tânăr,/ Care tăia luna în felii subțiri/ Ca pe un cartof și încercase/ S-o prăjească în cadavrul-tigaie/ Al timpului numit Istorie/ Ieșeau Furnicile Cunoașterii.” (*Furnicile cunoașterii*) A labirinta în utopia neîmplinirii semnifică o modalitate de a fantasmagori prin inițiere, este un fel de restricție, ce se impune drumului invers spre devenirea poetică a eului, așadar, se manifestă o cale întortocheată a absenței plurale, prin care se ajunge la fluxul continuu al unei dezlănțuiri melancolice, în tratamentul fantast al psihozei, ce pare a cuprinde pe Domnișoara Moarte și individul cotidianului prezent, inflexibil și al descompunerii în acel patern carnavalesc, de orgă plastică, de cavernă oarbă, orgiastică: „O dimineață plâpândă îmi ieși în cale./ Eu,/ Îmbrăcând melancolia-mi/ Ca pe un costum Armani,/ Îți oferi brațul/ Și merserăm împreună la balul/ Ținut în Castelul Dezmarginirii.../ În rest, toate bune!/ Cabaline aleargă pe Câmpiile Libertății,/ Fără să le pese/ Cu cine și-o pune Domnișoara Moarte.” (*La bal*)

Labirint latent al moștenirii orfice, poemul *Istoria secretă a privirii* se definește prin restrân-

gerea provocării mitului adamic în cerc-rotund, ce iluzionează traumele căderii în spiralele temporale ale fatalității, curgerea violentă a imaginilor-melancolie face din demitologizarea stării tensionale un argument pentru reflexivitate și autocunoaștere, pentru repunere în drepturi a himerei transcendente. Abrutizarea umanului, prin resurecția orfică, este o amplificare în placenta maternă a Grădinii Raiului, a acelei emergențe nesigure, în care se scaldă Orfeul uman al adamismului. Ochiul divinității devine caracteristică a plenitudinii, în care se urcă treptele descompunerii, pentru că nu este o naștere în sentimentul estetic, ci este un element minimal, ascendent al fugarelor trăiri și priviri în corpurile ciclopului imaginar. A privi înapoi spre Orfeul cenzurii adamice devine punct comun al sinelui impropriu, al acelei circulare magii, în care renasc oamenii decăderii în timp, astfel, Cristian Gabriel Moraru nu construiește un spațiu, o locație auditiv-senzorială, ci proiectează o demitologizare, prin autocunoaștere, un reflex ludic și violent, în același timp, în labirintul privirii, în mutilarea genuină, în magma plâsmuirii Evei euridiceene: „Adam, de pildă, o privea pe Eva/ Cu bustul ei robust și gol/ Sau la apa la izvor cum curge domol;/ Și-n copacii din Grădina Raiului/ Circula seva vieții! Iar rodul acestora/ Plăcut era, Doamne, la privit!/ Închizi un ochi și poți privi ca un/ Ciclop, ce își găsește ntr-un ceaun/ Două capre din turmele-i de fiu de zeu./ Poți privi înapoi precum Orfeu,/ Cu inima cât un purice -/ De teamă ca scumpa ta Euridice/ Să nu se rătăcească/ Pe cărarea ce iese din Infern.”

Ecou al dezamășului tragediei grecești, labirintul verbiului metaforic ține de o receptare simbolică a fluxului conștiinței, astfel, imaginile invocate, în carnavalescul discreției logicii și argumentării estetice, Venus, Aeneas, devin proiecții în oglinda unei margini fie a apropiării, fie a depărtării de sinele ermetizat, de acea dezlegare de fobia

unei paralizii, ce se produce în regândirea lucrețiană. Muză a decriptării orgiei nuntirii magmatice a organicului, poezia imaginilor tragice se transformă într-o orgă a așteptării și a delăsării în mrejele unei incertitudini, ce mutilează eul poetic, îl stoarce de starea de labirintare, în care se întorc, de fiecare dată, revărsările încărcate și pline de euforie lirică ale sufletului, descărnat de dramă spirituală. Călătoria pe Marea cea nenumită este modul prin care se sustrag iluziei eroii greci, așadar, Cristian Gabriel Moraru realizează o introducere în starea închisă a mimesisului, este un fel de complex al rotirii în funcția estetică a mitului, realitatea fiind depășită doar de prezumția acostării în ireal, în acea străfulgerare de croșee umane, divine, în corpul sufletului-macă, în hora tragediei descântării, a urgiei frumoase și potolite, matern-paterne: „O, tu, preamărită Venus! / Mamă a lui Aeneas / Și a celor scorbătorii din el / A zeilor desfătare / Tu... ești cea care / Sub stelele ce alunecă domol / Pe bolta Cerului senin, / Umpli de ființe Marea / Pe care plutesc bogatele corăbii / Și Pământul ce dă roade din plin, / De vreme ce prin Tine / Se zămislESC viețuitoarele toate și, / Odată născute, văd lumina din eter. / De tine, Zeiță, de a Ta venire, / Se risipesc vânturile, / Fug norii de pe cer.” (Păan închinat zeiței Venus Anadyomene)

A fi toreador constituie în poezia lui Cristian Gabriel Moraru un labirint exterior, în care se decantează trăirile, ficțiunile sentimentale, se manifestă o înlănțuire de acorduri muzicale cu natura și realitatea creativă, o ungere aproape ludică și paradoxală a înscenării unei harpe, ce nu resimte durerea melancoliei, stupefacția, ci rămâne, mai de fiecare dată, înrămată în cadrul enigmatic, figurativ. Eul poetic taie în armura cuvântului și răceala, care germinează în spațiul creativ, este aceea a unei detașări bruște de iluzia unei înfățișări tainice, în lumea ascendentă. Se reprezintă un anume simbol al senzației, transmise estetic, o for-

mă sibilică, ce vizează receptarea imaginarului, în labirintul canicular, perceput în coordonatele osaturii unui copac, în Umbrarul unui ideal utopic, și parcă, totuși, aproape de spiritualitatea creatoare: „Din depărtare, / Un stejar falnic se arat-a fi / Umbrarul ideal / Unde poți citi din Pëtoffi. // Mă-nânc o înghețată / Având forma unui extatic semn de întrebare, / Iar acum nici că mă uit / La di-forma înfățișare a verii ce tresare. / / Drumul până la stejarul cela / E totuși primejdios / Ca varicela.” (Toreador într-o zi toridă)

Povestea esopică a labirintării, din lirica lui Cristian Gabriel Moraru, se rostuește prin duplicitatea acordului cu realitatea imediată, cu acea himeră a Penelopei, în care tensiunea produsă de Ulise se conjugă cu perspectiva asupra modelării cu lira cântotecii apropierei de tragedia înfăptuirii agonice. Labirint al autocunoașterii, poemul *Odissee personală* propune o vindecare de maladiva stare de reverie, în care eul se resimte spectator al unui spectacol al imaginarului, al resurecției înscenării, ce se aprobă prin trimiteri la mitologie, la marea călătorie spre încarcerarea în acea himeră a materiei, ce se topește, prin ardere, în liedul fictiv, al poetizării nemărginirii. Deși personală, odissea spectaculosului fantast se închide în carapacea unui silogism al încercărilor existențiale, în care se ascut dinții lăptoși, cărnoși ai utopiei, trăirea, în materialitatea ardentă, este o tendință de autocunoaștere și de incizie în nominal și individual, în care labirintul și labirintarea devin ficțiuni poetice, închise în cercul proiecției în vocile eului din mitul unui Ulise imagologic, este o răsfrân-

gere în acordul, tacit, cu pasajul spre luntrea lui Caron a Penelopei, cu țesătura aducerilor aminte, neclare și imprecise: „Rătăcesc precum Ulyse / Pe mările învolburate ale epocii mele, / Dorind / Să ating țărmlul sorind / Al țării natale din visul / De-abia scăpat de recul. // Acasă m-ar aștepta Penelopa, / Îmbrăcată cu rochia țesută din amintiri / Și frumos ca antilopa, / La care jinduiesc lei pentru festin, / Și un fiu botezat Telemac / Care să nu fie prea tolomac. // Oare nepărtinitor o fi Aedul / Ce îmi va cânta aventurile / Până la întoarcerea pe meleagurile / Unde am tras prima oară cu arcul? / La revedere! / Mă grăbesc s-adun speranțe în țarcul, / Construit din clipe de către enigmaticul destin.”

Lirism al agoniei lăuntrice, cartea lui Cristian Gabriel Moraru este un reflex în sferele transcendente, în materialitate și primordial a unei inducții poetice, din care transpare modelul de autocunoaștere, de frazare în verbi-ajul metaforic al tragediei, într-o demascare a percepției în arhitectura logosului. Poezia propusă se conjugă în sensibilitatea denumită a atracției, în reflexul unei labirintări în realul necesității de a absorbi complexul estetic al eului-personaj, al acelei prezumții ce ancorează în arca ionică a iluziei, ce sapă în argument, pentru a redescoperi, în universul ancestral, „cerul cu o haină de stele”, acolo unde eroul liric se reîntoarce în spiritul comun al toarcerii mecanice, în spațiul și timpul *uliseene*, refăcute prin desperecherea enigmatică a dublului plural: „Mă simt precum mărețul crai Alcinou / Bucuros de a ospeți Ulișii vremii mele.” (Alcinou)

Leonard Ionuț VOICU

Versuri

1 IANUARIE

prima zi
singură
într-o singurătată
printre alte zile
unice
irepetabile
separate
precum
sufletele noastre
solitare
paralele
și lupta continuă
timpul
își vede de drum
viețile trec
eu
singur prin fum.

IERI

tu stai
vizezi plecată
tot acasă
și cerul
nu-i albastru
e un nor
iubirile
îți joacă
iar o farsă
dar tu surîzi
și iar învingi:
un bun săgetător.

SĂRUTUL

Primul fulg
răsare de nicăieri
neașteptat.
Zâmbesc iar el
devine picătură
sub căldura
privirilor mele.
Ale speranțelor de ieri.
Ale realității de azi.
Ale viselor de mâine.
Fraga primului sărut:
inocența - anunță
furtuna dorințelor
ce vor urma
ce au trecut...

Fragonard - Diana și Endymion

Vasile ANTON IEȘEANU

Livada cu vișini sau o lume care se petrece...

Motto:**„Viața a trecut de parcă nici nu am trăit...” (A. P. Cehov)**

De câte ori am citit sau am recitat *Livada cu vișini* a scriitorului rus Anton Pavlovici Cehov, de fiecare dată m-a cuprins un sentiment de amară nostalgie.

Mă gândesc imediat, nu atât la lumea comunistă care a fost și s-a dus, cât mai ales la oamenii acelei lumi, apropiați sau cunoscuți din care mulți au plecat dincolo, au devenit fantome ale memoriei și care îmi bântuie, uneori, dureros mintea. Din lumea aceea tot mai puțini supraviețuitori am rămas.

Ca și cum Cehov ar fi intuit genial vremurile ce vor veni și se vor destrăma, în *Livada cu vișini* prezintă un amestec bine dozat de tragic și comic. Întâlnirea omului cu propriul trecut și cu fantomele lui e tragicomedia vieții umane.

Piesa lui Cehov prezintă o lume a prefacerii și schimbării, o lume tragică și comică în același timp. Totul e mișcare, totul e schimbare, totul curge, totul e tragic dar și comic în același timp. Totul curge. *Panta rhei* spune grecul Heraclit.

Mereu va exista o livadă cu vișini ce va fi doborâtă de evoluția societății. Mereu va dispărea o lume și se va naște o alta.

Miraculoși și geniali literații ruși. Poartă în pana lor darul profeției. Am observat acest dar la toți marii scriitori, dar îndeosebi la scriitorii ruși: Turgheniev, Tolstoi, Dostoievski, Cehov.

Și noi avem un genial profet - Eminescu. Și ne duce ispita gândului că Cehov, scriind *Livada cu vișini*, s-a inspirat direct din *Glossa* lui Eminescu „Toate-s vechi și nouă toate”

și din *Memento mori - Panorama deșertăciunilor*.

Livada cu vișini e cercul de familie din marea spirală a existenței, o întoarcere a personajelor „în camera copiilor.”

Moșiereasa Ranevskaja Liubov Andreievna, proprietara livezii, împreună cu toți apropiații ei se întorc de la Paris. Se întorc în zorii unei zile de mai, ca și cum s-ar întoarce direct în zorii copilăriei. Se întorc primăvara, în luna mai, când „înfloresc vișinii, dar în grădina e frig a căzut bruma”, o asociere paradoxală a lui Cehov, care a intuit ce pot provoca bucuria și tristețea simultan, optimismul și pesimismul. Bruma și livada înflorită e cadrul perfect pentru a crea amestecul de bucurie și nefericire, legătura dintre livada cu vișini, înflorită, peste care a căzut bruma și comunitatea de oameni legați sufletește de acel spațiu al raiului copilăriei.

Teatrologul George Banu, stabilit la Paris, membru al Academiei Române, încearcă să lege simbolistica livezii cu vișini cu simbolistica japoneză a florii de cireș, dar după opinia mea e o asociere forțată, căci în afară de viața scurtă și trecătoare nu i se pot afla alte legături. Și nu credem că Cehov a făcut asemenea asocieri.

Floarea de cireș, *sakura* în japoneză, semnifică fertilitatea, fericirea și sărbătoarea. *Livada cu vișini* semnifică destrămarea unei lumi ce părea imuabilă, la fel cum părea a fi societatea comunistă. Se pot găsi multe semnificații ale livezii cu vișini, îndeosebi simbolistici ale morții și distrugerii, vizând chiar

întoarcerea în vremea copilăriei poate avea și semnificația aceasta, anume că viața e o rotație în cerc sau după filozofia undulațiunii universale a lui Vasile Conta e asemenea configurației frunzei de trifoi cu o ramură urcătoare, una culminată și ultima coborâtore. Ultima, ramură coborâtore este asemănătoare cu cea urcătoare a copilăriei și adolescenței, dar în sens negativ.

Andreevnei totul i se pare neschimbat. E doar o aparență, ea se amăgește cu neschimbarea, „și-atunci livada era exact așa, nu s-a schimbat nimic. (Râde bucuroasă) Toată, toată e albă! O, livada mea.”

În realitate, totul s-a schimbat. Bucuria ei este de scurtă durată. Fantomele morților dragi năvălesc prin livada minții ei. „Priviți, prin livadă se plimbă răposata mea mamă ...în rochie albă!” Tot acolo, se juca Grișa băiatul ei, dar Grișa a murit înecat. *Livada* a devenit locul în care fantomele celor morți se întâlnesc cu vii.

Nu întâmplător în scenografia actului întâi, Cehov asociază înflorirea vișinilor cu bruma care ucide florile. Ranevskaja re trăiește copilăria nu ca o mare bucurie ci ca o mare tristețe nostalgică - „Ah! Copilăria mea nevinovată.”

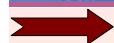
Unii autori, critici de artă, au găsit conexiuni, în *Livada cu vișini*, cu căderea comunismului, alții cu căderea capitalismului.

Noi credem că aici e vorba de o lume îmbătrânită care mereu dispăre, o eternă reîntoarcere, o istorie care se repetă ca „într-o vastă spirală”, spune Hegel. Aici e vorba de tinerețe cu speranțele ei și de bătrânețe care așteaptă neantul - eterna noapte. O spune cel mai în vârstă personaj, bătrânul lacheu, octogenarul Firs: „Viața a trecut de parcă nu am fi trăit. Acum totul s-a destrămat, nu mai înțelegi nimic.”

Cum să mai înțelegi viața, când trupul, sub efectul distructiv al entropiei, este redus la starea de frunză căzută. O frunză căzută nu e moartă. Ea moare când a pierdut complet aura energetică. Fără aura energetică, materia se degradează continuu. La fel și trupul

apocalipsa, căci topoarele care doboară livada pot fi interpretate ca topoarele care distrug civilizația umană. Dar Cehov vizează comunitatea unei familii. Familia Andreevnei s-a întors de la Paris, acasă, la livada cu vișini, acolo unde și-au petrecut copilăria fiecare. E ca o întoarcere în timpul copilăriei. Dar ei nu mai pot retrăi bucuria de atunci a copilăriei.

omului. Și-odată lumea în care am trăit, am iubit, am suferit sau am fost fericiți, dispare, devine amintire, o amintire ce se estompează tot mai mult odată cu trecerea vremii.

A iubi *Livada cu vișini*, spun unii autori, înseamnă a-i iubi pe cei care topoarele nemiloase ale entropiei i-a doborât. Entropia ne doboară pe toți. E o lege iminentă și inerență a degradării materiei.

„Nu moare decât cel uitat” spun grecii, dar îi uităm. Și ei mor cu adevărat. Morții noștri dragi ne mai vizitează din când în când, tot mai rar, și-atunci doar în vise.

Pentru a exista etern materia trebuie mereu reînnoită, e necesar să fie întoarsă pe dos. Nașterea e materia biologică întoarsă pe dos. Reînnoirea permanentă a materiei în mișcarea eternă a spiralei genetice face să existe etern.

În *Livada cu vișini* întâlnim o lume tristă, melancolică, lipsită de viață, aproape moartă, deși încă vie, la fel ca floarea de vișin, căzută de la brumă. E o lume statică, o lume a trândăviei și plictisului.

Triști sunt cei tineri, fiindcă, deși s-au întors în camera copilăriei, se intersectează la tot pasul cu cei bătrâni. Toți sunt legați de copilărie, toți sunt legați de livadă, toți aud topoarele care o doboară. E ca și cum acele topoare le-ar doborî propriile vieți.

Degeaba încearcă Liubov Andreevna să reînvie, prin cânt și dans, în actul al treilea, fascinația copilăriei. Tuturor le lipsește entuziasmul, bucuria și veselia tinereții. Dansul lor e un dans de manechine, personajele se mișcă mecanic, fără suflu, fără trăire. Chiar și guvernanta Charlotta, fostă artistă de circ, magiciană cu certe calități, nu reușește să anime lumea aceea a plictisului.

Și ea este o femeie tristă. Nu știe de unde este, nici cine i-au fost părinții, „*cine este și pentru ce există ea pe lume...*”

Contabilul Epihodov, plângăreț și umil, calcă mereu în străchini, mereu i se întâmplă câte ceva neplăcut, „*belea peste belea*” - fie un păianjen cu care se trezește dimineața, fie, vrând să bea cvas, cu un gândac, fie este alungat cu bastonul de către Varia, fiica adoptivă a moșieresei și administrator al livezii.

Duniașă, fată în casă, e fată de țărani. Luată de copilă, din mediul ei, a devenit delicată ca o aristocrată și-i teamă de orice. Dar de ce îi este teamă de orice tinerețe fete? Fiindcă are nevoie să fie iubită de un băiat. Se află la vârsta exploziei hormonale și-i plac la nebunie „*cuvintele drăgăstoase*.” Îi este teamă că se va trece și nu va fi iubită.

Tânjește după dragoste, tânjește să fie iubită de Iașa, s-ar da oricui i-ar spune „*cuvinte drăgăstoase*”, chiar și poștaşului, care a asemuit-o cu o floare, dar nu are parte de iubire.

Deși îi declară că îl iubește, Iașa o respinge brutal. Tânărul lacheu e singurul care pleacă la Paris cu Andreevna. Ea rămâne să aștepte scrisoarea lui, care însă nu va mai veni niciodată.

Duniașă se află în cea mai ingrată situație, în mare impas: nu se mai poate întoarce printre țărani, nu poate rămâne printre aristocrați. Se va adapta, va rămâne cu Epihodov la noul stăpân? Așa credem.

Epihodov, contabilul moșiei, e cultivat dar nu-și găsește calea de urmat. Sau poate tocmai din acest motiv, fiindcă e un om evoluat, e în mare dilemă, „*...nu-mi pot da seama ce drum să urmez, ce doresc eu de fapt: să trăiesc sau să mă împușc*”. Ai crede în vorbele lui mari, dacă nu s-ar dovedi a fi un cabotin care linge pe ascuns paharele de șampanie. Se adaptează repede mersului vremii și devine administratorul livezii cumpărată de Lopahin.

Gaev, fratele moșieresei, mereu în reverie, mereu cu discursuri infantile, e permanent apostrofat de Varia și de Ania. La apostrofările lor, tace. În acele momente toți tac. „*Toți stau pe gânduri. E liniște. Se aude doar bodogăneala stinsă a lui Firs. Deodată se aude un sunet îndepărtat, de parcă ar veni din cer, este sunetul prelungit și trist al unei strune ce a plesnit.*”

Toți se întreabă panicați ce a fost. E semnalul clar al ruperii timpului, al doborârii livezii, al dispariției lumii lor.

Și trecătorul, personajul acela bizar, care vine de nicăieri, întreabă de gară și pleacă spre nicăieri...

Trecătorul e omul în general, ființa umană, care nu știe de unde vine și încotro se îndreaptă. Încotro se îndreaptă omul, unde se duce, dar mai ales unde va ajunge?!...

Borcanele cu dulceața de vișine, din dulapul copilăriei, ne amintesc de madlena lui Proust și de scurgerea inexorabilă, nu a timpului, cum se spune adesea într-o prea uzată sintagmă, ci a vieții...

Toți suntem ajunși la vârsta *Livezii cu vișini*. În *căutarea timpului pierdut*. În fața neantului, înapoia noastră viața care a trecut. Ne uităm înapoi și ne întrebăm: ce-am făcut cu viața noastră? Am trăit sau nu? Sau ajungem să spunem ca Firs „*Viața a trecut de parcă nu am trăit...*” Când facem bilanțul și privim la realizări am încheiat pe roșu sau în câștig? Cine câștigă în *Livada cu vișini*?

Câștigă Liubov Andreevna, femeia senzuală, darnică și galantă înconștientă, cu libidoul ei insașiabil? Nu! Ea e aceea care pierde. Odată cu livada de vișini, pierde toată energia erotică și, odată cu pierderea libidoului, pierde totul.

Câștigă Lopahin, negustorul? Ei, aici e misterul. Cine câștigă?!...

Câștigă Gaev? Fratele Andreevnei are episodice atracții erotice față de sora sa. Se află în rivalitate cu lacheul Iașa. Tânărul lacheu are un statut privilegiat, de gigolo. Obraznic și tupeist, râde adesea de infantilul Gaev. „*Nu pot să nu râd când vă aud vocea.*”

Gaev se simte în rivalitatea cu Iașa și-i cere Andreevnei să decidă. „*Alege: eu sau el.*”

Câștigă Petia, eternul student?! Este un visător idealist. Un utopic. Afirmă sus și tare că el este deasupra dragostei, dar e atras, nu de Ania, fiica de 17 ani a moșieresei, ci de mamă. Față de mama fetei afirmă bazaconii de genul „*eu sunt departe de asemenea banalități. Noi suntem deasupra dragostei.*” „*Iar eu, spune un mare adevăr despre sine Andreevna, reiese sunt mai prejos de dragoste...*”

Nimeni nu este deasupra dragostei terestre. Nici călugării de pe muntele Athos, deși se străduiesc, nimic de zis, căci nu suportă picior de femeie în acel spațiu sfânt, de parcă femeile ar fi mai păcătoase ca bărbații.

Doar atunci când vom ajunge, cum spune Iisus, ca îngerii din cer, atunci vom fi deasupra dragostei. Dar atâta vreme cât suntem oameni nu putem fi deasupra dragostei erotice.

Este Andreevna mai prejos de dragoste? Este femeia senzuală mai prejos de dragoste sau este chiar în plinătatea dragostei?

Andreevna atrage bărbații cu o mare forță. Toți bărbații o doresc, toți își încearcă norocul de a se bucura de nuri ei? Este, prin libido-ul ei insașiabil mai prejos de dragoste? Tocmai femeile senzuale sunt cele mai râvnite de bărbați.

Dar ce este dragostea? Nu e oare explozia naturii în floare, nu e oare explozia energiilor hormonale, nu e energia aceea libidinală ajunsă la apogeu, emanată de femei, îndeosebi de cele senzuale, care îi face pe bărbați să roiască în jurul lor ca muștele în jurul borcanului cu miere?

Momentul culminat este așteptarea de către Andreevna a veștilor de la licitația livezii. A fost sau nu vândută *Livada cu vișini*? Și cui a fost vândută? Ea știe că, odată vândută livada, totul e pierdut. Vândută, livada va fi doborâtă de topoarele lui Lopahin și odată cu livada și lumea ei va fi doborâtă. În așteptarea veștii, Andreevna trăiește clipe de mare tensiune.

Panicat de așteptare, apelează la fostul educator al copiilor ei, eternul student Trofimov. „*Salvați-mă Petia! Spuneți-mi ceva, orice...*” îi strigă ea disperată.

Petia ar fi putut s-o salveze, dar studentul nu are forța erotică de a o salva. Îi spune însă: „*Nu trebuie să vă amăgiți, înfrunțați adevărul măcar odată în viață!*” „*Care adevăr?*”, întreabă Andreevna. „*Dumnea-*

voastră știți care-i adevăr și care-i minciună.”

Asta e marea întrebare lansată de Cehov în *Livada cu vișini*. Cine știe să răspundă la această întrebare? Ce-i adevărat și ce-i iluzie în viața pe care o trăim?

Petia, tânărul și eternul student, e îndrăgostit de moșiereasă și tocmai din acest motiv e un caraghios. El crede, speră ca ea să-l salveze, dar ea așteaptă acest lucru de la el.

Moșierul scăpătat Pișcik visează la banii ei, cerșește, se împrumută spre a plăti taxele pentru propria lui moșie

Lopahin, negustorul, nu poate înțelege această lume care pare a nu trăi cu picioarele pe pământ, „atât de nechibzuți, atât de lipsiți de simțul practic...” Pentru el, lumea aceasta aristocratică e o lume de ciudați. Lopahin este învingătorul. Dar este învingătorul învins. El a rămas din copilărie îndrăgostit de imaginea moșieresei, când, bătut de tatăl său, Andreevna l-a condus la lavoar și l-a spălat de sânge.

Apropierea fiului de țaran de tână moșiereasă de atunci, spre care niciun țaran nu și-ar fi ridicat ochii, a rămas ca această fantasmă erotică din memoria copilăriei pe care în aceste momente o reiterează. Crede și speră, cumpărând livada, că fantasma va deveni reală, că Andreevna își va pleca ochii asupra lui, dar e stângaci și stingher.

Lopahin nu are forța de atracție asupra moșieresei deși are, ca atâ, livada cumpărată și mulți bani. Dar nici el nu se poate ridica la nivelul ei, nici ea nu se poate coborî la nivelul lui, „la viața lui banală, la banalitățile lui.”

Livada a fost vândută. Lopahin a licitat și a câștigat. Dar a pierdut-o definitiv pe Andreevna.

La aflarea veștii, Andreevna plânge. Știe că pentru ea totul s-a sfârșit. Ania, fiica ei, o consolează, o încurajează, iluzionând-o cu optimismul tinereții. „Vom sădi o altă livadă, mai arătoasă decât asta, și, când vei vedea-o, o bucurie, o bucurie liniștitoare, o bucurie profundă îți va umple sufletul...” Dar neobositul libido al rusoaicei se stinge odată cu vânzarea livezii.

În *Actul 4* se revine la decorul din actul întâi - camera copiilor. Dar acum pare o cameră de bătrâni ajunși parcă în mintea copiilor. Este golită de tablouri, puțină mobilă rămasă e adunată pentru vânzare. E pustie.

Liubov Andreevna, ca o adevărată aristocrată, a împărțit toți banii din portofel țăranilor care au venit să-și ia rămas bun.

Iașa aduce o tavă plină de pahare cu șampanie. Nu bea decât el și Lopahin din șampania contrafăcută de opt ruble sticla. Ceilalți se prefac că nu au auzit invitația. Trenul trebuie să vină imediat. Lopahin este nerăb-

viață.”

Care e rostul vieții umane? Trândăvia aristocratică sau munca asiduă? Ce alegem?!

Iașa este un arivist cinic. Lipsit de cel mai elementar bun simț al omeniei nu vrea să-și ia rămas bun, nici măcar în ultimul ceas, de la mama sa, țărăncă, venită să-l vadă. Obişnuit de moșiereasă încă de tânăr cu traiul trândav, acest gigolo obraznic și tupeist nu se mai poate coborî la nivelul unei țărănci. Este singurul care pleacă la Paris, alături de Andreevna. „Aici nu-i de mine, nu pot trăi...” zice arogant Iașa.

Credem că dintre toți pretendenții Andreevnei și dintre toate personajele *Livezii cu vișini*, Iașa este cel care câștigă în noua lume ce se întrevide. Și nu doar ca gigolo, ci ca un arivist fără scrupule.

Gaev, fratele moșieresei, rămâne. S-a angajat ca financiar la o bancă din Harkov. Ania pleacă la mătușa ei, Petia la Moscova. Varia pleacă administrator la o moșie învecinată. Guvernanta Charlota a încropit o boccea închipuind un copil. Nu știe încotro s-o apuce, nu-și mai află drumul. Dar leagănă bocceaua aceea, închipuind un făt în brațe. „Taci, băiatul meu scump.” Charlota a înțeles pentru ce există..., dar va avea, în mod real acel copil, pentru a ști pentru ce există cu adevărat? Sau se va mulțumi cu bocceaua, închipuind un făt! Pișcik e cel mai fericit. A făcut rost de bani și a venit să-i aducă lui Lopahin datoria. De unde? Pe când era atât de disperat că nu mai are cu ce plăti taxele, un student la filosofie, în tren, i-a sugerat soluția - să sară de pe acoperișul casei. „Sări, zice, și se rezolvă toate problemele...” Dar nu a mai fost nevoie de această soluție finală pentru a rezolva astfel problemele existenței. A închiriat pământul lui galben unor englezi. Acum e fericit,

e surescitat de fericit, a venit să aducă o parte din banii pe care-i împrumutase.

A doua tristețe a Andreevnei este Varia, fiica adoptivă. Prima este Firs, lacheul octogenar. „A fost dus la spital”, spune Ania.

Andreevna a visat s-o mărite pe Varia cu Lopahin. Dar nici Varia, nici Lopahin nu simt vreo atracție, fug unul de celălalt. Lopahin l-a angajat pe contabilul Epihodov ca administrator în locul Variei.

În scena de la plecarea din camera copilărie, Gaev, rămas același ins infantil, plictisitor cu discursurile sale interminabile și cu obsesia mișcării bilelor pe masa de biliard, exprimă totuși cel mai bine această schimbare de lumi. „Toți ne părăsesc, Varia pleacă... Am devenit deodată inutili”, spune Gaev. Când atingem o anumită vârstă, toți devenim inutili, niște poveri ale existenței...

În afară de Varia și Lopahin, toți au rămas niște infanții.

Cu același aer credul, Trofimov, eternul student, strigă idealist: „Te salut viață nouă!”

În actul patru, lumea aceea pare o lume a haosului. Trofimov nu-și mai găsește galoșii. Pleacă la drum fără galoși... În noua lui viață îi lipsește fundamentul - picioarele pe pământ.

Dintre toți, Liubov Andreevna simte cel mai acut pierderea livezii cu vișini. Odată cu tăierea livezii (în fundal se aud topoarele care doboară copacii) ciclul ei biologic pare a se fi încheiat. Energia ei erotică, care părea inepuizabilă și o făcea dorită și adulată de bărbați, s-a epuizat. Odată cu tăierea livezii a pierdut totul, viața, tinerețea, fericirea.

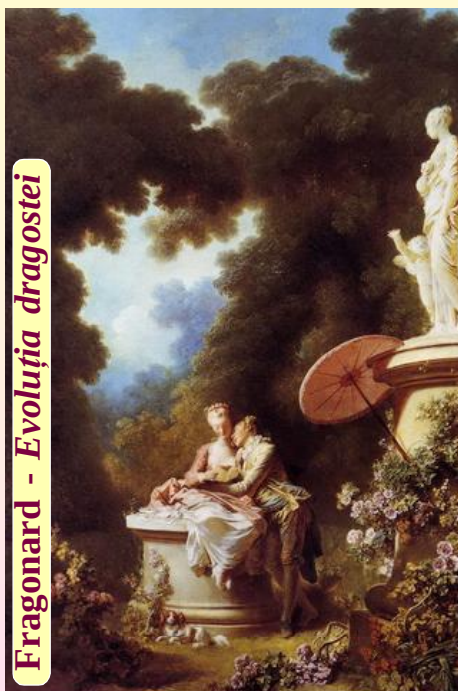
La fel cartea și teatrul sunt amenințate să fie doborâte de topoarele internetului și ale televiziunii, așa cum *Livada cu vișini* a fost doborâtă de topoarele lui Lopahin. Mai este totuși o speranță: mai sunt încă oameni tineri care nu renunță la carte, care nu o lasă să fie doborâtă de topoarele tabletelor, internetului și televiziunii.

Sunt încă destui tineri ca Ania, fiica Andreevnei, în etate de 17 ani, care mai citesc. Ania îi spune mamei sale: „Noi, mamă, împreună vom citi cărți... Nu-i așa? vom citi în nopțile de toamnă, vom citi multe cărți și în fața noastră se va deschide o lume nouă, minunată”

Dar lumea veche? Lumea veche e doborâtă de topoarele entropiei, la fel cum livada e doborât de topoarele lui Lopahin.

O simte cel mai bine octogenarul Firs. E singurul care rămâne. E uitat de toți și încuiat în casă. Ca într-un mormânt a rămas încuiat. „E încuiat. Au plecat... Viața a trecut, de parcă nu am trăit...”

Dar cine poate spune, la bătrânețe, că a trăit?!...

Fragonard - Evoluția dragostei

Gheorghe A. STROIA

„Visarea vieții” sau o altă abordare a nevoii de libertate a eului poetic

Cu certitudine, de secole, sau mai bine-zis de milenii, Omul a visat să treacă de la statutul de sclav la cel de om liber. Însă, de cele mai multe ori, de-a lungul istoriei, nu atât libertatea luată ca atare a fost problema în sine, ci libertatea de expresie, de exprimare, libertatea cuvântului în ultimă instanță. În contemporaneitate, din nefericire, deși există o mult-aclamată libertate de exprimare, omul este tot mai îngrădit să-și exprime liber sentimentele. Încarcerarea în cotidian, grijile aparent banale sau mărunte ale existenței, febra întâlnirilor cu spețele destinice potrivnice, infirmitățile sufletului (din ce în ce mai evidente), fac din contemporan un „specimen” mai greu de adaptat, inadaptabil, chiar, ce-și manifestă frustrările într-o manieră incredibilă.

Adeseori, depășirea oricărei obstacol, prin întinderea aripilor pregătite de zbor, eliberează atât trupul - cât și spiritul - de traume, colorează viața în nuanțele curcubeului, umple vidul cu vise împlinite, așterne peste ceața cotidiană momente de superbă reverie. Poezia, prin „simpla” ei constituție, are toate aceste funcții. Ea vindecă neputințele, transformă lumina zilei în halou, schimbă că-

rările destinice, adaugă puteri la limita miracolului și ridică muritorul la ranguri demiurgice. Acolo, în lumea lui, poetul se regăsește, capătă puterea de a se reconstrui, de a se reinventa. Din piesele de puzzle ale existenței sale monotone, el ridică furtuni, creează explozii astrale și reconstituie incipitul universului. Indiferent dacă particulele ce formează subcuantica poeziei (similare tahionilor și quarcilor superluminici), poetul va rămâne întotdeauna bosonul (particula lui Dumnezeu), care va da consistență lumii, greutate oricărui rost, împlinire fiecărui vis.

În spectrul poeziei contemporane, o voce aparte, aproape patriarhală, insinuând subtilități și rafinament liric, este și cea a poetului **Apostu Panaitache Vultureanu**. În fiecare vers, „zgârcit” în a irosi ceva, toate cuvintele își au locul lor bine definit, iar lanțul creat este pur și simplu spectacular. Un spectacol tandru care, departe de a fi monoton, este regizat după reguli proprii, resimțite de cititorul avizat fie ca provocări, fie ca momente de meditație. Interesantă este și modalitatea de expresie, încercând încifrarea și apoi decriptarea sensurilor, printr-un aparat poetic propriu, expresiv, meditativ, coerent și punctual. Lucrarea cuprinde cinci suite, intuitibile prin motto-ul ce le separă: **Camera Inutilă, Visarea Vieții, Chemarea, Rugul și Călătoria**. Este nota în subsidiar a cifrei cinci care, din punct de vedere numerologic, este simbolul LIBERTĂȚII, guvernată de aventură, curiozitate și cunoaștere. „Împătimitii” acestei cifre pot fi percepuți de

către adulți ca niște copii rebeli, dispuși oricând să inoveze, să învețe lucruri noi, dar și ca pe entități spirituale puternice „înflorind” mult mai târziu, din nevoia de a experimenta cât mai multe aspecte ale vieții, până la intersectarea cu vocația reală și cu adevăratul destin. Aspecte oferite din plin în parcursul poetic al lui Apostu Panaitache Vultureanu.

Camera inutilă - conține, de fapt, un lanț de poezii, desprinse din prima poezie, fiecare vers următor al poeziei prime reprezentând titlul, dezvoltat în conținuturi, al poeziei următoare. Tehnică pe care poetul o dezvoltă și în a treia suită (*Chemarea*) și în a cincea (*Călătoria*). Stihurile cărții sunt bogate în sensuri, cu o semantică specială, frizând convenționalul și îndepărtând „fiorul” de banal pur modernist. Tonul versurilor este unul patriarhal, poetul situându-se undeva în propria-i lume, de unde, demiurgic, aprinde scânteia, oferind lectorului focul cunoașterii. Deși se „decretează” inoportunitatea strigătului contrastând tăcerii, a părerii destrămand amintirile, a viselor ne(mai)visate, se construiește abil, sinergic, contrapunctic, o axiomă a Fericirii, constând în împletirea în „simplitatea” vieții, a sumelor de lucruri mărunte, cărora nu li se dă importanța cuvenită: *E inutilă această încâpere/ Cu o bibliotecă-n fier forjat/ Înconjurată numai de tăcere./ E ca un strigăt care nu-i strigat*.

O altă tehnică peremptorie abordată este cea a „condensării” prin extensibilitate. Poezia inițială, presupusă a fi prea amplă, sau diluând accentuat sen-

surile, a fost „spartă” în pasaje lirice de sine stătătoare, putând fi tratate separat, dar arondate semiotic fiecărei poezii anterioare a ciclului. Se reușește, astfel, crearea unui sens extins, a unei perspective panoramice, dar fără a se pierde din sensibilitatea ideaticii, fără a se dilua concentrația „soluției” poetice. Prin reunirea tematicilor exprimate, se reușește a se (re)compune culorile spectrului, în aparență alb și insipid, însă situat anterior trecerii sale prin dispersie. Este cazul pasajelor *Chemarea* sau *Călătoria*, cicluri debordând de esențe inițiatice, înflorind precum luminile amurgurilor în aurore sau strălucind mimetic peste necuprinsurile cerurilor sângerii de toamnă. Un loc special este cel acordat originilor, arondat sinopticii poeziilor dedicate mamei sau tatălui, un cânt duios de a-ducere aminte.

Regăsim, uneori în liricile cărții, jocuri semantice, create prin variații senzoriale, schimbări bruște de valori gramaticale, specifice unui artizan, amintind de instantaneele stănesciene: *E lumină destulă. Privirile mele/ nu văd decât o singură mască./ Dar ea nu exista încă./ așa că e loc, e loc, este...* (Edict). Prezentă în versurile ciclurilor este și tehnica ingambamentului, noncoincidența unității de sintaxă cu cea din vers, ce conferă o aură aparte prozodiei și un farmec special poeziilor, tehnică adesea utilizată în lirica lui Lucian Blaga (Eu nu strivesc corola...).

Inedită este și viziunea poetului asupra arhitecturii vieții și creației. Construindu-și, după

propria percepție o altă valență a piramidei lui Maslow, poetul ridică pe un rug, cel mai probabil vertical ascendent, așezând stratificat: nevoile sale spirituale, idealurile, sentimentele, produsele gândirii, stările, iubirile, anotimpurile și, de ce nu, valorile (ca principii imuabile). Valoarea supremă nu poate fi alta decât **prietenia**, așezată la bază și constituindu-se ca temelie a tuturor lucrurilor. Prietenia sinceră, dezinteresată, de care nu fiecare muritor poate avea parte (poate fi dorință, dar în egală măsură și ideal). Există în această construcție de tip rug-piramidal, într-o strânsă întrepătrundere, atât împlinirile, cât și neîmplinirile, nedumeririle și întrebările, tristețile, curiozitatea specifică inovatorului, iubirile (ca niște sălcii plângătoare) și trecerea implacabilă a timpului (o entitate cvasipuşkiană, silențios de dureroasă). Conștient de perfectibilitatea construcției sale, poetul nu regretă pe cele făcute, ci pe cele rămase de făcut, în contratimp, în contrapartidă cu soarta: *Stați puțin/ Așteptați-vă rândul/ Este rugul meu/ Și încă nu m-am gândit/ Ce să fac cu el/ Voi hotărî mâine/ Astăzi sunt plecat cu treburi/ Pe la surori/ Și pe la frați...*

Motto-urile fiecărei părți sunt inteligente alese, ele exprimând scurgerea timpului în picuri albastri de suflet, alternanțele sisifice ale ciclurilor vieții, iminența sfârșitului dar și chemarea la judecată, spre dobândirea nemuririi. Rimele iscusite conferă arome clasice microdioramelor lirice de o frumusețe evidentă, iar acolo

unde rima lipsește, se intuiește prin ritm și cantabilitate.

Prin suplețea cuvântului, atent selectat, insinuând trăiri ce emană romantism, prin detaliile fin inserate în versul, prozodia și stilul alternativ al arhitecturii poetice, Apostu Panaitache Vultureanu este, fără rezerve, una dintre vocile importante ale poeziei românești contemporane. Din nefericire, nu atât de cunoscută pe cât ar merita, poezia sa rămâne, în esență, una valoroasă, reiterând armoniile și dizarmoniile vieții, și închinându-se singurei divinități pe care poetul o recunoaște, cu toată puterea ființei sale astrale: *Dumnezeul Cuvântului*.

Și apoi, chiar dacă nu putem fi în totalitate de acord cu opera cuiva, trebuie să pozitivăm efortul, actul creator, curajul și mai ales perseverența în a-și dobândi propria libertate, pe măsura aspirațiilor proprii, așa după cum bine spunea iluministul Voltaire: *Îți dezaprobat spusele, dar voi apăra până la moarte dreptul de a le rosti*.

Ori, punând în balanță noțiunea de libertate cu cea de cunoaștere de sine, sintetic exprimată de Nathaniel Hawthorne - *Ce altă temniță e mai întunecată decât adâncul propriului nostru suflet? Ce temnicer mai necruțător cunoaștem, decât pe noi înșine?* - atunci vom admira curajul poetului de a nu-și atribui schimbarea lumii ori a sinelui colectiv, ci doar asumarea pe deplin a motivării și schimbării eului propriu, a cărui unică plusvaloare este ELIBERAREA sa prin POEZIE.

Georgian CHIȚĂ

Versuki

Așteptare

M-am așezat cu capul pe cadrul gândului tău,
ca o stea muribundă la marginea universului

Câteodată, încerc s-aprind un colț,
lăsându-le pe celelalte patru într-o umbră ce alunecă
petale de piatră asemeni unei himere vii

Mi-am strâns umerii înfiorați
de plăcutul venin al vârfurilor de-amor
pe care le înfig în sângele amorțit nopțile pierdute

Iarna a trecut, și orice gând abandonat mă va prinde
în visuri senine,
Cuget lucid
Inocență de lut.
Pe șina speranței trec iubitorii de vid –
spirite reci.

Vid

Când plângi, aduni viscole-ntre pleoape
nori vineți se preling din cap până-n picioare
netezindu-ți călcâiele.

Am început să uit cum arată sclipirea ochilor tăi
îmi pare că visul de-a evada din beția acestei umbre,
s-a spulberat o dată cu timpul.

Nu m-am născut cu mai multe inimi
și chiar de-aș fi avut,
ar fi încetat să bată pe rând
precum ceasurile uitate la amanet.

Nu-mi doresc ca cineva să mi se alăture,
căci dorul este precum un ciob ce-mi străpunge tâmpile
și-mi biciuiește obraji, lăsând tălpi de durere în suflet.

Taci! Nu spune nimic, lipsește un os...

Tu ești...

Ochii tăi înăuntru țin o corabie și mi-o dau
plină cu velur de privire goală și rubine
sfărâmate de visuri, de căderi, de degete.
Azi-dimineață un demon a prins aripi într-un moment
de neatenție și coarnele sale înlăturate trosnesc
sub picioarele mele pe asfalt.

Voalul primăverii în bulbul trudit de sens
urlet sau murmur, trăsură sau emul, tu za
înălțată din țărână cu sânni de nori, cataractă
de luceferi sau de pică.
Alături o oglindă se apleacă, îți transformi precisul
devenind o femeie rece, o stafie cu voalul primăverii
în bulbul trudit, plutele îți cară mersul și razele
spre amurg lucirea.

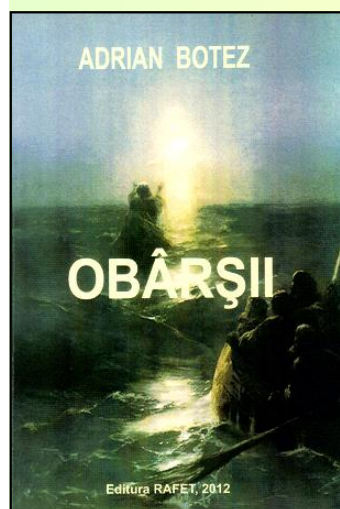

Fragonard - Furtuna

Ion PACHIA-TATOMIRESCU

Meditații la hematiile-stele din absoluta ninsoare

Între cele 25 de poeme ale plachetei *Obârșii* (2013)*, de Adrian Botez, întâmplător (în numărul de ordine dat de autor), sau nu, cel ce dă titlul întregului, de sub numărul cogaionic-inițiativ șapte (al grupeii de 6 + 1 cavaleri / războinici ai Zalmoxianismului, nicidecum din droaia tardivilor: maltezi, ioaniți ș. a.), așadar, sonetul în reverberări voiculesciene, «Obârșii» - *nu-mi am obârșia-n vulcanii-acestei lumi / de carne preafământând și nebuni ! / din lumea Frumuseții-am asfințit / Iubirea-i raza care m-a urzit... // cu cât aici mai lătrători sunt câinii / cu-atât mănălit spre astrele preasfinte: / hoiturile împușcate și străinii / mi-alungă sufletul din fraze și cuvinte ! // pleca-voi de aici ca iar să fiu iubit / și să iubesc - cu îngerii-nfrățit: / vreau să respir lumini și Dumnezeu // nu - sufocat - ură să scuipe din greu: / mă voi topi-ntre duhuri-simfonii / în armonii eroice și vii !* -, nu-i decât un diamantin crez poetic botezian, *ars poetica* de sublim paradoxist, meditație catharsis-profundă la hematiile-stele dintr-o absolută ninsoare, după cum

se certifică și în „închiderea” din poemul („în dispunere verslibristă”), *Sângele crimei și rima*: «... luați rădăcinile crimei - și ardețile cu/ **focul cel viu al / rimei: sângele se va stinge - și / peste toată lumea și firea - din nou și / desăvârșit - va / ninge**» (s.n.; p. 44).

Pe fir derulat de Ariadnă labirintic-minoică, ori debacovian-lacustru, eroul liric botezian se avântă cu farmec printre reliefuli „cotidian-cosmic-virgine” și de spirit „galactic-spiralt”, peste frontierele estetice marcate - prin „istorii” - de literare curente-fluvii / râuri. Spre deosebire de dimoviana cameră-serie-labirintică în tridimensionalitatea limitei tragic-existențiale, cu „zugrăveli / fresce onirice”, sau de alte camere de „mercur” / „plumb” cu / fără „ieșire” prin cele nouă ceruri”, eroul poemelor lui Adrian Botez, din *Obârșii*, este dat afară din camera-i ce urmează a fi ocupată de „altul”, fie acesta chiar și sartreanul „însine”, „sine” și „pentru-sine”, fie chiar și vreo sacră pereche noiciană, „sinele-sine” etc., cameră („lacustră”) cu fereastră de-o viață («dar cineva se va muta în / ea - acolo unde eu am privit pe / fereastră - printre ficușii de la / fereastră - o viață»). În labirintul hol „de mare taină administrativă”, *în fața ușii de la camera cealaltă*, „tot mai fosforescentă ușă”, el așteaptă a fi chemat în camera „nouă”, cu speranța că poate aici își va rezolva «toate problemele locative», însă «nimeni nu dă / buzna - printr-o ușă închisă... // ușă este închisă - dar / din când în când - perfect aleatoriu - pe gaura cheii [...] / își iau zborul stoluri de / aureole fierbinți - de parcă ar fi suflate / balonașe de /

săpun - printr-un pai» (p. 5 sq.). Până ce-l cuprinde **Focul** („inițiativul element” din fundamentul lumilor: «limbi de **flăcări - pălălăi** și **scânței** uriașe» - și aici ar fi de remarcat piricul oximoron copulativ-botezian, de „pe-aceeași esență”, de „pe-același palier al elementului”), până ce sunt înlocuite «aureolele / gaura cheii și chiar / ușa întreagă», durează așteptarea-i «exasperant politicoasă și / prăfuit administrativă - din holul devenit / acum / invizibil» (p. 7).

Mai în aval, printre teluricelestele reliefuli ale însingurării **ens**-ului, ale brumat-întomnărilor botezianului erou liric, noaptea-l păzește «cu briciul deschis», un brici cât o sabie damoclesiană, temându-se (ca în inițiativicele basme ce țin de „oralitatea cultă” a Zalmoxianismului) că își va vedea «în clipa următoare - capul căzut - însângerat - / la / picioare», inclusiv la picioarele ființial-poetice: iambi, coriambi, peoni, anapești, dactili etc.

Și mai încolo, pe Valea „Diatei Mici” - de-acum, și numai ca aventuros-villonesc erou al poemelor lui Adrian Botez - nu pierde prilejul și - cu credința de a nu fi vreodată falsificat „de furi” - își face un „testament” obștesc-paradoxist: «las moștenire cioclilor care / mă vor purta spre mormânt - o / bere - de mult de mine / băută [...] / ...groparului nu-i mai las / nimic: deja / când ne-am încăierat în crâșma lui Hristu / Deșteptu’ - i-am / scuipat direct în / gură - guma mea / bisericească [...] / ... celor care mă plâng / mustăcînd ipocrit și mă / scârboș - bârfesc de / pâraie varul de pe pereți - le / [...] / ...muierilor pe care le-am iubit și / mi-au arătat - chirăitor -

târțita - eu nu le / răspund cu / aceeași măsură: menuete în poșete / [...] ...celor care nu m-au plâns - deși mi-au tăiat / măruntmăruntel ceapa - la / praznic...» (*Diata cea mică, după fratele meșter François Villon*, p. 9 sqq.).

Botezianul erou liric mai constată, firește, că «don Juan nu există - decât pentru / amazoanele - incendiatoare...» (p. 12), că «...Făt-Frumos o / ajută pe Ileana / Senzitiva să-și ducă / bagajele... / [...] / ...nu să-i / dea / bacșiș - / ci să / danseze [...] amândoi: menuete în / poșete...» (p. 13), că nu mai are «în suflet plâns, nici ură / pentru nobilul [...] boi de târătură» (*Eu, Villon*, p. 15), că e de străjuț «Raza de Ametist» (*Un biet contrabandist*, p. 17), că «Tâmplarul nu mai face case - ori / ferestre - doar / sicrie - și lumea nu mai este decât / un mort fardat» (*Ecouri de lumi*, p. 18), că «stele multe au lătrat în limba[-i] cea uitată» (*Era în amurg*, p. 21), că Iisus Hristos îi «întâmpină - de-acum - credința» (*Mă-ntreabă strămoșii*, p. 24), că «o lume pereche Hristos-a zidit» (*Început de septembrie*, p. 25), că-i «un biet nebun / cu mintea schingiuită între spini» (*Sonetul unui biet nebun*, p. 28), pe când «icoana stăruie-n gâtlej - măr de / aur nemistuit de păcat» (*Pieziș de octombrie*, p. 29), pe când «lumina lunecând pe rouă / desface inima în două» (*Lumină galbenă*, p. 30), în vreme ce asupra-i, «zgomote se năruiesc [...] / apocaliptic - precum barosul pe / mistică» (*Semne de coborâre*, p. 35) etc.

* Adrian Botez, *Obârșii*, Râmnicu-Sărat, Ed. Rafet, 2012 (pagini A-5: 52; ISBN 978-973-146-173-1).

Ion N. OPREA

Lecție de românism

Când pretendenți la Nobelul suedez ignoră sau sfidează în scris România și valorile ei, deși se hrănesc din România, pentru că își păstrează calitatea de cetățean al ei, culeg premii literare internaționale sau autohtone deși publică într-o limbă alambicată, lipsită de frumusețea străbună dar inundată de neologisme care de care mai de neînțeles, ca și textul firmelor care l-a înlocuit pe cel românesc, doi români, soții **Otilia și Vasile Sfarghiu**, bucovineni, în nici maximum 70 de pagini, ne oferă o înaltă lecție de românism: cartea, broșură spun ei, cu modestie, „**Nicolae Iorga și Școala de lemnărit din Câmpulungul Bucovinei**”.

Editată la Axa-Botoșani în 2012, cu un „Argument” semnat de Vasile Sfarghiu, care ne pune pe masă cartea cu oameni, „fapte și întâmplările petrecute acum o sută și mai bine de ani”, desfășurate sub ochii celui care a fost supranumit „patriarh al culturii românești - Nicolae Iorga” - la Câmpulung Moldovenesc, în plin trupul Bucovinei de mult furată nouă, românilor, și cu un cuvânt „În loc de prefață”, semnat de prof. univ. dr. Mihai Iacobescu, de la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava. Acesta din urmă ne asigură - ceea ce am constatat și noi - că lucrarea redactată de cei doi autori - soț și soție - „doi intelectuali de elită ai urbei de la poalele Rarăului”, din documente inedite și din scrisori prăfuite, îi onorează, iar pe cititori îi bucură, ea reușind performanțe.

Când în România puțini mai țin să-și amintească despre ceea ce au fost și însemnat în promovarea civilizației locale fostele Licee industriale sau școlile de învățare a meseriilor, ei, Otilia și Vasile Sfarghiu, ne vorbesc elevat despre Nicolae Iorga și Școala de lemnărit din Câmpulungul Bucovinei, instituție care a lucrat și vândut savantului român mobila care și astăzi dă valoare Caselor „N. Iorga” de la Vălenii de munte.

Când în România de astăzi marile personalități științifice, literare, muzicale și de artă, oamenii de cultură în general, sunt ținuti în umbră de politica vremii ori nu intră ei în arena sfetnicilor țării (vezi cazul academicianului Florin Constantiniu care până în ultima clipă

a vieții a dezavuat politica găunoasă și oamenii care o promovează), autorii câmpulungeni vorbesc nu doar despre Școala de lemnărit și Nicolae Iorga, savantul, care în condițiile de atunci, prin 1910, a fost declarat persoana non grata în Bucovina, ci și despre familia Iorga, despre cei 11 copii ai lui, despre Ecaterina Iorga, soție și o mamă excepțională, despre profesorii școlii, despre preocupările lor. Aflăm că unitatea, școala câmpulungeană, și-a deschis porțile la 10 noiembrie 1895 ca școală de stat, chiar cu denumirea aceasta. Școlii de lemnărit i se mai zicea Școala pentru prelucrarea lemnului. Era singura în Imperiul austro-ungar cu predare în limba română; atunci Bucovina încă de la 1775 se afla sub dominația străină.

Profesionalismul absolvenților școlii era cunoscut și respectat până și la Viena, Capitala Imperiului, iar N. Iorga, ca și românii, în general, îl promovau. Întemeietori, foști elevi sau deveniți profesori ai școlii, oameni cum au fost Ioan Pășlea, Gavril Uriciuc sau Ion Ștefureac beneficiau de considerația savantului.

Încă de la 7 aprilie 1908, ei și cu alții ca ei, îndrăgostiți de ceea ce însemna lemnul pădurilor românești, au înființat la Câmpulung Moldovenesc prima asociație de tip cooperatist pe care au denumit-o „**Prima tovărășie productivă pentru lucrarea lemnului a meseriașilor români din Câmpulung (Bucovina)**” - conducător al ei fiind Gavril Uriciuc, un fost absolvent, iar N. Iorga un statornic nu doar client al tovărășiei. Renumele școlii l-a determinat pe profesor să-și trimită unul din fii, pe Petrică (1894-1965), devenit mai târziu ofițer, să învețe sculptura în atelierul profesorului Ioan Pășlea de la tovărășia din vestita Bucovina.

„Petruc cum se mai poartă?” întreba Doamna Ecaterina N. Iorga, soția savantului, când îi scrie la 12 ianuarie 1911 unui binevoitor de la școală...

La tovărășia de la Câmpulung și-au comandat mobile nu numai familia Iorga, ci și familia Brăteanu, alți oameni din sfera politicii, științei și culturii din regatul România.

„**Dragă Domnule, Am primit lucrările**

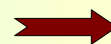
Dvoastre care fac admirația tuturor ceretătorilor casei mele. Nu vă pot mulțami în de ajuns pentru gustul și grija cu care sunt executate”, scria N. Iorga, unuia din conducerea școlii, după ce până atunci corespondența cu școala o semnase soția sa, Doamna Ecaterina Iorga.

„De aceste bijuterii, familia Iorga s-a folosit pe tot timpul vieții componentilor ei, scriu autorii (p. 39). După pornirea lor spre alte țărâmură, casele de la Vălenii de Munte s-au constituit într-un muzeu memorial, bun național, al tuturor românilor”.

Piese de mobilierului și exponatele din salonul mare sau dormitoare sunt înfățișate în carte prin bunăvoința doamnei Carmen Ionescu, muzeograf la Casa „N. Iorga” din Vălenii de Munte.

Cu multă ușurătate se pot observa brăiele tricolore de pe mobilele executate, scriu autorii, și prezintă aspecte semnificative al păstrării simbolisticii celor trei culori în ipostaze diferite în condițiile în care Bucovina cu Câmpulung erau parte a monarhiei duale austro-ungare.

Tricolorul atunci putea fi întâlnit (și s-a păstrat) de la semnul de carte bisericesc la brăul-cingătoare al copiilor, la bârnelul de peste mijlocul femeii, la bata priștorii, în vârsta traistei, pe ulcica sau blidul de lut, până la cocarda flăcăului de la hora satului, ca să le amintească că sunt români, conving Otilia și Vasile Sfarghiu. El s-a păstrat ca simbol al românismului și în Colecția de ștergere aflate în Muzeul Lingurilor din Câmpulung Moldovenesc, operă lăsată nouă de profesorul Ion Țugui, care le-a colecționat din întreg fostul ocol domnesc, ceea ce face astăzi și bucovineanul Ioan Grămadă, proprietar a celei mai importante unități muzeale din propria locuință care adăpostește circa 9000 de exponate, etalate în mai multe secții și expoziții, mult căutate și apreciate de români și vizitatori chiar și din străinătate. Două cingători bărbătești, simboluri ale apartenenței țărânului câmpulungean la românitate, ca și chimirul cu brăiele tricolore cusute pe el, sunt valori scumpe românilor de pretutindeni.

„Nimeni nu vrea să înțeleagă că tricolorul nu-i altceva decât culorile naționale ale fiecărui român, ori unde va trăi. Nu sunt culori regale, ci naționale”, spunea profesorul și lucrătorul în arta lemnului Ion Pășlea într-o împrejurare care cerea explicațiile sale. O conștiință care a repetat mereu acest adevăr până ce la 29 decembrie 1952 și-a găsit odihna în localitate, la Câmpulung. Și pentru el, Ion Ștefureac, „**umbla cu aparatul de fotografiat în mână și cu sacul de merinde în spate prin satele noastre, desenând desene de pe mobile vechi, fotografiind porți țărănești, cumpărând lăzi afumate descoperite prin poduri de case**”...

Ca în copilărie, rămânem și astăzi copleșiți când întâlnim cu emoție vestitele versuri din binecunoscutul Imn-testament Trei Culori - a unui alt bucovinean - Ciprian Porumbescu, repetate în cartea soților Otilia și Vasile Sfarghi, ea profesoară de limba și literatura română, el inginer agronom:

Iar când, fraților, m-oi duce

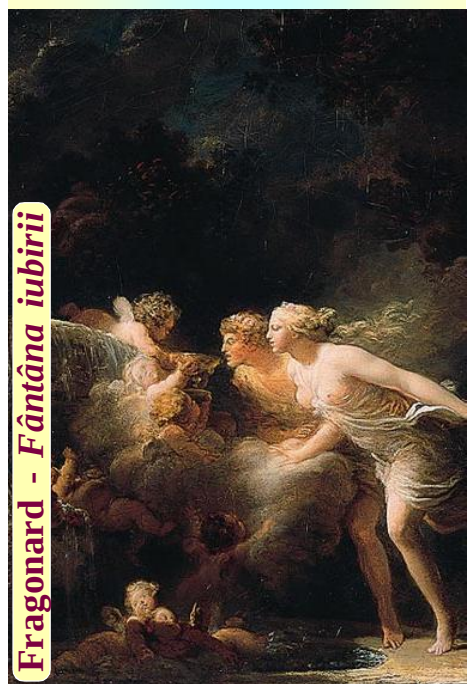
De la voi și-o fi să mor

Pe mormânt atunci să-mi puneți

Mândrul nostru tricolor.

După venirea la putere a partidului unic, PCR, pe versuri rescrise în viziunea sa, aceeași melodie - de la Trei Culori - a fost preluată pentru fanfară și a stat la baza Imnului național al Republicii Socialiste România, precizează autorii cărții citate. Tot ei ne reamintesc, muzica cântecului patriotic „**Pe al nostru steag e scris Unire**” este folosit astăzi de Albania pentru Imnul lor național „Hymni i Flamurit”.

O carte care se încheie în „Note”, cu o consistentă bibliografie, explicativă. Folositoare tuturor care simt românește.

Fragonard - Fântâna iubirii

Cornel GALBEN

Centenar Mihail Chirnoagă

N. 19 noiembrie 1913, în com. Poduri, jud. Bacău - m. 1 decembrie 1948, la București. **Prozator, critic literar, traducător, publicist, editor, ofițer.** Fiul Olimpiei (n. Șova), casnică, și al învățătorului Gheorghe Chirnoagă și-a început studiile în satul natal (1920-1924), continuându-le apoi la Liceul Militar „General de Divizie Gh. V. Makarovici” din Iași (1924-1931). Îmbrățișează cariera de ofițer, dar cochetează concomitent și cu scrisul, în 1929 debutând cu proză în **Foia tinerimii** și colaborând apoi cu schițe, povestiri, fragmente de roman, note și recenzii critice în periodicele **Brașovul literar, Calendarul, Familia, Festival, Front literar, Gândul românesc, Însemnări ieșene, Jurnalul literar, Lamuri, Litere, Pământul, Porunca vremii, Sfarmă-Piatră, Tribuna literară, Tribuna Transilvaniei, Universul literar, Viața, 13** ș.a. Activând în Garnizoana Brașov, în martie 1934 înființează în orașul de la poalele Tâmppei, împreună cu Nicolae Cantonieru și Aurel Marin, editura și revista lunară de „literatură și cronică” **Frize**, în care semnează proze și cronici literare tăioase, ce au stârnit vii controverse. Atacat încă de la primul număr de profesorul sibian Pimen Constantinescu, care a declanșat o veritabilă campanie de presă împotriva revistei și l-a acuzat că promovează literatura subversivă, tânărul critic îl provoacă la duel, gest negustat de superiorii săi, care i-au interzis să mai semneze cu numele real în presă. Așa s-a născut pseudonimul Emanoil Radian, căruia i s-au alăturat, în timp, Melania Chirnoagă și Teodor Chiru. Deși evenimentul invocat a dus în cele din urmă la dispariția publicației, numărul din iunie-iulie 1935 fiind ultimul, nu a abandonat activitatea literară, debutând cu volumul de nuvele **Carte de dragoste** (Ed. Frize, Brașov, 1935) și înființând, împreună cu Octav Șuluțiu, revista **Front literar** (1936). Un an mai târziu aderă la „Blocul tinerilor scriitori”, inițiat de George Petcu, Ștefan Baciș și Laurențiu Fulga, alăturându-se celor 30 de aspiranți la gloria literară (Maria Banuș, Ovid Caledoniu, Boris Deșliu, Ion Frunzetti, Const. Gheorghe, Magda Isanos, Radu Stanca, George Vaida, Nichita Tomescu ș.a.) și publicând, tot în 1937, la Călărași, studiul critic **Alexandru Călinescu, poet al tristeții**. Începutul lui 1938 îl găsește la Iași, de unde-și trimite corespondențele

cu textele pentru revistă, concomitent cu milităria urmând și cursurile Facultății de Litere și Filosofie a Universității „Al. I. Cuza” (1938-1942). Un an prolific, dacă ne gândim că până în 10 noiembrie, când îi trimitea lui Vasile Spiridonică un fragment din roman, finalizase atât volumul de nuvele **Umbrele iubirii**, cât și romanul **Logodna**, ce va apărea la București, în colecția „Universul literar” (1940). La solicitarea lui Vintilă Horia, susține cronică literară în revista **Meșterul Manole** (1939) și, fără a neglija examenele, scrie în continuare, diversificându-și aria de preocupări și publicând, în 1941, traducerea din italiană a volumului **Cuvinte** de Antonia Pozzi (Ed. Frize, Iași), pe care îl și prefațează, iar odată cu stabilirea definitivă în Capitală, în 1942, mai încredințează tiparului volumul **Poveste c-un pitic, doi oameni din Lună și-o împărăție** (în colaborare cu fratele său, Virgil Chirnoagă, Ed. Ideea, București) și volumul **Mătrăguna** de George Vaida (1942), poetul mort la Odesa, în 1941, ale cărui versuri le îngrijește în propria editură. Participă el însuși pe frontul celui de-al II-lea Război Mondial, de unde se întoarce rănit. Refăcut cu greutate, se dedică în exclusivitate criticii literare și reintră în viața literară, în 1946 înființând, împreună cu Ion Larian Postolache și Traian Chelaru, cenaclul literar „Mihai Eminescu”, la care participau, între alții, N. Crevedia, Ion Buzdugan, Mihail Strajă, Oct. Desilla, Nichifor Crainic, Radu Rosetti, C. D. Zeletin, G. G. Ursu. Din păcate, nu și-a putut duce la capăt proiectele, sfârșind, aidoma lui Nicolae Labiș, sub roțile unui tramvai. Considerat de criticul G. Călinescu drept un „romancier încă neconvins”, a lăsat în manuscris nuvelele **Umbrele sărutului** și **Sărutul**, iar printre pagini de revistă zeci de cronici, studii mai ample despre Lucian Blaga și Stendhal, dintre care criticul Gheorghe Perian a făcut în 1977 o selecție, pe care a publicat-o, la Ed. Dacia, sub titlul **Basoreliefuri (Portrete și schițe de critică literară)**, în colecția „Restituiri”, Cluj-Napoca). Cum de atunci a trecut peste un sfert de veac și nu a mai fost inclus, tot cu un studiu critic, decât în antologia **Bătălia pentru roman** (Ed. Atos, București, 1997), poate n-ar fi rău ca editurile să-l readucă, la Cente-narul nașterii, în atenția cititorului, publicându-i manuscrisele ori reeditându-i celelalte lucrări.

Florentin SMARANDACHE
(SUA)

Adriana Răducan - fabulist contemporan

Comparată cu alte specii literare, fabula a avut întotdeauna un aer de eleganță, prin regia și scenografia autorului. Am convingerea că Elena Adriana Răducan creionează în volumul „FABULE” un tablou al moravurilor unei societăți, în așa fel încât reușește să lărgescă cu mult cadrul acestei specii literare. Nu pot să nu remarc o bună ținută poetică, ce duce la o reală confruntare de idei, construită pe diferite nivele. Versul alb, versul clasic, rimele împerecheate sau încrucișate sunt mânuite academic, accentul și măsură lucrurilor sunt centrate pe imperfecțiunea lumească, pe sublinierea cu îndrăzneală a tarelor unei societăți ce nu mai poate oferi modele.

Cititorul asistă la o acerbă satiră, o adâncă cunoaștere a lumii din toate timpurile și până astăzi, marea disciplină pe care ar dori-o autoarea, poartă expresia faptelor concrete de viață. Ironia, substituirile paradoxale, antitezele bine gândite recuză elementarul, Elena Adriana Răducan abordează logici cu o estetică proprie, tâlcul, morala fabulelor având ceva din miracolul copacului ce-și desface umbrele în cercuri armonice. „*Iată că-n această lume / Pe cel care îl ignori / Îți aduce vești mai bune / Decât mării dregători*” („Ursul brun și ariciul”). Slovele sale stimulează figurativul uneori, ironia țâșnește neașteptat, e aproape prevalentă, iar satirizarea defectelor omenești este fără înconjur.

Elanul său poetic, ca printr-un tur de forță, alege cu inteligență „decorul”, cadrul face ca acțiunea să fie mai cumpătată sau mai gravă: „*Vântul bătea a primăvară / Pe când o barză și o cioară / Făceau din existența lor o dramă ... / - Dumnezeu pe toate-a rân-*

duit / Ție ți-a dat un farmec anumit, / Iar mie... ani mulți de viețuit, / Pe fiecare ne-a împăcat, / Mai dă ceva, mai ia... neapărat!” („Barza și cioara”).

Textura fabulelor oferă cititorului o aventură a cunoașterii, naturalețea replicilor, forța dialogului, înțelepciunea fără graniță, ochiul de umbră ce stăruie atent, registrul de asociații, disputele vivace, rostogolirea de situații, iureșul faptelor, falsele prietenii... toate cristalizează demonstrativ etapele ce-i disting pe oameni. Realitatea pare halucinatorie, izbită de un atare paradox, adică un viitor alterat, incert, fapt ce conturează „avansarea” în trecut și „înapoierea” la viitorul cântitor:

„*Și misiunea greilor e în toi... / Se războiesc și se împacă între ei / Puterea de-o împart, chiar diferită, / Își iau din ea, doar partea cuvenită*” („Ursul și elefantul”).

Invidia, vanitatea, ticăloșia, lăudăroșenia, avariția, câștigul fraudulos, infatuarea, egoismul, indiferența față de semenii, artificialul, premisele unei convenționalizări a minciunii, nestatornicia, ignoranța, grotescul, comicul luat în tragic și tragicul tratat în derădere... fac ca mulajele animalelor, plantelor, obiectelor să revoluționeze, cum era și firesc, o lume care are în centrul ei omul, cu robustețea și slăbiciunile lui: „*Când nu ți-ajunge împărția / Și vrei în frunte să te-arăți, / Tu îți sacrifici semeția / Ce bine e să mai socoți ...*” („Paharul și cana”).

Deși vorbim de fabulă, construită pe un anume schelet arhitectonic, Adriana Răducan nu uită că „anatomia” fabulei e una specială, morala câștigând treptele de înaintare a surprizei: „*Nu-ntotdeauna poți face ce vrei... / Ea carapacea broaștei o ciocni / Și o bucată bună din plisul ei plesni*” („Barza și broasca țestoasă”). Lumea animalieră scoate în prim-plan demagogia, conduite negative.

Comicul de situație și de limbaj situează personajele pe diferite trepte ale societății. Autoarei i-a revenit nobila misiune de distribuire a rolurilor, haina metaforică dă expresivitate, dar și o notă de amuzament. Motivele fabulelor sunt întâlnite, începând de la Esop, Marțial, La Fontaine, Grigore Alexandrescu, ca să citez doar câteva nume.

Originalitatea fabulelor Adrianei Răducan constă în maniera personală de a trata tema aleasă, aspra ironie frizează batjocoritor pe cei ajunși în slujbe importante, pe care nu le merită:

„*Muncesc pe rupte, îmi este foarte greu. / - Muncești? Cum? Nimeni nu te vede, / Să nu strigi lupul că dobitocimea nu te crede / Și prin ogrăzi ai pus încuietori / Cu cheie dublă, crezi că au comori? / ... / Un sfat îți dau, nu fi geloasă pe vocea nimănui / Să-ți împrumut talentul? Nu pot și nu am cui...*” („Girafa și privighetoarea”).

Fabulele prezentului volum: „Broasca și câinele”, „Girafa și privighetoarea”, „Două capre pe o punte”, „Paharul și cana”, „Porcul și iepurele”, „Barza și cioara”, „Ursul brun și ariciul”, „Barza și broasca țestoasă”, „Ursul și elefantul”, „Porcul și vulpea”, „Lupul și mielul”, „Vulpea și bobocul”, „Trei vulpi”, „Viezurile și vulpea”, „Vulpea și lupul”, „Veverița și vulpea”, „Trandafirul și crinul”, „Maimuța și șoriceii”, „Doi purceluși”, „Trei șoriceii”, „Iepurele și broasca țestoasă”, „Oul și găina”, „Cloșca și pușorii”, „Ursul și șoricelul”, „Ursul, vulpea și lupul” demonstrează că în acest vârtej de idei apar circumscrise viciile omenești și emblema timpului în care poeta trăiește, cercul zilnic rămâne o sursă importantă a inspirației sale, neliniștea sufletească găsim un cald refugiu în această mașinărie a timpului.

Anca SÎRGHIE

DĂLTUIRI -

de Radu Stanca

Activitatea Cenaclului „Mihai Eminescu” de la New York a debutat în acest an cu lansarea a două cărți, recent editate în România, eveniment găzduit în primitivul salon al profesorului Theodor Damian din metropola americană. Prezentarea cărților a fost făcută de criticul literar M. N. Rusu, istoricul Sebastian Doreanu și de însăși gazda. S-a căzut de acord asupra adevărului că nici Radu Stanca, nici Aurel Cioran nu sunt destul de cunoscuți ca personalități ale culturii române. Aceasta a și fost rațiunea editării celor două volume, distincte ca factură și domeniu de afirmare a autorilor, înfrățite însă prin traseul lor peste hotare. Povestea începutului de drum făcut prin lansările de la Sibiu și din America a avut prelungiri neașteptate chiar pentru noi, editorii lor, respectiv Anca Sîrghie și Marin Diaconu.

Teoretician al speciei moderne a baladei, pe care a ilustrat-o cu un talent unic, inspirat de pitorescul cetății Sibiului și al altor orașeburg din Transilvania, Radu Stanca (1920-1962) a fost și un autentic om de teatru, ca actor, regizor, eseist al actului scenic, cronicar de spectacole și nu în ultimul rând dramaturg. Făuritor a 16 texte dramatice, rămase în sertar, pentru că autorul n-a avut bucuria de a-și vedea tipărite sau interpretate piesele sale la Teatrul de Stat din Sibiu, unde a pus în scenă 30 de spectacole, sau pe alte scene din țară, Radu Stanca a avut un destin tragic. Acum când s-au împlinit 50 de ani de la moartea sa prematură, se cuvine să ne amintim că Radu Stanca, în cei 42 ani de viață, a lăsat literaturii române imaginea unui excepțional creator de poezie și teatru din acel „întunecat deceniu”, (ne referim la deceniul VI-lea din secolul XX), cu care începea epoca socialistă în România, el fiind „salcia plângătoare” a generației sale, cum l-a numit criticul literar Eugen Simion.

În ciuda inițiativelor insistente ale autorului însuși, toate eșuate dezarmant, abia în perioada postumă operele lui Radu Stanca au fost antologate în volume de teatru și de publicistică. Sarcina ce revenea posterității nu a fost deloc ușoară, dacă ținem seama de faptul că imaginea lui Radu Stanca s-a configurat în ritmul în care au apărut în răstimpuri ediții reprezentative cu zămisirile sale literare. Poezia lui Radu Stanca s-a bucurat de o ediție critică datorată Monicăi Lazăr și apărută la

Editura Dacia din Cluj-Napoca sub titlul *Versuri* în 1980. S-au scris eseuri, chiar și studii monografice, cum a fost teza mea de doctorat, apreciată de Constantin Noica și Ileana Berlogea între cei dintâi, și din care un segment a devenit cartea *Radu Stanca și obsesia Thaliei. Ipostazele omului de teatru*, prefătată de Eugen Todoran, unul dintre eminenții membri ai Cercului literar de la Sibiu.

Dar adevărata imagine a creatorului complex care a fost Radu Stanca nu poate fi realizată până nu i se cunoaște opera în întregime. În acest sens, noul volum cu texte ale sale, unele amenințate să fie „uite” în presa românească a celor 3 decenii antume ale activității scriitorului (1932-1962), intitulat *Dăltuiuri*, 330 p. și apărut la Fundația Națională pentru Știință și Artă, București, 2012, este o carte neașteptată, pe care am editat-o în colaborare cu inițiatorul proiectului, Marin Diaconu, sarcina prefătării revenindu-mi mie, ca specialist în domeniu.

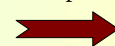
Eveniment editorial remarcat pe diferite meridiane ale culturii naționale, *Dăltuiuri* este o carte surprinzătoare chiar și pentru soția autorului, actrița Dorina Stanca, nonagenară. Așa cum și-a consacrat viața memoriei lui Radu, ca o preoteasă dintr-un templu sacru, ea fusese convinsă că sub veghea sa au fost cuprinse în volumele de până acum toate creațiile reprezentative ale scriitorului, care așteaptă acum o ediție de *Opere*, ca sinteză a întregului. Pentru că în intenția editorilor nu a figurat confruntarea textelor cu forma lor originală din manuscrise, nu avem de-a face cu o ediție critică. Ținem să precizăm că volumul *Dăltuiuri* vine în întâmpinarea unei asemenea editări viitoare. Ca îngrijitori ai volumului, am asigurat cărții un aparat critic complex, capitolul *Notelor* (p. 289-306) fiind util pentru localizarea textelor în presa epocii. O noutate prezintă și *Ilustrațiile* din final, cuprinzând fotografii de familie, unele inedite, oferite în bună parte de nepoata scriitorului, Ruxandra Sofronie.

Se cuvine remarcat adevărul că detectarea textelor care sunt încadrate în noul volum a presupus o preocupare asiduă de peste 10 ani de popasuri la mari biblioteci, unde au fost trecute în revistă colecțiile publicațiilor din acea perioadă de 3 decenii în întregul ei. Recolta unei navigări atente prin presa ro-

mânească interbelică și prin cea a primelor decenii de după cel de-al Doilea Război Mondial, realizată de Marin Diaconu cu o acribie impresionantă, constituie cea mai consistentă parte a cuprinsului cărții de față. Trebuie recunoscut că și după apariția volumului *Dăltuiuri* de la finele anului 2012 au mai fost descoperite în presa epocii alte câteva texte ale lui Radu Stanca, inexistente în edițiile de până acum, texte care vor fi înserate într-o viitoare carte, pregătită acum pentru tipar.

În volumul *Dăltuiuri*, structurat caleidoscopic așa cum sugerează și titlul, se pot citi poezii în bună parte inedite sub raport editorial din toate perioadele de creație stanciană, accent punându-se pe începuturile lirice ale lui (*Invitație la vals*, *Olimpică*, *Dăltuire*, *Nocturnă*), articole, recenzii de carte (M. Sadoveanu, *Frații Jderi* și *Nopțile de Sânziene*, V. Voiculescu, *Urcuș*, dar și alți autori ca Gib. I. Mihăescu, Panait Istrati, Liviu Rebreanu sau Al. Dima), cronici de teatru, cronici muzicale și eseuri de o excepțională profunzime ca rafinament al analizei fenomenului artistic. Cel puțin îndemnul la lectură din eseu *În loc de o „carte pe zi”, despre cărțile de totdeauna* ar trebui să figureze în manualele de literatură ale liceelor din țară.

Am selectat în volum chiar și acel unic fragment din piesa publicată de scriitorul însuși în 1957, *Grăuian și Dragomara*. Autorul încercase să o pună în scenă la Sibiu, dar i s-a interzis spectacolul, la care regizorul Radu Stanca făcuse numai câteva repetiții. El avea să-i mărturisească prietenului său Ion Negoitescu această bucurie tristă a unei asemenea experiențe fără finalitate scenică: „Piesa mea care s-a repetat până de curând a fost momentan întreruptă. Aprobata de regiune și de teatru, acum se găsește la minister, care amână mereu aprobarea. Eu am avut totuși satisfacția câtorva repetiții, în care mi-am «auzit» pentru prima oară un text de-al meu spus de alții.” Această confesiune epistolară expediată de Radu Stanca din Sibiu în 8 aprilie, 1957, a fost cuprinsă în volumul *Un roman epistolar* (Editura Albatros, 1978, București, p.343-344), carte în care se găsesc și alte dovezi ale tentativelor autorului și regizorului Stanca, eșuate din motive politice, în cea mai nefastă perioadă a contempora-

neității noastre. Posteritatea a acționat reparator, sens în care la capitolul *Addenda* am adăugat și versiunea postumă a piesei, prelucrată de regizoarea Nicoleta Toia, care a montat în 1975 la Teatrul de Stat din Sibiu spectacolul visat de Radu Stanca. Dacă îmi veți aminti vorba românului „Cu o floare nu se face primăvară”, va trebui să accept că este aici o ilustrare exactă a proverbului aces-
tuia. Dar nu este mai puțin adevărat că pe vi-
itor nu se va mai putea face afirmația că nicio
piesă a dramaturgului nu a fost publicată
antum.

Volumul *Dăltuiți*, care ne apropie de un
geniu prea puțin cunoscut, scriitorul Radu
Stanca, și-a început drumul prin lumea cul-
turii. Să revenim mai detaliat asupra acelu
prim moment din povestea unei cărți. Debutul
se cuvenise să-l găzduiască Sibiu, orașul-
matcă. La Clubul Dialog din Universitatea
„Alma Mater” din Sibiu la cea dintâi lansare,
în 3 decembrie 2012, evocarea scriitorului au
făcut-o, într-o simbolică alăturare, colegi
actori astăzi nonagenari cu care regizorul
Radu Stanca a colaborat strălucit, prieteni
din anii lui de tinerețe, cercetători ai vieții și
operei sale, liceeni sibieni la clasa de teatru,
care au pus în scenă momente semnificative
din evoluția creatorului.

În mod paradoxal această carte s-a bucu-
rat în cel dintâi anotimp al receptării de pre-
zentări mai susținute pe meridianele comu-
nitaților de români din America decât în țară,
dacă avem în vedere lansările de carte de ca-
re ea s-a bucurat la românii din Denver (Colo-
rado), New York, Troy (Michigan), Cleve-
land (Ohio) din Statele Unite, unde confe-
rințele prezentate de mine în power point au
fixat imaginea scriitorului, stârnind interesul
participanților pentru cunoașterea operei
sale literare. Nu a fost ocolită nici Canada,
unde prin conferințele și lansările de carte
organizate la Windsor, la Câmpul Românesc
din Hamilton, și la Montreal imaginea ace-
luiși creator prea puțin cunoscut și nedrep-
tăit antum se conturează tot mai convingător
în conștiințele conaționalilor noștri de de-
parte.

Ar fi cu totul nedrept să ometem adevărul
că în țară critica literară a primit noua apariție
editorială cu un real interes, deși exemplarele
cărții nu au pătruns încă pe rețelele librăriilor
importante din România. Este sensul în care
vom încerca să acționăm cu începere din a-
ceastă toamnă, având convingerea respon-
sabilă că mai sunt multe de făcut pentru ca
personalitatea scriitorului să fie cunoscută
cu adevărat.

PS: Volumul *Dăltuiți* de Radu Stanca
poate fi comandat deocamdată numai în
România. Pentru cumpărarea lui, apăsați la
adresa e-mail: sirghieanca@yahoo.com, ca
el să vă fie trimis prin colet.

Ștefan Radu MUȘAT

Versuri

Sunet de toamnă

A venit toamna grăbită
cu o jerbă îngălbenită,
iar furnica harnică
a intrat în panică.

Frunzele de astă-vară
căpătă culori de ceară.
Tufănica cea pestriță
leagănă o gărgăriță...

Iată vine un gândăcel,
trăgând bobul după el.
Bobul arămiu de grâu
l-a găsit pe mal, la râu.

Pe sub nori cusuți cu soare
șir de păsări călătoare.
Umblă vântul printre flori,
iar pe gard vreo patru ciori.

Se tocmesc pe un ciob de nucă,
sus pe vârfuri de ulucă.
Fac atâtea hărmălaie,
că se-aude în odaie.

Greierașul zgribulit
pe cărări s-a rătăcit,
căutând prin flori domnești...
- Vară, vară, unde ești?!...

În cetăți de iarnă albă...

Albe pânze de corăbii
vin în zări la asfințit,
pribegite niște vrăbii
s-au îngămădit pe gard,
în tufișul nămețit.

Zac zăvoaiele-n troiene
pustiite, singurele,
goi copaci cu albe gene,

înghețați, dar alinați
de vreo două turturele.

Undeva în luminiș,
unde nimfele se -arată,
un fazan mai pe furiș
se agită la măceș,
murdărind neaua curată.

Peste satul de sub nori
cu căsuțele pufoase,
trecător un cârd de ciori
vine -n zbor cu hărmălaie,
anunțând zile geroase...

Un cățel mai prăpădit,
rătăcit din băătătură,
bate drumu-nzăpezit
la o casă să găsească
colț de pâine și căldură.

Poveste de iarnă

Iarna toarce din fuioare,
Omăt alb peste ogoare.
Noaptea țese o poveste
Între munți cărunți pe creste -
flori de gheață.

Pe sub arc de clopoței
Stau de strajă patru zmei.
Doarme fata de împărat
În cetăți de iarnă albă,
pe-nserat.

Sus pe deal, lângă fântână,
Trei fantasma se adună,
Sălci de argint cârpite
Pe la crengile îndoite -
ostenite.

Satu-ntreg e troienit,
Câinii toți au amuțit.
În zăvoiu din colină
Urlă lupul singuratic -
lună plină.

Livia CIUPERCĂ

Adevărul despre Adam

Ființă solară, rațională și morală, omul este înzestrat încă din zorii dimineții vieții sale pământești - să acumuleze și apoi să dăruiască, cu generozitate, altruistic (ar fi ideal). Sămânță cerească ea este aptă a rodi întru bine, frumos, adevăr și dreptate, întru înnobilare cu toate virtuțile rostuite de la filosofii antici și până-n zilele noastre. Și ce frumos glăsuia în miez de secol al XIX-lea gânditorul american Prentice Mulford (1834-1891) despre omul „bogat în gânduri...” El devine - sau ar trebui să devină - precum un „copac supraîncărcat cu fructe coapte”. Și, avem a deduce că odată fructul copt, luându-și zborul, (ideal ar fi) și să cadă într-un loc fertil, pentru a rodi.

Și-n acest scurt popas evocativ, dorim a contura un portret de scriitor, pre numele său Dan Plăeșu, pentru care viața înseamnă mistuire, vibrație, înnobilare a cuvântului scris. De patru decenii și jumătate, Dan Plăeșu abordează cu egal succes o diversitate de genuri și stiluri literare: proza satirică, romanul, dramaturgia, poezia, foiletonul, pamfletul, fabula, cronică literară sau teatrală. Toate aceste însu-

șiri au devenit, în timp, adevărate virtuți.

Dan Plăeșu s-a născut în anul 1941, la Galați, a absolvit Facultatea de Litere la Universitatea din București, a debutat, ca poet și jurnalist - în 1966, ca prozator - în 1970, ca dramaturg - în 1979. Debutul său editorial va fi consacrat, cu aprecierile de rigoare, prin volumul **Colecționarul de excepții** (1983) - într-un tiraj de 50.000 de exemplare, fantezii satirice mult apreciate în epocă, mici scenete comico-satirice, de o mare concentrare artistică, uneori de un sarcasm care se apropie de pamflet.

Merită să reținem, scriitorul Dan Plăeșu și-a dedicat toată energia, implicându-se în viața culturală din Moldova de Jos, ca redactor și secretar de redacție la mai multe cotidiane din Galați și Brăila, colaborator la multiple publicații din țară, director al Teatrului Național din Galați (pentru o scurtă perioadă), ca dramaturg.

Scriitorul Dan Plăeșu cultivă o proză poetică cu filon dramatic și coerență contextuală, naratorul omniscient implicat devenind instanță morală. Din bogata corolă creatoare, romanul rămâne pentru scriitorul Dan Plăeșu un spațiu generos de reflectare a subtilităților ființei umane.

Analizându-i opera, ochiul critic a relevat ca punct forte al activității sale literare, romanul: **Veghea** (1985), **Lucrare de control la istorie** (1989) și **Vinovatele meandre** (2011), oglindire a vieții românești antedecembriste, în toată complexitatea ei, fără falsuri, necosmetizată, obiectivă.

De foarte curând (octombrie 2013) însă, scriitorul Dan Plăeșu (cunoscut și apreciat în lumea li-

terară din Galați, unde locuiește și unde activează în cadrul U.S.R. Filiala Sud-Est), ne-a surprins, plăcut, cu un volum de proză scurtă, cu un titlu incitant: **Adevărul despre Adam**. Un volum masiv (publicat la cunoscuta editură ieșeană TIPOMOLDOVA, România), de peste cinci sute de pagini, cu texte satirice extrem de incisive, prin mesajul lor moralizator.

Cu multă exigență și profund simț valoric, scriitorul Dan Plăeșu selectează din miile de texte risipite în presa timpului, începând din 1966 și până în prezent, adăugând - firește - și multe nestemate naratologice inedite, în total, 100 de narațiuni., prin care ochiul auctorial înțepă, sfredelește, învăluie șfichiind și biciuind inegalitățile, corupția, manipularea, diversiunea, imoralul etc.

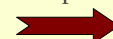
În volumul **Adevărul despre Adam** vom recunoaște trei capitole reprezentative pentru proza satirică a scriitorului român: **Colecționarul de excepții** (oglindea încețoșată din ultimul pătrar al secolului al XX-lea), **Afaceri în alb-murdar** (oglinzirea unor speranțe înăbușite într-un vârtej descumpănitor, postdecembrist) și **Noroc de culoare verde** (adevărata reoglinzire a unor dure roase experiențe postdecembriste). Și-acestora li se dăruiește un corolar de excepție - inspirat numit de autor „cireașa de pe frișcă”, al 101-lea text: **Cealaltă viață a Bărbatului haios**. O nuvelă psihologică, cu un joc al dramaticului, prin care se-ncearcă - și putem afirma că și reușește - să oglindească subtilitățile societății românești pe o durată impresionantă, alunecând biciuitor prin două falii ale politicului româ-

nesc: cel al fostului regim și acesta, al prezentului mileniu III, al economiei (ne)economisite, risipite și bulversate/bulversante) de piață.

Ieșirea din timpul finit (terestru) și implantarea într-un timp finit (divin) nu este întotdeauna o soluție. Lumea de *dincolo*, pe care se-ncearcă, adeseori, a fi explorată, este un spațiu al marilor enigme, nu neapărat o „călătorie”, o „levitație” sau un „extaz” de sorginte hindusă. Nu. Dan Plăeșu țintește dincolo de cuvinte. Este interesat de tăcerea dinlăuntrul ființei - și ne-o confirmă în schița **O călătorie înăuntru**. Pe scriitor nu-l interesează misterele din Eleusis, ci ființa aceeață trăitoare Aici și Acum. Ființa aceasta bulversată de schimbări mereu schimbătoare și derutante. Ființa aceasta care-și pierde pe zi ce trece normele etice, ca și cum ele n-ar fi existat niciodată. Câtă dreptate are Ioan Petru Culianu, afirmând că „destinele scrisului și ale trăirii se întâlnesc într-un punct adevărat de care ne îndepărtează doar cuvintele”.

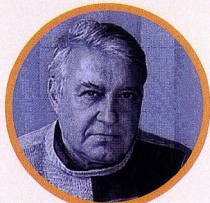
Avem a reține, prin pana scriitorului Dan Plăeșu că aceste prefaceri se resimt în societatea românească cu mult înainte de 1989. Așa că schițele, pamfletele și foiletoanele (la care merită a adăuga și fabulele) concepute de scriitorul Dan Plăeșu, indiferent când au fost scrise, fără întreruperi și cu vervă, rămân extrem de actuale. Sunt creații care împodobesc - întru conștientizare - universul epicii satirice românești, începând din anii 1970.

Și care-i marea suferință a prozatorului, jurnalist deopotri-

Dan Plăeșu

ADEVĂRUL DESPRE ADAM

OPERA OMNIA
PROZĂ SCURTĂ CONTEMPORANĂ

vă, Dan Plăeșu? În juru-ne, prea multe figurine cu „păsărele la mansardă” (**Tâmpiți autentici**), „diliți” - cu certificat în toată regula, dar cu poziții sociale „bine-merci!”, mai toți „cu față de șef”, neapărat șef (**Adevărul despre Adam**). Totul este *anapoda*, un fel de viceversa, așa - „ca să te înnebunească de cap”. Adică nimic nu se mai vrea - firesc, etic, moral, vertical. Una se zice - alta se face. De sus înspre jos, de jos înspre sus. Adică: „**deviere de Ideal**” (conchid marii psihologi).

De aceea și... **Aglomeratie la poarta Raiului...**, din lipsă de „soluții alternative”, s-ar părea. Dar dacă dorim o descriere a spațiului de *Dincolo*, nu-i nicio problemă - imaginarul scriitorului este generos: „*ambientul... fără cusur*”, un ciripit „*melodios*”, „*temperatura aerului... tocmai bună...*”, cu marea șansă, pentru vreun Pandelescu, de a fi cucerit și de „*umbră feminină*” - îmbietoare (**Frusina din Est**) sau - oricât posibil, acel *Dincolo* ar putea fi „*o gaură atât de neagră și îmbietoare, că-ți vine să te arunci în ea ca să uiți de toate...*” (**Gaură neagră pe cartelă**)

Nimic nu pare a se fi schimbat, vorba „*săracului*” împărat Gri: „*Împăratul Roșu e tot mare, cel Verde - la fel, de cel Galben nu te poți apropia..., cel Albastriu e sus de tot..., cel Roz abia a venit la putere și nu-i chip să-i iei tocmai acum culoarea, cel Brun e cine e, de portocaliu nu mai vorbesc...*” (**Antipoveste gri**)

Și după cum s-a văzut (și se vede), speranțe-s deșarte: „*Iar în acest timp, poporul Gri tot privea în sus, așteptând o minune, să-l vadă poate pe împăratul gri venind (cu banii de salarii și de pensii) pe un cal alb. Dar calul, vă spunem, nu mai era în viață, necum să fie alb, așa că bieții supuși nici nu trăiau, nici nu mureau...*” (**Antipoveste gri**)

S-au experimentat diverse „soluții” de ieșire din impas: „*s-au inaugurat o pușcărie și o bancă*” - „*instituții onorabile*”, cu profit, fostul cartier al „*Rășăritului*” a devenit al „*Șobolani-*

lor”, localnicii datornici și-au confecționat corturi (**Ca mâine e sfârșitul lumii**), tomberoanele dobândesc un alt statut - și merită „*monitorizate*” (**Cercetări menajere**), se speculează diferite forme de profit (**Comerț cu șurubele** sau **Depeșă electorală cu bătaie asijderea**), se poate media, salvator, eventual - cu „*Poliția spațială*” (**Întâlnire de gradul trei și-un sfert**) ș.a.

Dacă se dorește, se poate învăța și **Limba belizească de vest fără profesor**, negarantând că acest exercițiu (autentic) poate fi neapărat benefic, aflând și despre ceremonioasa reîntâlnire a „*bromilor*”, auriți, nu aiuriți, cu finalitate „*belizească*”.

Posibil, un experiment tot ar putea fi profitabil, spre exemplu, prin acordarea unei aprobări, firmei „*Șurubul de aur... Nicson and sons*”, spre a-i da „*pe mână*” desurubarea unei fabrici (și-au fost multe) evaluate, spre vânzare la doar „*un leu*”, bucată. O negociere - profitabilă pentru ambele tabere, și pentru cel care poartă pixul și pentru cel care desurubează... (**Nicson-gate**).

„*Arzos*” sau nu, ce-i mai rămâne românului? Doar bancul. V-ați întrebat ce este bancul? O armă care nimerește ținta. S-ar dori el un bumerang, dar nu-i. Te bucuri enunțând snoava, dar râsul scrijelește figura. Sufletul plutește el o clipă, dă impresia de destindere, dar te întoarce la trista realitate, conchizând precum Stan: „*eu între două bancuri am palma grea...*”, adică nu poate uita cine-i tulbură liniștea (**Adevărul despre Adam**). Niciun

Fragonard - Pastorală

„*glas intracranian*” și nicio „*civilizație Intraterană*” (**O călătorie Înăuntru**) nu-i va putea explica cât de complicat este acest prezent - de Aici.

Pentru prozatorul Dan Plăeșu, râsul este o formă de terapie, de subtilă încălțătură energetică întru înfrângerea strâmbătăților cotidiene, dar și un joc subtil prin vâgăunile sinelui. Un râs sfidător, și totuși, terapeutic:

„- Domnule Costică, văd că sunteți zâmbitor, senin, vesel. Vă considerați un român obișnuit, normal?”

„- Cred că da.”

„- Vreți să detaliați pentru cititorii ziarului nostru <Românul fericit>?”

„- De ce nu? Eu am lucrat 20 de ani într-o fabrică. Îmi vine să râd când mă gândesc ce de viață am lăsat eu în fabrica aia... Evident, acum s-a vândut, s-a restructurat, iar vreo câteva mii de oameni au plecat acasă cu salarii compensatorii. Eu mă aflu printre cei aleși...” (**Pastila de râs**)

Fără prea multe menajamente, naratorul ne introduce într-o realitate, care întrece imaginarul oricărui banc. Iată, spre exemplu, cazul „**Pensionarului Fericit**”, neuitând a aminti că mai înainte de toate a fost un „**Salariat Fericit**”. Dar când i-a „**venit sorocul**”, gata: „*A primit ce a meritat. Nu zicem cât...*” însă „**pensionarului fericit**” „*crede în Dumnezeu și în ziua de pensie...*” Vă întrebați cum este ziua lui de pensie? Priviți-l, așezat, cuminte, „*pe banca din fața blocului, cu buletinul în mână. Că ieri a pierdut-o pe poștăriță, care l-a avertizat că nu mai urcă până la el, la ultimul etaj (al zecelea), dacă nu se repară liftul. Iar liftul nu se repară și pace...*” Și până vine poștărița, ce să facă „**Pensionarul Fericit**”? Povestește despre vestea minunată rostită de un analist politic, asigurându-i pe telespectatori că „*în 20-30 de ani ne vom democratiza total, iar în maximum 40-50 de ani vom ajunge din urmă cea mai codașă țară a continentului...*” Fără a preciza care.

Dar speranța - o, speranța! -

merită a o slăvi, gândind la... **Kiu, insula fericirii**. Cum, n-ați auzit de ea? Iată:

„*Mă aflu pe insula Kiu, unde-a în mijlocul Pacificului, și discut cu un localnic în vârstă.*

- Domnule, cu ce vă ocupați?

- Muncesc, măi băiete. Uită-te la mine, am făcut 87 de primăveri și sunt încadrat la firmă. Cu normă întreagă. Abia după o sută de ani, ni se aprobă juma' de normă.

- Și toți cei de-aici lucrează?

- Numa' înșii trecuți de 50. Până la vârsta asta primești pensie. Și faci orice-ți trece prin cap; copii, nebunii, excursii, carte. Orice.

- Și e bine așa? Prin alte locuri e invers: muncești cât ești în putere și te odihnești după...

- Dar și noi ne odihnim, în weekend...”

Frumos vis, frumoasă perspectivă, încrustații ale eticului, subtil mesaj și-n **Excursie în Baleare**:

„- Femeie, ține-te bine, că am ceva să-ți spun.

- E de bine ori de rău?

- De bine, nevastă. De foarte bine! Ne-or mărit pensiile!...”

Iată cum, o informație va îmbogăți imaginarul și speranțele, pentru că românului îi place să călătorească - la braț cu visul - în orice zi dăruită de Domnul. Așadar, o posibilă indexare de pensie poate incita spiritele, gândind la o vilă, o piscină și chiar la un bodyguard (eventual, în persoana unui licențiat în filosofie, care tot „*nu-și găsește de lucru*”). Un vis zămislior de preface este întotdeauna binevenit/multdorit, însă râsul naratologic este crispat și râs, pentru că binele pe care ni-l dorim - pare-a înflori, undeva, cândva - la un **Sfântul Roz** (sau orice culoare doriți dvs.) **Așteaptă!** (**Povestea Roz-Bombon**)

Cu speranța că această succintă prezentare a fost convingătoare, invităm pe distinșii cititori ai revistei „**CONSTELAȚII DIAMANTINE**”, ca prin lectura volumului **Adevărul despre Adam**, să realizeze că, într-adevăr, scriitorul Dan Plăeșu face parte din clasa umoriștilor de elită români.

Stelian COMBOȘ

In memoriam

Despre concepția și viziunea Părintelui Arhimandrit Cleopa Ilie cu privire la Părintele duhovnicesc și importanța acestuia în viața creștinului, acum la împlinirea a cincisprezece ani de la mutarea sfinției sale la veșnicele lăcașuri...

Câteva referințe biografice

Înainte de a intra în subiectul propriu-zis vom susține că încă de la întemeierea credinței creștine ne străduim să ne cinstim și să ne omagiem eroii istoriei sau martirii credinței precum și personalitățile marcante, universale și naționale, care au amprentat istoria, veacurile și locurile cu activitatea, cu viața și cu învățăturile ori scrierile lor mult folositoare!...

Viitorul Părinte Arhimandrit Cleopa Ilie s-a născut în comuna Sulița, jud. Botoșani, la 10 aprilie 1912, fiind al cincilea copil din cei zece ai familiei Alexandru și Ana Ilie. Din cei 10 copii, cinci aveau să intre în monahism. De mic era râvnitor spre cele dumnezeiești, îndeletnicindu-se cu postul, rugăciunea și faptele bune. Părinții săi, Alexandru și Ana Ilie, i-au fost exemplu viu de trăire creștină, fiind iubitori de Dumnezeu, de biserică și de copii. Nu lipseau niciodată de la sfintele slujbe, făceau milostenie, se rugau mult împreună

cu copiii și duceau o viață curată și bineplăcută lui Iisus Hristos. Casa lor era ca o biserică, așa cum avea să povestească mai târziu și Părintele Cleopa. În primele două luni după naștere, pruncul Constantin - viitorul Părinte Cleopa - era tot timpul bolnav. De la o vreme nu mai mânca aproape nimic și plângea zi și noapte. Toți erau îngrijorați pentru viața lui. Trebuie menționat că Anei îi mai muriseră doi copii din pruncie. Neștiind ce să mai facă, mama sa l-a dus la duhovnicul Conon Georgescu de la Schitul Cozancea - Botoșani, care, ascultându-i îngrijorarea pentru viața copilului, o sfătuiește să îl dăruiască Maicii Domnului. Atunci Ana l-a întrebat nedumerită:

- Cum să-l dăruiesc Maicii Domnului?

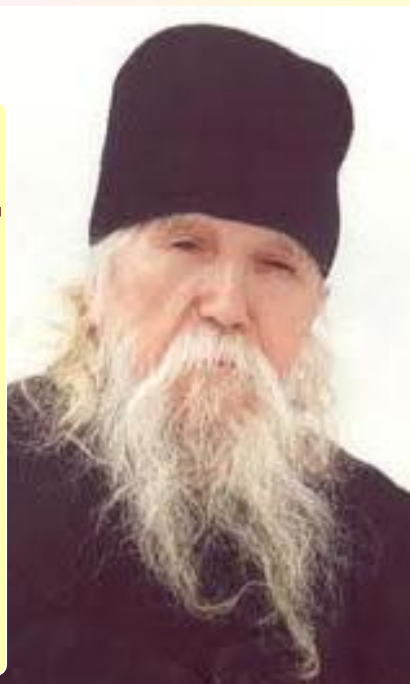
- Iată cum, a zis el, ia o lumânare și un prosop, așază pruncul înaintea icoanei Maicii Domnului din biserică și zi așa: Maica Domnului, îți dăruiesc ție copilul acesta care este bolnav! Fă ce știi tu cu el! Atunci Ana s-a închinat cu lacrimi la icoana Maicii Domnului, făcând trei metanii și, căzând în genunchi, a zis plângând: Maica Domnului, îți dăruiesc ție copilul acesta al meu, că este bolnav și plânge mereu. Fă ce știi tu cu el! Și l-a trecut de trei ori pe sub sfânta icoană. De atunci pruncul s-a făcut bine și nu a mai fost bolnav de moarte toată viața sa. În jurul anului 1920, sora Părintelui Ilie Cleopa, Ecaterina, pleacă la Mănăstirea Agapia - Neamț pentru a se călugări. Spre sfârșitul anului 1927, fratele său mai mare, Gheorghe, a intrat în obștea Schitului Sihăstria - Neamț. A fost călugărit, primind numele de Gherasim. În iarna anului 1929, după sărbătoarea Sfântului Ierarh Nicolae, Constantin și fratele său Vasile s-au hotărât să plece la Schitul Sihăstria - Neamț pentru a sluji toată viața lui Iisus Hristos. După ce s-au rugat mult lui Dumnezeu, cu post și metanii, au luat binecuvântare de la preotul satului și au spus părinților gândul lor; și așa au plecat la mănăstire.

La intrarea în obștea Schitului Sihăstria,

împreună cu fratele său mai mare, Vasile, au fost trei zile ispițiți canonic, după care au fost primiți de către staretul de atunci, Părintele Ioanichie Moroi. În primăvara anului 1931, Vasile, acest smerit ascultător și frate mai mare al Părintelui Cleopa Ilie s-a îmbolnăvit și a fost adus în schit. Odată, ieșind de la Sfânta Liturghie, a avut o vedenie înfricoșătoare. I s-a arătat Maica Domnului, spunându-i că peste trei zile va adormi în Domnul. După trei zile, exact la aceeași oră, raso-forul Vasile Ilie a adormit în pace, cu rugăciunea pe buze. Monahul Gherasim Ilie, fratele mai mare al Părintelui Ilie Cleopa, a păscut vitele schitului patru ani de zile, fiind un suflet foarte nevoitor și singuratic. La 14 septembrie 1933, la Înălțarea Sfintei Cruci, nevoitorul monah Gherasim și-a dat sufletul în mâinile lui Iisus Hristos, culcat în sicriul pe care singur și-l făcuse drept pat în care dormea noaptea. Până în anul 1935, Constantin a păscut oile Schitului Sihăstria, împreună cu alți frați, în smerenie, ascultare, rugăciune și studierea Sfinților Părinți. Părintele Ilie Cleopa ne povestește: „În anii în care am fost cioban la oile schitului împreună cu frații mei, am avut mari bucurii duhovnicești. Stâna, oile, trăirea în liniște și singurătate pe munte, în mijlocul naturii, mi-au fost școală de călugărie și teologie”. A mai avut ascultări de paracliser și pictor de icoane. În anul 1935, Constantin a fost chemat în armată, pe care a făcut-o în orașul Botoșani.

În anul 1937, la sfârșitul lunii iulie, raso-forul Constantin Ilie a fost rânduit de egumen să fie făcut călugăr. Acum avea 6 ani de ucenicie în schit. După aceasta și-a continuat ascultarea de cioban la oile schitului până în vara anului 1942, fiind ajutat de monahii Galaction Ilie (unchiul său) și Antonie Olaru. În data de 30 mai 1941, un incendiu devastează incinta schitului, arzându-i chiliile de lemn, acoperișul bisericii și paraclisul. După incendiu, Schitul Sihăstria supraviețuia

Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie

din ce în ce mai greu. Bătrânul stareț Ioanichie, în vârstă de 82 de ani, era tot mai bolnav și aproape orb. Nu mai putea sluji Sfânta Liturghie și cu greu spovedea și dădea sfaturi. În iunie 1942, la numai 30 de ani, Părintele Cleopa Ilie este adus în schit și numit locțiitor de egumen, întrucât starețul Ioanichie Moroi era în incapacitate de a-și mai exercita funcția. Părintele Ioanichie Moroi avea să treacă la Domnul doi ani mai târziu, la 3 septembrie 1944. Prima grijă a Părintelui Cleopa Ilie a fost aceea de a reînnoi incinta și chiliile arse, să acopere cu tablă biserica de piatră și să facă un nou paraclis.

În anul 1944, la 27 decembrie, monahul Cleopa este hirotonit ierodiacon, iar la 23 ianuarie 1945, ieromonah de Episcopul Glauction Cordun, pe atunci stareț al Mănăstirii Neamț. După această dată este numit oficial egumen al Schitului Sihăstria. Între anii 1945-1946, schitul se reînnoiește, reconstruindu-se o mare parte din chilii și o trapeză de peste 100 de persoane. În anul 1947, pentru că numele și activitatea duhovnicească și administrativă a Protosinghelului Cleopa Ilie - Egumenul Schitului Sihăstria - Neamț, deveneau tot mai cunoscute, Patriarhia Română, care a observat eforturile de înnoire generală a acestui sfânt așezământ monahal, a propus ridicarea Schitului Sihăstria la rang de mănăstire independentă și de sine stătătoare. Patriarhul României, Nicodim Munteanu, a aprobat ridicarea Schitului Sihăstria la rang de mănăstire, în 30 iunie 1947, precum și ridicarea Protosinghelului Cleopa Ilie la rang de Arhimandrit. Hirotesia sa s-a făcut la 19 septembrie 1947. Aceasta s-a hotărât întrucât Părintele Ilie Cleopa a reușit ca numai în cinci ani de zile să facă dintr-un schit ars integral, aproape în paragină și cu monahii risipiți pe la alte mănăstiri, o mănăstire renumită și bine organizată. În noiembrie 1946, mama Părintelui, văduvă și singură, intră în obștea Mănăstirii Agapia Veche. În 1947 este tunsă în monahism cu numele Agafia. Se nevoiește aici 22 de ani, după care trece la Domnul la 15 septembrie 1968.

Odată cu venirea comuniștilor la putere, urmează o perioadă nefastă pentru părinte. Ceea ce avea să îl aducă în vizorul autorităților a fost o predică pe care a rostit-o la sărătoria Sfinților Împărați Constantin și Elena, spunând: *Să dea Dumnezeu ca și conducătorii noștri de acum să fie ca Sfinții Împărați, ca să-i pomenească Biserica în veac!* și laudând râvna marilor împărați, care au dat libertate creștinilor și au construit numeroase biserici. Cineva din cei prezenți l-a denunțat, astfel că a fost arestat și anchetat pentru cinci zile la Târgu Neamț. A fost eliberat la fel de repede cum fusese și arestat. Cei din jurul său, con-

știentizând că va mai avea de furcă cu autoritățile comuniste, l-au sfătuit să se ascundă pentru un timp în munți. Părintele Ilie Cleopa și-a făcut atunci un bordei din lemn, în pământ, la 6 km de mănăstire, în adâncul pădurii. Monahii din mănăstire îi mai duceau din când în când câte ceva de mâncare. Părintele se ruga acolo neîncetat, ziua și noaptea, cerând ajutorul și mila lui Dumnezeu și a Maicii Domnului, către care avea multă evlavie. După șase luni de retragere în munți, Arhimandritul Ilie Cleopa a fost readus ca stareț în obștea Mănăstirii Sihăstria, spre bucuria tuturor, atât a călugărilor, cât și a credincioșilor. În anul 1949, la 30 august, Arhimandritul Cleopa Ilie este numit stareț al Mănăstirii Slatina - Suceava și se transferă acolo împreună cu 30 de călugări din obștea Mănăstirii Sihăstria, în urma deciziei Patriarhului Iustinian. În locul său este numit stareț la Sihăstria Protosinghelul Ioil Gheorghiu. La Mănăstirea Slatina întemeiază o obște care avea să ajungă la peste 80 de viețuitori. Arhimandritul Ilie Cleopa a fost rânduit de Mitropolia Moldovei să supravegheze și să îndrume viața duhovnicească a mai multor mănăstiri din împrejurimi: Putna, Moldovița, Râșca, Sihăstria și schiturile Sihla și Rarău, după modelul Mănăstirii Slatina.

Până în primăvara anului 1952, Mănăstirea Slatina a înflorit, ajungând să se numere printre cele mai bine organizate mănăstiri din țara noastră. Diavolul însă, care nu doarme niciodată, nu putea răbda buna nevoiță și armonia monahilor din Mănăstirea Slatina. De aceea, a îndemnat Securitatea de atunci să facă o anchetă amănunțită în obștea acestei mănăstiri. Sosind noaptea, organele de securitate l-au cercetat și amenințat pe stareț și pe cei mai de seamă din mănăstire. Până la urmă i-au reținut pe câțiva dintre ei, în frunte cu Părintele Ilie Cleopa, tânărul Ieromonah Arsenie Papacioc și fratele Constantin Dumitrescu. Ducându-i la Fălticeni, i-au anchetat toată noaptea. La sfârșit i-au spus părintelui să nu mai facă „propagandă religioasă” și i-au dat drumul. Atunci Părintele Ilie Cleopa s-a retras în taină, împreună cu Ieromonahul Arsenie Papacioc, în Munții Stânișoarei, până s-au liniștit tulburările de la Slatina. Părinții au înfruntat cu stoicism vremea friguroasă, foamea, setea, lipsurile, rugându-se ziua și noaptea și întărindu-se unul pe altul. Părinții Cleopa și Arsenie s-au nevoit în Munții Stânișoarei până în vara anului 1954, când Patriarhul Iustinian a obținut aprobarea ca cei doi nevoitori să se reîntoarcă la mănăstire sau să vină la Patriarhie. Părinții Cleopa și Arsenie s-au reîntors la Mănăstirea Slatina, spre bucuria călugărilor și a credincioșilor din partea locului. În primăvara anului 1955 s-a organizat o acțiune de lămurire și com-

batere a stilismului. Se încerca repararea schismei unora din credincioșii ortodocși care, insistând asupra respectării calendarului iulian neîndreptat în Biserică, se rupseră de comuniunea cu Patriarhia Română. La această încercare de readucere a credincioșilor stiliști în sânul Bisericii Ortodoxe a participat și Părintele Ilie Cleopa, făcând misionarism prin satele stiliste ale Moldovei. În toamna anului 1956, Părintele Cleopa Ilie a revenit la Mănăstirea Sihăstria, din județul Neamț. De acum, viața duhovnicească de la Mănăstirea Sihăstria s-a întărit și consolidat tot mai mult. Părintele Cleopa Ilie spovedea și povățuia pe credincioși și monahi la chilia sa din deal.

Persecuțiile dintre anii 1959 și 1964 au fost cea mai dificilă perioadă prin care a trecut monahismul românesc în secolul XX. Spre sfârșitul anului 1959 s-a votat de către guvernul ateu din București, un decret special (Decretul 410/1959) prin care erau excluși din mănăstiri toți călugării mai tineri de 55 de ani și maicile de până în 50 de ani. Decretul a fost aplicat cu severitate, sub controlul Securității, cu ajutorul Miliției și sub supravegherea Departamentului Cultelor. Până în primăvara anului 1960, au fost excluși din mănăstiri peste 4000 de monahi și monahii. Mai întâi au fost excluși din monahism pentru toată viața stareții și duhovnicii care aveau o activitate duhovnicească mai intensă și, din toate mănăstirile din țară, întregul tineret, adică frații și rasoforii, iar primirea de noi tineri în mănăstiri era interzisă și supravegheată de Securitate. Părintele Cleopa Ilie a fost și el vizat, dispoziția autorităților fiind să fie dezbrăcat de haina monahală și să aibă domiciliu forțat în satul său natal. Ca mulți alți călugări, a refuzat să părăsească haina monahală și să părăsească mănăstirea. Văzând această situație grea, știind că este mereu supravegheat de organele politice, Părintele Cleopa Ilie, îndemnat de Duhul Sfânt, s-a retras din nou - pentru a treia oară - în Munții Moldovei, la mult iubita sa liniște. Întâi s-a dus în pădurile din jurul comunei Hangu. Apoi și-a făcut un mic bordei din lemn, nu departe de culmea Muntelui Petru Vodă. Aici s-a nevoit cinci ani, îndurând aceleași greutăți ca și mai înainte. S-a îndeletnicit cu postul, privegherea, rugăciunea și cu scrierea. Iată titlurile câtorva din scrierile sale alcătuite în vremea când stătea în munți: *Predici pentru monahi*, numită și *Urcuș spre înviere*; *Spovedania arhiereilor*, *Spovedania stareților*, *Spovedania duhovnicilor*, *Spovedania preoților de mir*, *Spovedania monahilor*, *Despre vise și vedenii*, precum și *Minunile lui Dumnezeu din zidiri*. În toamna anului 1964, când tulburările și pri-

gonirile Bisericii s-au mai liniștit, părintele revine în Mănăstirea Sihăstria, ca duhovnic al întregii obști, și povățuiește fără întrerupere atât călugări, cât și mireni, timp de 34 de ani. Cuvântul său ajungea în toată țara și peste hotare, numele său fiind vestit, cunoscut și iubit de toți. Era căutat de zeci de oameni zilnic, pentru sfat, povață, îndrumare. El îi primea pe toți cu dragoste, învățându-i cele de trebuință ale credinței și petrecându-i cu dragoste. A rămas celebră vorba sa, care îi este reprezentativă: „Mânca-v-ar Raiul să vă mănânce”. Așa de mare era dragostea sa „că dacă aș avea un sac mare, v-aș băga pe toți în el, și v-aș duce în Rai!”.

Lunile septembrie-noiembrie ale anului 1998 prevesteau sfârșitul apropiat al Părintelui Cleopa Ilie. Acum vorbea tot mai puțin, cu voce stinsă și mereu repeta aceleași cuvinte: „De acum mă duc la frații mei!”, „Lăsați-mă să plec la frații mei!” Apoi iarăși spunea: „Mă duc la Hristos! Rugați-vă pentru mine, păcătosul!” Până duminică, 29 noiembrie a spovedit călugări și credincioși. Era senin la față, vorbea calm și frumos celor care îl întrebau și nu refuza pe nimeni care voia să-l vadă. Pe toți îi mângâia și îi îmbărbăta ca întotdeauna, în liniște și bucurie. Începând de Duminică, de la ora 4 după-amiază, Părintele Cleopa nu a mai răspuns la întrebările ucenicilor săi și a rămas nemișcat, cu ochii întredeschiși, pe scaunul său de spovedanie, ca într-o răpire, timp de mai bine de unsprezece ore. Luni dimineață (noaptea) la orele 3.30, bătrânul s-a deșteptat ca dintr-un somn adânc, fiind bine dispus și mulțumit sufletește. Apoi a cerut ceva de mâncare, zicând: „Ați mai văzut voi vreun călugăr să mănânce la ora asta?” Luni, 30 noiembrie, și marți, 1 decembrie, părintele a stat cu credincioșii și a dat sfaturi ca de obicei. Luni seară însă, în chip neobișnuit, Părintele Cleopa Ilie a început să-și citească rugăciunile dimineții, deși ucenicii i-au spus: „Părinte, acum este seară. Rugăciunile dimineții citiți-le mâine dimineață!” Dar părintele a răspuns: „Acum le citesc, căci mă duc la frații mei!” Ucenicii au privit, ca de obicei, cu neîncredere. Marți seara s-a culcat târziu, dând semne de mare oboseală. La ora 2:20, miercuri dimineață (2 decembrie) ucenicul său a auzit că părintele respira din ce în ce mai rar. Când s-a apropiat de el, părintele a răsuflat adânc și și-a dat sufletul în mâinile lui Iisus Hristos, întru nădejdea Învierii și a vieții veșnice. În mormântarea a avut loc la 5 decembrie, fiind prohodit de către ÎPS Părinte Daniel - Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, precum și de alți opt arhierei, preoți, diaconi și mulțime multă de credincioși, veniți din toate părțile țării. Multă

lume se închină în chilia și la mormântul Părintelui Cleopa Ilie, și iau pământ și flori de binecuvântare, spunând că simt ajutor, prin rugăciunile sfinției sale. Părintele Arhimandrit Ioanichie Bălan - vechi ucenic al Părintelui, spunea: „Părintele Cleopa este considerat, pe drept cuvânt, unul din cei mai iscușiți duhovnici, sfetnici și predicatori ai monahismului românesc contemporan. Viața sa interioară exemplară, de ascet și sihastru consacrat, experiența sa în nevoința monahală, vastele sale cunoștințe scripturistice și patristice de autodidact care te uimesc, memoria sa rar întâlnită, blândețea, dragostea sa de oameni, râvna pentru Dumnezeu și cuvântul său hotărât, înțelept și precis, unit cu darul frumoasei vorbiri în grai dulce moldovenesc fac din Arhimandritul Cleopa Ilie o personalitate în spiritualitatea noastră ortodoxă. Credincioșii, numeroșii săi fii duhovnicești, călugări și mireni, îl socotesc ca fiind o binecuvântare a lui Dumnezeu pentru Biserica noastră”.

Câteva aprecieri și mărturisiri personale, precum și câteva cuvinte despre Părintele duhovnicesc

Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie s-a conturat și s-a identificat în mintea și în inima mea, prin câteva trăsături și calități distincte: - în primul rând caracterul, onoarea și demnitatea părintelui; după aceea cultura teologică - duhovnicească și nu numai, cu care a fost înzestrat datorită muncii și tenacității prea cuvioșiei sale; luciditatea și spiritul său critic însoțit de foarte multă înțelegere și condescendență; pe urmă spiritul de disciplină, în primul rând cu el însuși, de rigoare academică, doctrinară, liturgică și canonică revelată cu fiecare slujire a sa ori cu fiecare predică sau cuvântare, susținute într-un mod foarte coerent și elevat în diferite împrejurări și cu diferite ocazii; comportamentul, felul său de a fi și de a se raporta la semenii săi, la fiecare în parte într-un mod deosebit și unic, fiind foarte respectuos, accesibil și deschis, chiar natura, spiritual și, de ce nu, și cu acut simț al umorului, sănătos și autentic, toate acestea ducând la descoperirea în persoana sa a eticii bunului simț, pe care a cultivat-o de-a lungul întregii sale vieți și care astăzi o întâlnim tot mai rar! Părintele Cleopa Ilie a mai avut și calitatea de a fi un om de o sinceritate, discreție și modestie ieșite din comun, care mi-au inspirat foarte multă încredere, confort sufleteș și dragoste față de valorile perene ale spiritualității și culturii noastre autentice!... Totodată, sfinția sa a fost unul dintre cei mai luminoși și mai învățați călugări ai

noștri, duhovnic aspru cu păcatul dar mereu blând cu păcătosul, plin de harul păcii și al bucuriei. Chiar dacă avea și unele păreri pe care nu i le puteam împărtăși, l-am apreciat mereu pentru felul în care știa să-și argumenteze opiniile și să și le spună simplu și învăluindu-le în bunătate, spre a nu răni.

Și, totodată sfinția sa realiza faptul că păstorul duhovnicesc trebuie să arate în toate bună-rânduială. Fiindcă în bună-cuviință stau toate chipurile unei purtări frumoase. Păstorul duhovnicesc își păzește buna cuviință în relațiile sale când: - nu își neglijează îndatoririle sfinte și apostolia sa; - când își amintește că trebuie să fie, oriunde și ori-când, un model creștin, când vorbește și când tace; - când se conformează el însuși responsabilităților care decurg din grija pentru conștiința turmei sale. Păstorul duhovnicesc care nu (se) neglijează și își amintește cele ce se cuvin lui, aflându-se într-o adunare, nicidecum nu se va lepăda caracterul cuviincios, fiindcă acesta este cu neputință de îndepărtat de la el, deoarece nu îi îngăduie aceasta însăși vrednicia preotească, care este nedespărțită de cuvioșie. Chipul preotesc de neschimbat îl constrânge pe preot să se armonizeze cu multă luare aminte și atenție cu relațiile din obștea lui și să își facă aceste relații cu multă prevedere. Mai întâi și mai presus de toate, se armonizează caracterului sfânt ce i se impune. Trebuie să nu se arate în adunări fără vreo pricină impusă de slujirea lui, ori să le caute pe acestea cu tot dinadinsul, sau să se facă plăcut acestora. Trebuie să își facă relațiile cu multă chibzuință și după o îndelungă și atentă cercetare a petrecerii și caracterului și a cugetului persoanelor cu care urmează să aibă relații. Dacă acestea sunt în așa fel încât prietenia și relația cu ele să îi aducă lui cinste și bun renume, atunci poate să se împrietenească și să intre în relație cu ele. Dar dacă, dimpotrivă, reputația acestora nu este bună ori sunt socotite de o moralitate îndoielnică, sau de un cuget stricat, sau de o petrecere și viețuire rău famate, atunci prietenia față de acestea și relația cu ele cu cât este mai apropiată, cu atât este mai vătămătoare și mai insultătoare. Aceasta ne învață pe noi Sfântul Apostol Pavel când zice: „Nu vă înșelați, căci vorbirile rele strică obiceiurile bune”¹. Asemenea relații îl vatămă foarte mult mai ales pe preot, fiindcă, în împreună-petrecerea cu persoanele prost văzute din punct de vedere moral, pe nesimțite, se depărtează cuvioșia lui și este prădată puțin câte puțin bogăția bunei-cuviințe preoțești, și la urmă se va afla și el gol de toată cinstea și respectul din parte celor păstoriți de el. Despre acest preot se poate spune, în chip foarte potrivit, cuvântul profetului Osea:

„Și alții au mâncat puterea lui, iar el nu a știut”². Prin urmare prietenia și filiația duhovnicească se constituie a fi un criteriu indispensabil în vederea realizării și desăvârșirii unei relații duhovnicești, bazată pe încredere, deschidere și dragoste reciprocă, ziditoare și mult folositoare!...

În acest fel stând lucrurile, apreciat fiind în mod deosebit de către Părintele Patriarh Daniel al Bisericii Ortodoxe Române, vom sublinia și reține faptul că *Părintele Ilie Cleopa* a fost toată viața drept, vertical și demn ca bradul (și la propriu și la figurat), cu o voce puternică, impunătoare, intransigent dar totuși cald și cât se poate de uman în toate deciziile pe care le lua, mai cu seamă în problemele bisericești, spirituale și duhovnicești. Era cu o vitalitate remarcabilă pentru vârsta pe care oricum nu și-o trăda, cu un simț al umorului măsurat - așa l-au cunoscut și așa îl vor purta permanent în inimă pe *Părintele Cleopa* toți cei mulți, care au trecut pragul Mănăstirii Sihăstria. În toate împrejurările prezența cuvântătoare a venerabilului părinte era cuceritoare și mult folositoare. Prin sinceritate, prin cultura sa duhovnicească, prin trăire dar mai ales printr-o neclintită voință în Mântuitorul Iisus Hristos, căci a voi și a face în Domnul Iisus Hristos au fost două daruri, îndelung lucrute și cultivate de către *Părintele Ilie Cleopa*. Și acest lucru pentru că păstorul spiritual, ca să poată să-l ajute esențial pe fiul său duhovnicesc și să-și împlinească misiunea sa ultimă trebuie să dispună de calități religioase, morale și raționale eminente, dăruit prin asceză slujirii lui³. Reprezentarea Domnului de către preot sau păstor în timpul exercițiului slujirii sale aduce ca rezultat asumarea din partea lui a responsabilităților celor mai mari, ce impun mobilizarea tuturor puterilor și a capacităților lui pentru realizarea deplinătății virtuților, prin urmarea lui Iisus Hristos „după măsura întrupării”⁴. Astfel, preotul ar putea să devină „modelul credincioșilor” și „Evanghelie vie”, propovăduind prin personalitatea lui⁵ caracterul izbăvitor și mântuitor al vieții în Iisus Hristos și oferindu-se pe sine însuși ca dovadă și cheazășie că poruncile lui Iisus Hristos se pot împlini, împlini și desăvârși cu adevarat⁶.

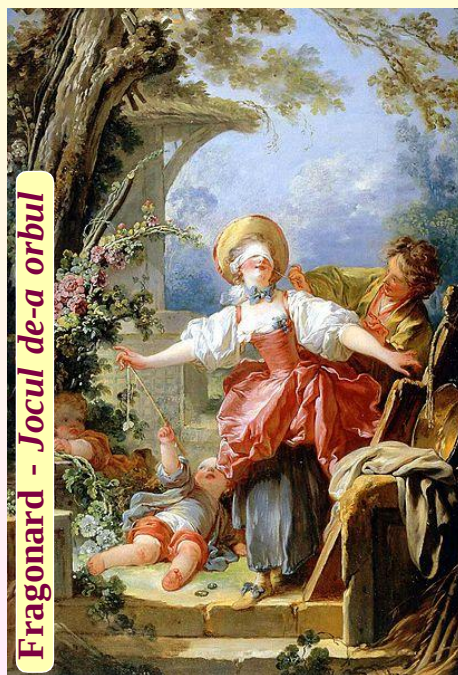
Într-o altă ordine de idei, *Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie* a primit cu multă dragoste pe foarte mulți credincioși de toate vârstele și categoriile sociale, precum și pe foarte mulți tineri la sfat, încurajându-i și ajutându-i pe mulți dintre studenții teologi să se pregătească pentru apărarea și promovarea credinței ortodoxe în anii grei ai dictaturii comuniste. A fost în același timp un bun pă-

trător al Tradiției și un păstor receptiv la noile probleme apărute în societate. Era elegant și ordonat, ospitalier și erudit. Un preot distins al cultului ortodox și un om al culturii înțelepte, un slujitor al Bisericii și al poporului român.

Câteva concluzii și încheierea

Preacuviosul Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie a fost un om al bucuriei, al seriozității și discreției, un om care și-a propus să înmulțească seriozitatea și conștiinciozitatea și credem că a reușit cu prisosință. Darul deosebit al Părintelui Cleopa de a vorbi și mai ales de a aprofunda cuvintele Scripturii și în special ale Noului Testament, precum și a dogmelor și a sfintelor canoane, preocuparea pentru cărțile fundamentale ale spiritualității ortodoxe, cum ar fi *Patericul* și *Filocalia*, dar și pentru textele liturgice cuprinse în cărțile de slujbă, l-au făcut să fie iubit și în același timp să fie un părinte duhovnicesc cu autoritate și discernământ.

Știind, din propria-mi experiență, că fiecare întâlnire cu *Părintele Cleopa* a fost un prilej de mare înălțare sufletească și de sărbătoare, asemeni întâlnirilor învățăcelilor cu marii filozofi ai vremii antice, în Agora, precum: Platon, Plotin, Socrate, Aristotel, fiindu-ne pildă demnă de urmat, de înțelepciune, abnegație și dăruire, mă (mai) gândesc că avem tendința, capcana ori ispita de a-i uita foarte repede pe acești oameni, sporiți duhovnicește și îmbunătățiți din punct de vedere moral, pe aceste personalități ale culturii și spiritualității noastre, fiindu-le prea puțin recunoscători pentru toate câte ne-au făcut și ne-au dăruit ei nouă, cu toate că ar trebui să ne aducem aminte „de mai marii noștri”!...

Fragonard - Jocul de-a orbul

Prin urmare, cuvintele noastre sunt puține și neputincioase pentru a putea spune cât bine a făcut *Părintele Cleopa Ilie*, datorită ținutei sale morale și preoțești, a echilibrului și înțelepciunii sale, a preocupărilor sale teologice și cărturărești, a dragostei sale față de Dumnezeu și (de) oameni, a atașamentului său față de țara aceasta și de Biserica strămoșească!...

Parcurend viața și biografia acestui părinte duhovnicesc constat, cu uimire și admirație, tăria lui de caracter și verticalitatea cu care a fost înzestrat acest contemporan al nostru în fața căruia noi nu suntem altceva decât niște oameni supuși vremurilor acestei lumi și acestui veac!...

Se cuvine așadar, să-i aducem prinos de cinstire și de recunoștință rugându-ne lui Dumnezeu să-l răsplătească cu harul și cu dragostea sa cea nemărginită acolo, în locașurile cele cerești, în lumina cea neînserată a Slavei Sale!

În încheiere, deci, voi susține cu toată tăria că eu personal, mă simt foarte împlinit și onorat pentru faptul că am avut fericitul prilej și marea șansă de a-l întâlni și (de) a-l cunoaște pe *Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie* - mare personalitate a culturii și spiritualității noastre monahale românești, autentice și mărturisitoare din aceste răzvrătite vremuri, având convingerea și nădejdea că vom ști cu toții pe mai departe, să ne cinstim înaintașii, potrivit meritelor și vrednicilor fiecăruia, cu toate că în aceste vremuri, prețuim mai mult pe alții de oriunde și de aiurea, căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoși, mai senzaționali!... Însă, rămânem convinși de faptul că ce este nobil rămâne iar ce este ieftin, apune!...

Așadar, cei alungați din turnurile babilonice pot bate la porțile cetății noului Ierusalim - cel bisericesc și ceresc ce „nu are trebuință de soare, nici de lună, ca să o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o, făclia ei fiind Mielul” (Apoc. 21, 23). Această personalitate duhovnicească și binecuvântată, cu alte cuvinte, este una de referință în cadrul Bisericii și spiritualității noastre autentice, care ar trebui să fie cunoscută, recunoscută și apreciată pentru totdeauna, de către toți cei ce cred că „Biserica este cetatea pe care nici porțile iadului nu o vor birui”!...

¹ I Cor. 15, 33

² Os. 7, 9

³ Sf. Vasile cel Mare, *Regulile vieții monahale* 22, PG 13, 1409 a.

⁴ *Extensiunea termenilor*, 43, PG 31, 1028 b c.

⁵ Χρυσόστομος Γαλόουρης, *Εισήγηση στο Β' Ιερατικό Συνέδριο των κληρικών*, Αθήνα, 1961, p. 33.

⁶ Cf. *Extensiunea termenilor*, 43, PG 31, 1028 b.

Mariana ZAUATI GARDNER
(Anglia)

Mici obrăznicii

Doamna Ghervescu mă fixează.

- Tu ai scris cu creionul pe masa mea de budoir din mahon. Le-am întrebat pe celelalte eleve și toate au negat. Trebuie să fii tu fără discuție.

- Nu, Doamna Profesoară n-aș face niciodată așa ceva.

Și mai trag o linie pe masa de budoir din mahon în timp ce Doamna Ghervescu se verifică în oglindă, adăugând încă un strat de tencuială rouge peste obrăzii ei scufundați.

- Azi începe Bacalaureatul. Nu știi cât îmi lipsește liceul. De mult n-am mai fost în interiorul clădirii. Când te gândești că am construit această școală. Am fost directoarea ei ani de zile! Cine-și mai amintește acum?

- Sau nu vor să-și amintească Doamna Profesoară!

- Taci fato! Ai crescut, cum spun englezii, You are too big for your boots, fato!

- Nu chiar, Doamna Profesoară! Vreți să vorbesc cu tata, să vă conducă-ntr-un tur al laboratoarelor de chimie? Le-a organizat integral. E cel mai bun profesor de chimie din oraș și din județ.

- Fato ești imposibilă! Nu știu de ce te-am primit la lecții! Hai, mai puțină pălăvrageală! Revenons a nos moutons!

- Da, Doamna Profesoară. Reușesc să adaug pe masa de budoir din mahon un cerc între linie și dreptunghi. Lecția următoare voi aduce și creioanele colorate.

Ah! Bacalaureatul! Mi-l amintesc parcă ar fi fost ieri!

E din ce în ce mai cald afară. Rochia mea din mătase naturală e răcoroasă. În interiorul clădirii liceului de băieți „Regele Ferdinand” din Bacău e răcoare bine. Îmi pare bine că mi-am luat și bolero-ul.

Ca Președintă a Comisiei de examinare sunt într-o poziție executivă de mare responsabilitate. Câte o examinatoare pentru fiecare subiect. Fiecare cu priviri acide, severe. Nimic nu ne distrage în numele fair-play-ului. Candidații, cu priviri îndrăznețe, apar în dificultate maximă. *Cât timp își va scotoci amintirile Doamna Ghervescu mă întreb de astă dată mestecând capătul creionului*

meu vinovat!

- Răspunde la întrebare. Nu elabora pe alte subiecte. Știi sau nu știi răspunsul la întrebarea din bilet? Privesc pe cealaltă examinatoare cu un gest întrebător.

- Tinere știi sau nu știi răspunsul la această întrebare din biletul de examen?

- Da și nu! Am știut-o când am recapitulat acasă la domeniu! Acum, nu-mi aduc aminte!

Tânărul în uniformă școlară de bună calitate, bine călcată și cu cămașa scrobită imaculat rostește înroșindu-se ca sfecla fiartă.

- Ei bine, încearcă să fii la subiect! Te ascultăm.

Cealaltă examinatoare-l încurajează din spatele mesei acoperite cu o față de masă de damasc din grija Comitetului de părinți! Candidatul Ciuchi se balansează de pe un picior pe altul, își perie părul cu degetele răsfirate de la mâna dreaptă, își freacă mâinile. Sudoarea-i curge la temple și mâinile-i sunt ude.

- M... m.... cred...

- Nu suntem interesați de gândurile tale. Ce-ți amintești din piesele lui Racine? Sunt la capătul răbdării și degetele mele bat în fața de masă ca-ntr-un tambur involuntar.

- Te-ai pregătit pentru Bacalaureat? Îl întreb cu mai multă fermitate acum.

- Da, Doamna Profesoară, dar nu mă pot concentra deloc... acum! Candidatul Ciuchi se uită la noi cu fața îmbujorată.

- Poate să aibă de a face aceasta cu faptul că ai fost pe o dietă de jambon la micul dejun, că ai consumat toată șunca la gazda noastră comună? E de datorita mea ca o bună examinatoare să-ți dau ofer toate șansele, îi spun cu tact.

- Nu, Doamna Profesoară! Tatăl meu furnizează toate produsele alimentare pentru la pensiune... de pe domeniul nostru...

- Nu văd motivul pentru care gazda noastră comună trebuie să te favorizeze!

- Dacă mă scuzați, Doamna profesoară... dar locuiesc la pensiune din primul an de liceu.

- Și eu locuiesc, de aceeași pensiune... până când constructorii vor termina de ridicat casa noastră în stil „cottage” englezesc! *Nu există nici o modalitate de a opri pe*

Doamna Ghervescu atunci când ea se pornește ca o locomotivă cu abur!

Profesoara examinatoare de lângă mine îmi șoptește la ureche:

- Tatăl candidatului Ciuchi furnizează cantina liceului, la un preț foarte rezonabil... și tot combustibilul gratuit! Trebuie să arătam îngăduință! El este un caz special!

- Dumneata nu înțelegi prin ce umilință am trecut eu în fiecare dimineață la micul dejun! El a mâncat toată șunca la micul dejun... și cele mai bune bucăți de carne la cină...

- Oricum, nu intră în discuție că ar putea trece examenul la limba și literatura franceză. Ne vedem din nou în toamnă! Acest lucru te va maturiza, tinere! Nu poți obține întotdeauna ceea ce vrei!

- Dar Doamna Profesoară! Tatăl meu n-o să mă ducă la Slănic Moldova ca să ascult fanfara în parc...

- Nu vorbi neîntrebat! Trebuie să te pui cu burta pe carte, tinere, de acum încolo! Te sfătuiesc să nu mai consumi șuncă! Nu mă mai uit la candidatul Ciuchi. Încerc să aflu ceva în adâncimile genții mele din piele maro asortate perfect cu sandalele mele de vară.

- La revedere, tinere. Și-mi frec nasul meu cu un aer de satisfacție în fortissimo.

- Ce spui de asta, fato?

- Doamna Profesoară, cred că ați fost prea aspră cu bietul băiat. Părea timid și speriat. Nu a avut nici o șansă cu Dumneavoastră. - Fato, îi ții partea, nu-i așa? Ești prea cu două fețe pentru vârsta și poziția ta ca elevă. Mă întreb de ce-am acceptat să-ți dau lecții de engleză în particular!

- Mama spune că aveți nevoie de bani!

Explodez fără să mă gândesc, deși mi s-a spus în mod repetat să-mi țin gura închisă ermetic și să nu-mi destăinuiesc nimănui vreodată gândurile.

- Nu mai spune? Asta-i ce bârfește în absența mea?

- Mama nu bârfește niciodată! Constată numai realitatea! E adevărat, nu-i așa? Și cu dexteritate conturez un triunghi pe partea mea a mesei din mahon.

Ștefan CHIRÎTESCU

Oaspete al Chișinăului

Rep.: Stimate Virgil Răzeșu, am aflat din presa basarabeană că în ziua de 11 octombrie, Biblioteca Municipală „B.P. Hajdeu” din Chișinău a găzduit o întâlnire al cărui protagonist ați fost. Despre ce e vorba ?

Virgil Răzeșu: Uneunea Scriitorilor și Asociația Chirurgicalor „Nicolae Anestiadi”, ambele din Moldova, au organizat „O întâlnire cu cartea și cu medicul-scriitor Virgil Răzeșu din Piatra Neamț, România”. Evenimentul s-a bucurat de prezența unor personalități de primă mărime ale Basarabiei. În afara profesorilor Gh. Ghidirim, Eugen Maloman, Romeo Scerbina, Gh. Rojnovceanu și a altor chirurghi, cu care ne aflăm în relații frățești, concretizate în întâlnirile de specialitate organizate și de o parte și de alta a Prutului, am avut marea satisfacție de a intra în dialog direct cu Vlad Pohilă, un erudit critic de artă, moderatorul întâlnirii, cu Ion Ungureanu, omul de teatru de mare talent, fost ministru al culturii, cu compozitorul Constantin Rusnac și, mai ales, cu cunoscutul scriitor Nicolae Dabija. Cei prezenți au prezentat publicului activitatea mea profesională și nu mai puțin preocupările mele scriitoricești.

Rep.: Fiindcă ați pomenit de Nicolae Dabija, știu că romanul lui „Temă pentru acasă” este considerată una dintre cele mai cutremurătoare scrieri contemporane, care ar justifica candidatura sa la un premiu Nobel pentru literatură, așa cum a fost propus.

V.R.: Nu greșiți deloc. Și ca să înțelegeți ce s-a întâmplat la Chișinău, dați-mi voie să vă spun câte ceva despre subiectul cărții. Acțiunea acesteia pornește de la un fapt absolut banal: un profesor dă elevilor săi, pentru ora viitoare, tema de rezolvat acasă. Din nefericire, ora următoare nu mai are loc, profesorul fiind arestat și trimis în Siberia să ispășească vini închipuite. Una dintre elevele dascălului, îndrăgostită de acesta, consideră că este de datoria ei să-l caute, să-i mărturisească prețuirea și, de ce nu? dragostea ei curată și să împărtășească cu el chinurile impuse de oameni. Pornește de bună voie, într-un îndelungat calvar, către îndepărtata Siberie, dar nu ca o bezmetică oarecare, ci după ce primește binecuvântarea părinților, plini de durere față de mărturisirea și dorințele copilei

lor, pe care o înțeleg. Din chin în chin, după mizerii și umilințe fără seamăn, îndurate cu puterea pe care numai iubirea și-o poate da, eroina reușește să se apropie de cel pe care îl iubește. Se întâlnesc, evadează împreună o dată și încă o dată - în imensitatea Siberiei unde să te poți ascunde?! - sunt prinși cu câinii și despărțiți. Dar asta nu înseamnă nimic, fiindcă pentru eroina cărții destinul s-a împlinit: din cele câteva zile cât au fost fugari, poartă în pânțele copilul lui, al lor.

Puterea sovietică e bine organizată. Există lagăre pentru bărbați, altele pentru femei, este firesc să existe și unele pentru copii. Tânăra naște într-un lagăr special pentru deținutele care sporesc poporul sovietic, rămâne acolo doi ani de zile până când copilul îi este luat și dat în grija altor instituții. Alungată, tânăra mamă încearcă să-și răpească propriul copil, este împușcată și, în cele din urmă, se prăpădește departe de părinți și de casa ei, cu gândul și sufletul către cei dragi. După moartea tatălui Stalin, când se produce un dezgheț oarecare, și după multe peripecii și alte și alte chinuri, grație numelui tătuat de mamă pe mânăta copilului, tatăl își identifică fiul și după o viață dominată de cumplitele condiții ale Gulagului sovietic, după 13 ani de umilințe și suferințe, se întorc acasă, limanul cel mai de preț al tuturor trăitorilor pe acest pământ.

Ajuns acasă, dascălul face primul drum, pe întuneric, ca să nu fie văzut de cineva, la școala de unde fusese ridicat. Uluitoare surpriză: când aprinde lumina, în clasă, își găsește foștii elevi cu tema pentru acasă făcută. Viața de fapt.

Splendid, ficțiunea își dă mâna cu realitatea într-o minunată metaforă.

Rep.: Interesant. Cum s-au interferat cartea lui Nicolae Dabija și scriitorul cu Dvs. ?

V.R.: Mai interesant decât credeți și decât îmi puteam închipui. Nicolae Dabija a prezentat publicului primul meu roman „Prin Vămile Vieții” și, neașteptat pentru mine, a găsit între cărțile noastre o similitudine aparte, pe multiple planuri, pe care le înfățișez și cititorului. Și în una și în cealaltă, ficțiunea, bine dozată și împletită cu realitatea, sporește interesul cititorului; cartea mea se cristali-

zează după o comă prelungită, urmare a unui accident de circulație, în vreme ce „Tema ...” suferă același proces după o „absență” provo-cată de o cădere de la înălțime; și într-o carte și în cealaltă, acțiunea se brodează pe urzeala unei iubiri de adolescență și a fructului ei, un copilăș; ambele cărți sunt pătrunse de prețuirea fără margini a autorilor pentru femeie, căreia îi recunosc superioritatea față de bărbat; cele două scrieri susțin și dovedesc că și bărbatul și femeia sunt capabili să îndure suferințe de orice natură, oricât ar fi de grele, dar numai femeia, singură ea, este capabilă de sacrificii fără limite.

Nicolae Dabija a evidențiat în excursul său prețuirea deosebită pentru „Vămile ...” mele, subliniind că numai un medic care înțelege minunata alcătuire a ființei umane o putea scrie. Mai mult decât atât, a considerat că întâlnirea noastră nu este deloc întâmplătoare.

Rep.: Subscrieți ?

V.R.: Fără îndoială, mai ales dacă vă dezvălui partea cea mai interesantă, plină de semnificație și tulburătoare pentru mine : eroina lui Nicolae Dabija se numește... Maria Răzeșu! Poartă numele meu de familie.

Rep.: Extraordinar ! Uluitor !

V.R.: Da, și eu cred că întâlnirea de la Chișinău poartă în ea o grăunță de har dumnezeiesc și nu mă pot considera decât bucuros de o asemenea întâmplare. Eram doi necunoscuți, la distanță de sute de kilometri, amândoi am scris cărțile noastre în aceeași perioadă și le-am publicat în același an, 2008. Cred că, undeva, s-au interferat gândurile și simțirile noastre.

Pentru mine, evenimentul de la Chișinău a fost o gură de aer proaspăt, pe care am sorbit-o cu nesaț. Dacă contactul cu chirurgii se poate plasa în aria firescului, întâlnirea de la bibliotecă a depășit așteptările mele, un necunoscut pentru cei care i-au dat o strălucire aparte.

Îmi face plăcere să mărturisesc că mă simt bine alături de frații noștri, mult mai sufletești și mai patrioți decât noi. Personal, am și explicația: ei au suferit mult mai mult și, cum se știe, suferința (confirmă Nicolae Dabija și eu alături de el) naște sentimente mai profunde

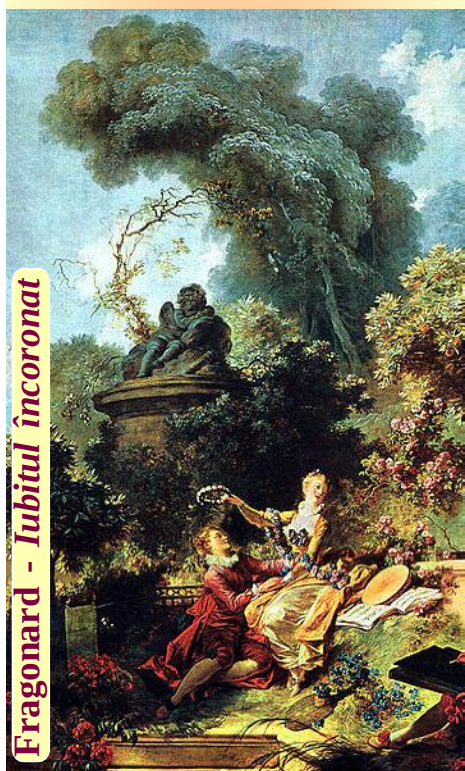
și mai puternice. Din nefericire, nu am putut continua dialogul cu Nicolae Dabija, care era așteptat la o altă manifestare. Dar, fiți convingși, îl vom relua.

Aș mai vrea să subliniez faptul că vorba „unire” este mult mai frecvent pronunțată în stân-ga Prutului decât la noi și, apropo de aceasta, pot să spun că noi chirurgii am realizat deja adevărata unire. O confirmă faptul că în 2011, Moldova a redevenit o singură entitate, ilustrată de desfășurarea în tandem, la Chișinău, a dublei manifestări a chirurgilor de o parte și alta a Prutului, care a reunit „Al XI-lea un Congres al Asociației Chirurgilor „Nicolae Anestiadi” cu „A XXXIII-a Reuniune a Chirurgilor Iacomi-Răzeșu”. Cu aceeași plăcere amintesc un episod de extraordinară semnificație: pe când era ministru al Sănătății, profesorul Ghidirim a fost admonestat de propriul premier că a lipsit de la o ședință de guvern. Și nu doar atât, că a plecat peste graniță fără încuviințarea expresă a D-sale. Profesorul Gh. Ghidirim, chirurgul român, a dat o splendidă replică domnului prim-ministru: „Dar n-am fost plecat peste graniță. Am fost la Iași!”.

Rep.: Frumos. Ați dus ceva cărți la Chișinău?

V.R.: Negreșit, am făcut Bibliotecii „B.P. Hașdeu” o donație de aproape 100 de volume, numai din cărțile mele, dar voi continua și dialogul și oferta de carte. Intenționăm să invităm la noi personalitățile de primă mărime ale Basarabiei, pentru a contribui și mai mult la adevărata și mult visată unire.

Rep.: Domnule doctor, vă dorim să reușiți în intențiile Dvs.

Fragonard - Iubitul încoronat

Sebastian COLOMOZ

1. PRIZONIERUL IUBIRII

Astăzi, am redevenit eu
i-am trântit ușa în nas tristeții
mi-am trimis ochii în concediu
înot într-o simfonie de gânduri
stiloul meu are o infinită rezervă de visare
speranțele îmi masează umerii
împovărați de singurătate și
îmi fac semnul crucii
pe fruntea creponată
visul și somnul au dat cărțile pe față
amândoi și-au propus să mă răpească
pe mine mă amuză eforturile lor
știind că altcineva le-a luat-o înainte
eu sunt prizonierul iubirii și
n-am nici cea mai mică
intenție de-a evada.

2. BIBLIOTECA, DRAGOSTEA MEA

Mi se întâmplă să mai cad
pradă unui flirt nevinovat
din dorința de a nu rămâne corigent
la capitolul seducție
mi se întâmplă și să mă mai îndrăgostesc
de câte o fată aparent perfectă
deși, eu sunt veșnic îndrăgostit de... viață
însă, cea pe care am tratat-o întotdeauna
cu maximă seriozitate, cu supunere,
cu admirație, cu fidelitate, cu abnegație
unica mea dragoste a fost BIBLIOTECA.

3. SCRISOARE CĂTRE ALEX(T)ANDRA

Sunt clipe când ador singurătatea
Ea te reține prompt în gândul meu
Buzele tale îmi conferă eternitatea
În vis, mă iubești cum te iubesc eu

Luna plină mă-mbracă-n dorințe
Să-ți simt inima nu este de ajuns
În brațele tale se nasc preferințe
În ochii tăi să citesc doru' ascuns

Respirația ta suav să-mi șoptească
Când mă închin la al tău epigastru
Că nu vrei clipele să se oprească
Până nu ne va trezi următorul astru

Dar n-aud nimic, poate sunt surd
Oglinda mă vede singur pe canapea
Măcar în vise am dreptul să zburd
Însoțit de imaginație – amica mea

Pe chip am zâmbete – abțibilduri
Sufletul speră să nu ajungi târziu
Dar tot el știe – fiindu-mi alături
?i dacă aș fi mort, inopinat înviu

Îmi privesc umbra pe-o cafea amară
M-alintă doar un soare-policantru
Palma-mi ține fața de drum de țară
Te-aștept... semnează Alex(t)andru.

4. DOAR TU ȘTII

Soarele ne-a tatuat zâmbete pe chipuri
Din ghearele genunii Pegas ne-a ridicat
Noi am redus lumea la două acrostihuri
Cu degete flămânde din inimi am mușcat

Am scrijelit pe ele iubire, vis, speranță
Am depus jurăminte, cu ochii le-am semnat
Dragostea ne e crezul și drept consecință
De-nălnirea cu Felicitas am beneficiat

În numele lui Eros am devenit un bard
Sensibil și romantic, mănunchi de poezii
Îmi place câteodată să mă ridic un gard
Pe care îl dobori, când de suflet mă ții

Sunt un îngerăș mascat în corp de leopard
Să-mi arăți ce vreau de la viață, doar tu știi.

5. INIMAMEAE O PASĂRE

vesela dimineată m-a luat de mână
fereastra mi-a aruncat o privire sugestivă
i-am zâmbit politicos, dar ea insistă
să-mi șterg pleoapele de melancolie

docil, mi-am logodit inima cu speranță
scoțându-mi aripile de la naftalină
visarea e ca mersul pe bicicletă
odată învățată, nu se uită niciodată

la micul dejun am spart semințe de răbdare
am băut un suc de calități latente
apoi, mi-am pus ochelarii de vultur
fiind decis să-i fac o vizită misterului

soarele prietenos mi-a ținut companie
copacii m-au învățat să citesc urmele
până când vântul mi-a suflat în ceafă
iar ploaia, mi-a mângâiat sufletul

după plecarea ei, cu ochii minții
am încercat să-mi desenez inima
dar, aceasta tot evada din tablou
în tablou, de la agonie la extaz

până când am înțeles cum îi scapă
ca un pește printre degete rațiunii
inima mea e o pasăre în zborul
concupiscent pe tărâmul inocenței.

Lucian GRUIA

Versuri

Viață de unică folosință

M-am născut învins, pentru că mi s-a dat o viață de unică folosință.
Mă târăsc ca un melc, port în spate cochilia protectoare a eului,
Las în urmă o dâră de sânge.
Unii au încercat să-mi sfășie sufletul, ori să mi-l murdărească
strivindu-l cu bocancii, dar el, divinul, nu poate fi distrus.
Loviturile m-au întărit, am devenit mai puternic,
Cicatricele m-au imunizat. Dar ce folos, dacă mi s-au dat:
O viață de unică folosință și o moarte de unică folosință!

Țara fantomelor

Din cei trei răscolitori de tomberoane
care trec zilnic pe la blocul nostru,
de pe strada Apusului din București, unul lipsește.
Ce s-a întâmplat cu el?
S-a spânzurat, i-a fugit nevasta cu altul.
Nu, el nu a murit atunci, m-am gândit.
Ci a murit mult mai devreme, când
a fost nevoit prima dată să răscalească prin gunoaie.

Din cele trei târfe din parcare de tirurii, pe autostradă,
una lipsește.
Ce s-a întâmplat cu ea?
A murit bătută de un client nebun.
Nu a murit atunci, m-am gândit,
ci mult mai devreme, când s-a prostituat întâia oară.

Din cei trei muncitori care locuiesc pe scara blocului meu,
unul a devenit șomer și după o vreme s-a aruncat de la etajul patru.
El nu a murit atunci, ci mult mai devreme,
când și-a pierdut locul de muncă.

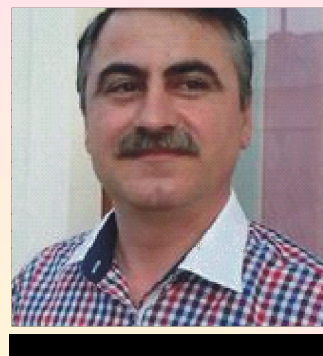
Din cei trei țărani bătrâni, vecinii soacrei mele din satul Buștenari,
niciunul nu poate să-și mai lucreze pământul,
unul a plecat în pădure și s-a aruncat în puțul unei sonde vechi,
el nu a murit atunci,
ci mult mai devreme,
când nu-i ajungea pensia să plătească aratul și insecticidele.

Dar îmbuibății ăștia de patroni, politicieni, bancheri
îmbogățiți peste noapte,
care se bucură de viață
și ne calcă în picioare,
sunt cu adevărat vii?
Inconștientul lor nu e mort în adâncuri?

Oare nu suntem morți cu toții?
Am devenit un popor de fantome,
dar ne-a rămas o singură consolă: vom fi primii la Înviere!

Costel SUDITU

Versuri

Roata și pâinea

Împingeam o roată veche de bicicletă și
purtaș chiloți în rest nimic la ei un pumnal din lemn de brad
meșterit cu drag de bunicul și de încălțat în picioarele goale
auzeam adesea pe câte un om spunând altui om
lasă că se-nvârte ea roata și priveam la roată
nu înțelegeam de ce nu văd și ei

Vorbitul

plângeam nu mâncam și nu vorbeam
răstoarnă fă covata pă el și lasă-l acolo
fă-ți de oarece treburi nu vezi că ăsta-i năcaz la casa omului
o sfătuia bunica pe mama cu privire la mine dar
ea mă lăsa atârnat sub un salcâm în covată
mă legăna vântul eram destui
după al cincilea an de viață mi-a spus că
abia abia am început a vorbi și peltic rău
nu înțelegea nimeni ce spun dar îi părea bine
că nici nu mai plângeam și n-o mai bârfea nimeni
c-a făcut copilul' la beție mut
m-a dus la țața Aurica o femeie bătrână
să-mi taie sub limbă că o aveam lipită zicea și
mi-a tăiat de atunci nesocotesc vorbitul
na fă i-a spus mamei fericite că mi se tăie sub limbă
acu' să-l mai oprești dacă poți

Spre cimitir

unde mergi femeie pe vreme-asta striga mama din
prispa casei de sub cuibul de rândunică pe care-l
ferea cu mare grijă de fiecare dată când
spoia pereții în preajma Paștelui către vecina ei țața Norica
ploua turna cu grămadă vorba tușei Marioara care se
pricepea să așeze oasele cu genunchiul sub o pernă făcută
întocmai pentru asta peste un val de preș
la fată Ilinco la fată să pun țial-asta pă ea că plouă
și tare ghine-i că plouă da' o răci fă Lico plâpândă
așa cum o știi sârmana femeie mamă nenorocită crudă soartă
îi mai însemnase viața petrecuse a doua fată la cimitir
doar ce-o înmormântase de trei săptămâni
dispăru în ploaie grăbită udă și nemaicontând
mama se închina și lăcrima probabil gândindu-se
la noi care i-am rămas după ce primul născut
hrănișe câteva guri în acele vremuri întunecate
și pentru ea

Berthany SHAFFER, John Webber, Mnohacek Zgublacenik

versuri

Bethany Shaffer (n. Virginia, SUA, 1979) - locuiește în Praga din 2004. Pregătește o broșură cu poeziile pe care le-a scris în perioada 2004-2006. Poezia sa, *Un nou anotimp*, este publicată în volumul *Povestiri din Praga*.

Un nou anotimp

Probabil sezonul e încă fraged
Iar verdele abia ce se preschimbă în galben
Asemeni unui prolog promițător al noutății
Iar într-o lună, poate în câteva săptămâni
chiar,
Scenariul va fi jucat pe de-a-ntregul.
Portocaliu și roșu, amestecate într-o paletă
De tăciuni arși, împrăstiați
Răzleț pe pământ,
Scrâsnind sub pași,
Marcând drumul spre casă

În amurg, printre
Mirosul de fum,
Cenușa fraților lor ridicându-se
În ceață
Și peste trecătoarea către satul vecin -
O ofrandă adusă străinilor.
Poate toate acestea vor avea loc
În noiembrie
Iar năzuința mea ar trebuie să se
Preschimbe în așteptarea
Decorului familiar pe care îl am în minte:
Valuri de un metru în curtea tatălui meu
Înaintând cu greu prin vestirea scârțâită
A scurtării zilelor și apropierii
Însajelor golașe,
Găsind consolare în cromatica

Pe care o aștept în toiul unui
Anotimp
Verde și galben
Care sper că nu s-a terminat
De metamorfozat.

John Webber (n. Londra, 1956) - *O barcă înceată spre Moscova*. Primul său volum de poezii, *Istorisiri intime*, a fost publicat de UK Author Press. Poezia sa, *Cântând pentru Carol*, este publicată în volumul *Povestiri din Praga*.

Cântând pentru Carol

Un șuvoi nesfârșit de pași curge
pe lângă micul loc din timp și spațiu
în care ea a ales să cânte
între pictori și chioșcuri.

Dorește să cânte pentru Carol și al său pod
să cânte istoria, ei să devină melancolici,
dar recunoscători, că nu au apucat ziua
în care să-l vadă năruit.

Cântă pentru epoca lui Mozart,
pentru metamorfoza lui Kafka,
pentru cizmele lui Hitler
și păpușarii lui Stalin.
Cântă pentru un trecut
pe care numai Praga îl poate înțelege,
pentru Hus și Palach, Wenceslas,
piețele și statuile ce zac într-o eternă
așteptare, filmate de nenumărați turiști.

Mai cântă și pentru Vyšehrad,
pentru ruinele care au găzduit începutul;
vocea sa prinde aripi și se înalță
deasupra stâncii, iar oamenii se opresc,
surprinși de ce le aud urechile.

Pe când monedele încep a curge
ea îi privește în ochi pentru a surprinde
dacă înțeleg ceva din ce cântă ea.
Tot ce speră acum
e ca minciunile să piară.

Mnohacek Zgublacenik (n. Cehia, 1969) - este un poet din zona de apus a Boemiei de Nord. Vorbește limba Kuffne și compune cântece și poezii. Două dintre acestea, respectiv *Unghii* și *Transformare*, sunt publicate în volumul *Povestiri din Praga*.

Transformare

De acel impostor zis Jan
Ne aducem aminte cu toții
A furat ca-n codru,
de a trebuit să fie oprit
chiar de o bandă de hoți

L-au vârat cu capul într-un râu din zonă
Botezându-l Christy-Jan.

Aceste poeme sunt traduse în cadrul Proiectului Internațional New Europe Writers al MTTL, coordonat de Lidia Vianu, Director al Masteratului pentru Traducerea Textului Literar Contemporan - Universitatea din București, <http://mttlc.ro>
Poemele vor apărea în volumul trilingv *Prague Tales*, tradus în limba română de Contemporary Literature Press.

MTTLC
Masteratul pentru Traducerea
Textului Literar Contemporan

Traducere de
Alexandra Munteanu,
masterand MTTLC

Emil BUCUREȘTEANU

Bătrânețe

I
Tot ce-i boală pe pământ
Se adună-n trup bătrân.
Dinții o iau rază din gură,
Limba dă să iasă afară,
Un genunchi mi se-înmoaie,
Celălalt țipă când e ploaie,
Stângul doare. Dreptu-i strâmb:
Vine ploaia! Cum să fug?
Lingura cu mâna stângă
Duc la gură: ajunge lângă,
Dreapta îmi este beteagă,
Pantalonii soața-i leagă.
Soarele îmi intră-n casă,
Îmi dorm dus, capul pe masă.
Am avut un vis frumos:
Că dormeam pe un pat moale.
Mă trezesc sunt somnoros,
Rău mă mai doare în șale.
Ceai de sunătoare este?
Ce ai? Doamne ferește!
Burta iar îmi face feste.
Și mă doare, și mă strânge,
Un clește-n două mă frânge.
Stau colac să-i vin de hac
În zădar nu este leac.
Alo! Alo! Aloo! Unu, unu, doi?
- Ce dorești?
- N-am dormit!... Noaptea
întregă,
Inima îmi este beteagă,
Mă strânge în partea dreaptă...
- Inima-i în partea stângă!
- Da' mă doare! Nu mai pot!
- Stai întins, culcat în pat.
Nitroglicerina ai?
.....
- Iaca, am venit.
Stau pe stânga, stau pe dreapta
Mă ascultă, mă întreabă
Dacă n-am băut otravă.
- Îl luăm?
- Nu îl luăm!
- Dă-i ceva să aibă somn.
- Câți ani ai, tataie? Spune!
- Ești bătrân. Puțini în lume
Au trăit așa de mult.
Deodată prin minune
Mă fac sănătos, pe bune.
Nu-mi mai pasă c-am să mor,
N-am nevoie de doctor.
Ei îmi pleacă, eu în gând
Aștept moartea liniștit.
Dar așa beteag cum sunt
Nu am să mă dau înfrânt.
Am să-mi fac întâi scriu
Dintr-un lemn de brad târziu,
Din mesteacăn alb o cruce,
Un mormânt lângă uluce

Și când data va veni
Singurel eu voi porni
Pe drumul fără de sfârșit...
Viață mult te-am mai iubit!

II

În fiecare dimineață, când mă
scol, îmi zic : iată încă o zi!
soarele mi-a intrat iar prin
fereastră, papucii mă așteaptă
să-i iau în primire, simt apa rece
de la chiuvetă, gustul ceaiului
de sunătoare, de mentă, de tei,
după caz.
Deschid fereastra, trag aer în
piept, arțarii au înfrunzit,
porumbei ciugulesc în fața
blocului, vecina și-a scos
câțelul la plimbare,
copii merg la grădiniță,
o mașină urlă,
salvarea duce cu ea boală.
Ce am eu cu ei, creionul strigă
la mine și caietul mă așteaptă,
scriu oda bucuriei mele,
oda existenței a încă unei zile
de viață.
Trăiesc, mă duc în piață,
lumea se mișcă, se foiește,
se grăbește!...
Ce mai faceți? Ce bine arătați!
- O bucată de brânză...
- Cu smântână?
- Cum vreți, e proaspătă?
- Gustați!
Număr paralele, mă uit pe listă,
socoteala de-acasă nu iese...
Mama mă-sii! Picioarele,
agale, mă poartă-napoi,
ziua trece, cum ne trecem toți,
cu bune cu rele, cu și fără
bănuți, cu reguli nescrise,
cu tabieturi impuse,
cu vorbe nespuse.
Ce trist! În fiecare seară înainte
de a mă culca îmi iau
medicamentele, îmi pun
nitroglicerina la îndemână
și cana cu apă. Aprind veioza
de opt volți, caietul îl pun pe
noptieră, și creionul, și
ochelarii. Poate voi mai scrie un
vers, voi mai citi o pagină.
Doamne ajută

Dominic DIAMANT

SONETE BEST@IA-LE
DIN VOL "CREPUSCULARE"

1- De-aș fi megalomanul plin de sine
O utopie cosmică aş face
Mi-aş recunoaşte rolul ce-mi revine
Ideile de dragoste şi pace
Năstruşnicele spaţii le-aş supune
Imaculatei mele neprihane
Cu fiecare tainică minune
Determinând libaţii diafane
Infuzia-mi celestă de lumină
Ar fecunda târâmurile oarbe
Miraculos la viaţă să-şi revină
Aş fi un demiurgos care-şi soarbe
Netulburat de nicio entitate
Tăria din esenţele sublimite.

-xxx-

2 - Dormiţi,dormire-aţi,şi muriţi în pace
O altă seminţie să răsără
Mai înţeleaptă şi mai temerară
Indiferent de ceea ce va face
N-o să vă schimbe nicio deşteptare
Iar visurile voastre o să fie
Cum însăşi existenţa vi se pare
Dezgustătoare, sarbădă, pustie
Istovitoarea voastră neputinţă
Aveţi onoarea să o daţi ofrandă
Măreţului Morpheu, spre nefiinţă,
Acolo unde nimeni nu comandă
Nici nu ascultă de comenzi nebune
Trăiască Moartea care vă răpune!

-xxx-

3-Dar dacă n-ai ce spune, nu mai scrie,
O voce îmi şopteşte şi mă-ntreabă
Misterioasă, câtă poezie
Ia plasă, prezentată pe tarabă
N-am ce-e-i răspunde însă ştiu că dacă
Ispita de-a tăcea te cucereşte
Consimţi la moartea care te înşfacă
De câte ori respiri,precum un cleşte
Ia să mă lase-n pace şoptitorii
Aceştia turnându-mi în ureche
Măscări,mai ranchiunoşi ca nişte scorii
Atâta ştiu,că-n lume n-am pereche
Nici nu mă las sirenelor drept pradă
Tocmai acum când fructu-mi dă să cadă.

-xxx-

4 - Din ce profuzii spaţiul inundă
O muzică celestă infinită
Misterioasă,tainică,fecundă
Interferând cu lumea ce palpită
Ne punem întrebarea iar şi iară
Intimidaţi de-atâta măreţie
Ce face orice linişte să piară
Descoperind că nimeni nimic ştie
Imensitatea-n care mic şi mare
Avem de-mpărtaşit aceeaşi soartă
Mă tulbură,mă cheamă şi mă doare
Atât necunoscut cu el ne poartă
Ne mistuim misterul a-i pătrunde
Tăcerea, doar, s-o auzim oriunde.

Eugen DEUTSCH

Janet NICĂ

SONETUL GASCONULUI

Mă simt gascon de multe ori,
Când călăresc, făr-o potcoavă,
Pe lâng-o suplă arhitravă
Având, drept decorații, flori.

Încerc să depășesc schiori,
Având o pană drept etravă,
Lăsând în urmă cea epavă
Ce nu mai sperie nici ciori.

Deși nu cred c-aș fi... cocoș,
Pot intona în cheia sol
Un cânt ce ți-l ofer, obol

Adus, printr-un subtil ocol,
De-un tip sorbind din „grepul” roș
Fără de teamă ori reproș!

28 februarie 2013

SONET MOD-ERNIST

Nu pot să cred că ești prea mic
Cu o prestație obscură;
Pun rămășag: ești de-anvergură
Și crezu-acesta nu-l despic.

Probabil ai, din DEX, un plic
Ce-a dat, pentr-un aven o tură,
Cătând vechi zei c-o bătă. Tură
Ce s-a sfârșit, vai!, cu nimic!

De cauți îns-un... mag la... ruși,
Chiar de acum nu-s priponiți
De-un Țar, par totuși, azi, intruși

Iar dacă unii sus îi țin
Am vrea să fim de ei feriți,
Precum un as, în lan de in!

28 februarie 2013

SONET FISTICHIU

Sunt poet și coc re-versuri
Cu vibrări de-nțelepciune.
E prozaică minune
Că se gustă, încă, versuri.

Și de-aceea, fac demersuri
La-ndemână a vă pune
Prima mea a-versiune
A acestor uni-versuri.

Cu impuls telectual,
Degresat de zei și tauri,
Câștigai, pe-al frunții val,

O cunună de coc-lauri.
Și-n apartele-mi empir,
Clorofilic mă emir...

28 februarie 2013

SONET SUPER-MOD-ERNIST

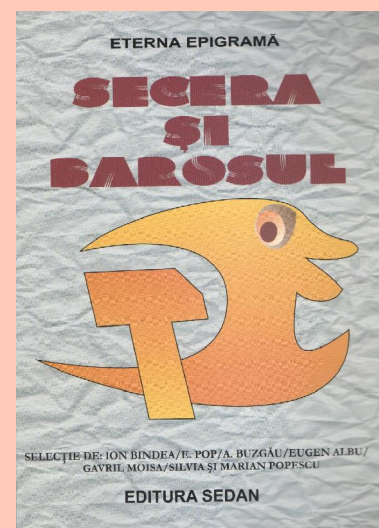
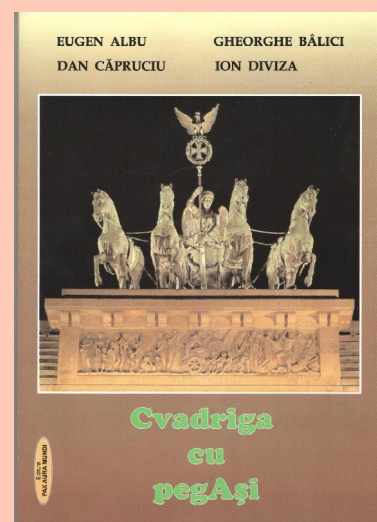
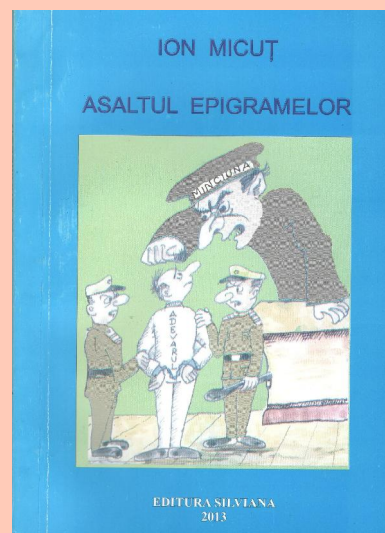
În al sângelui argou
Mi-am sădit conceptul rar.
Din pistolul popular,
Mi-am ales celest lingou.

Vreau cu forță tortă-n ou,
Hram pe ram și var avar,
Nu și calul din cal-var,
Nu vreau halul din hal-ou.

Gândul vrea să se desfete-n
Pribegia lui spre mâine.
Niciun plânge nu mă prieten,

Niciun latră nu mă câine.
Și de-aceea, tată Ares,
Între cei pitici eu mare-s!

28 februarie 2013

Cărți primite
la redacție

Cezarina ADAMESCU

Entropia luminii - ezoterism și creștinism în poezie

Nu mulți sunt poeții care se pot lăuda că au intrat pe **Poarta lirică**, pătrunzând într-un spațiu mirific în care Lumina este însoțitoare, conducătoare și învăluitoare în misterele vieții și ale morții. Maria Sturdza-Clopotaru, însă, mărturisește prin volumul de față că a găsit această nevăzută poartă prin care s-a și grăbit să pășească, pentru a afla, cu ajutorul luminii de sine, tainele cunoașterii, sensul și chintesenta vieții pământești, în drumul spre calea cerească. Cu toate acestea, poeta susține că nu a urcat „pe scara poeziei”, accesarea fiind și ea învăluită în mister, ca și persoana poetei, de altfel. Să urci drumul poeziei presupune, după părerea aproape unanimă, un drum anevoios, cu multe opriri, cu o ascensiune în trepte, spre o lumină pe care altcineva ți-o aprinde. Ea implică mult curaj, forță, răbdare, perseverență. Se presupune că Maria Sturdza-Clopotaru are aceste determinări personale pentru urcușul său, nu precum cel al lui Sisif, ci ca al unui temerar alpinist care dorește să ajungă pe culmile cele mai înalte. O culme este și traseul ascensiunii lirice, reprezentată de acest volum de debut al autoarei, care uimește prin frumusețea versului, prin mister, prin stilul deja exersat în apariții periodice, printr-o acuratețe a rostirii demnă de marii poeți. Frumosul cosmic în elemente ale peisajului pământesc. Că Lumina este filonul freatic care o conduce până la izvoarele vieții, și acest lucru este evident. Mai mult, autoarea teazaurizează lumina în propriul corp, în minte, suflet și inimă, Lumină care răzbate la suprafață

tând ochiul privitorului, răcorind și împrăștiind aerul dintre miresme. Și toate acestea nu vin de altundă, ci din „cupa grației divine” - al cărei elixir, poeta îl gustă și își află „pacea inimii”.

Se știe că tema Luminii este foarte seducătoare și ea atrage majoritatea poezilor. Însă aici contează maniera de interpretare, astfel că, trecută prin filtrul propriei sensibilități, Lumina capătă noi valențe, culori și nuanțe, după stările fizice și sufletești ale poetei.

O dată intrată pe **Poarta lirică**, autoarea trebuie să-și probeze virtuțile, pentru a demonstra că este vrednică să locuiască în Grădina cu flori pastelate și înmiresmate care seamănă cu Grădina paradisiacă, dată în stăpânire protopărinților noștri.

Eu cred că Poarta lirică este adevărata - pentru poetă - poartă dintre viață și moarte. Depinde de care parte a ei te situezi, ea neavând decât două direcții: aici și acolo. Și, de fapt, orice lucrare a omului, are aceste două dimensiuni: de dinainte și de după înfăptuirea ei. Aceste adevăruri pot fi extinse și la alte situații, începând de la nașterea lumilor.

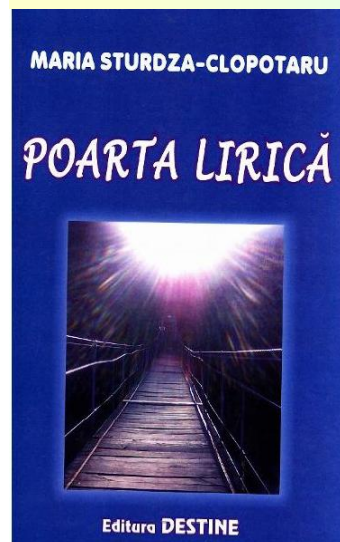
Autoarea parcurge un drum inițiativ într-un timp retrovers, ajungând astfel, cu ajutorul imaginației, la Poarta Copilăriei, pe care intră cu emoția și nostalgia provocate de scurgerea inexorabilă a anotimpurilor până la vârsta primelor candori care lasă urme albe în sufletul omului. E o întoarcere necesară, ca să poată înainta în vârstele actuale ale spiritului. Ori, cine nu s-a întors, măcar o dată, pe ulicioarele copilăriei și nu a revăzut cu ochii minții, imaginile fericite de atunci, cu peisaje idilice și oameni descinși parcă din poveștile bunicilor? E chiar o terapie pe care o fac adesea, cei care se pregătesc să depășească un prag al vârstei. „Pașii copilăriei” - nu țin, însă, de vârstă. Ei cutureieră ținuturi și meleaguri știute și neștiute, în căutarea acelui „ceva” care i-a făcut odinioară fericiți. Puțini îl găsesc, dar măcar se apropie.

Pătrunzând cu sfială pe aceste tărâmurile în care răsar icoane încetoșate, chipuri blânde și iluminate de înțelepciunea pământului, împletită cu înțelepciunea cerurilor oglindită în apele sinelui, poeta descoperă lucruri demne de admirat și de consemnat. Povești, legende și mituri reînvie cu forța desăvârșirii. Atunci și acolo, toate erau la locul lor, înlocuite după rosturi ancestrale, știute din

moși-strămoși. Părea că nimic nu va schimba natura și culoarea lucrurilor. Dar cum, nimic nu e veșnic pe lumea aceasta, schimbările se succedă cu repeziciune, aproape fără să iei seama la ele. Refacerea parcursului copilăresc, cu toate potecile sale, nu este deloc lesne de înfăptuit. E nevoie de răbdare, imaginație, dorință asiduă. Dorurile poartă numele mamei, al tatei, al bunicilor, al prietenilor de joacă pe uliță, al învățătorilor și profesorilor, al unor oameni care și-au pus amprenta pe personalitatea copilului. Efigii, modele, exemple de urmat. Memoria chipurilor, memoria vocilor, memoria locurilor. Acolo unde te recunosc, până și munții și brazii și fântânile. Și mai ales, pietrele. Pietrele nu uită niciodată pașii omului și în chip deosebit, pașii copilului. Memoria pietrelor este desăvârșită. Și dacă nu le dai binețe, ele te strigă, îți fac semne, așin calea trecătorilor.

Poarta lirică este cea mai misterioasă intrare în lumea mirifică a sinelui. Chiar dacă este uneori ascunsă și trebuie să cauți mult ca să-ți afli poziția, orientarea în spațiu, starea fizică. E aidoma unei porți deschise în largul câmpiei. Care sfârșie covorul verde ori galben, fără a vătăma culorile. Ori precum Poarta Cerurilor care taie azurul în două. Intră și ieși cu aceeași dezinvoltură, fără teama că o vei găsi ferecată. O poartă veșnic deschisă.

Poarta lirică devine, de cele mai multe ori, poarta dorului de acasă, poarta primelor sărutări sub clar de lună și, în cele din urmă, poarta amintirilor. Sintagme: „foc sacral”; „în athanor/ oul hermetic”; „elixirul / floare de zeu / înaurită” - de sorginte orientală - dau un plus de mister poeziei și o adâncime spirituală demnă de practicanții acestor credințe. O profundă vibrație transmite autoarea prin unele poeme sociale, protestatare. Dar, noutatea pe care o aduce ea este în privința poemelor de spiritualitate orientală, la care au acces doar inițiații și practicanții în tehnici ezoterice, pentru marea majoritatea rămânând simple transcripții metaforice care sună frumos, dar rămân de neînțeles. Și, până la urmă, fiecare crede în ceea ce i se pare că i se potrivește mai bine spiritului său. Operând cu simboluri de acest fel, autoarea demonstrează documentarea și chiar inițierea în aceste taine misterice ale spiritului, pe care dorește să le împărtășească. Pentru cine are apetență față

de aceste căi și practici luminate ale Binelui.

Pentru poetă, Poarta lirică este „*Sacra Poartă*” a inițiaților în frumos, adevăr și bine. Totodată, este și Poarta strâmtă pe care trebuie să pătrundă creștinii în Împărăția Cerurilor, dacă s-au nevoit pentru asta și au fost găsiți vrednici.

Simbolul Porții este foarte frecvent în literatură. El poate însemna și poarta dintre oameni care trebuie deschisă de la suflet la suflet pentru a-i permite celui lalt să pătrundă în realitatea ființei tale. Și Iisus Hristos bate la poarta inimii tale. Depinde de tine dacă-i deschizi ori dacă te faci că nu auzi și El pleacă mai departe.

În concepția autoarei, cuvântul are un mister aparte, el este și rugăciune și meditație și contemplație și har divin și sabie sacră decapitând urâtul. El poate naște, ucide și renaște fie concomitent, fie consecutiv, fiind puterea însăși a omului, în lupta lui cu natura, cu oamenii, cu sine însuși. Aceasta reiese chiar din primul poem, intitulat: „*El știa că știe*” - închinat lui Bogdan Petriceicu Hașdeu, un alt inițiat în acest fel de credințe mistice. „*Fereastră în inimă*” este și mai concludentă. Ea vedește comuniunea dintre lumea aceasta și lumea cealaltă, comuniunea sfinților care a devenit articol de Crez creștin.

E cel puțin ciudat sincretismul credințelor în reîncarnare și credința în Iisus Hristos: „*Impulsul Christic al iubirii / Îi dă luminii zbor / Ascultă-i în tăcere / tonul interior // (...) // Ne-om regăsi / reconectați, / ne-om întoarce / Acasă / la Sursa cea Dintâi / a Unicului Casă!*” (*Fereastră în inimă*).

Candoarea, acuratețea, firescul lucrurilor se regăsesc în poemul-lemnă „*Am ales Lumina!*” - în care autoarea dorește, nici mai mult, nici mai puțin, decât „*să-i dăruiesc / Luminii lumină!*”

Ca element definitoriu, Lumina este cea care învâluie și dezvăluie oameni, lucruri și adevăruri. Tot ea întărește, zvântă, vivifică, învâluie, mângâie, vindecă, conferă liniște, pace, odihnă. Este benefică în măsura în care omul o caută și se regăsește în ea. Acest adevăr reiese și din poemul „*Bindecuvântarea Luminii!*”: „*Când ai fereastră tăcerii / deschisă / spre Adevărul Etern, / soarele / își ține întotdeauna / făgăduința / de a te scălda / în lumina vieții // (...) // în orice clipă / poți alege și tu / zăvorul ignoranței / să-l zdrobești / atunci / prin creștetul / nemărginirii tale / vei primi / Bindecuvântarea Luminii / izvorul a toate!*”

Măiestria cu care înseamnă portrete lirice, îndeosebi cel al fetei Diana, este admirabilă. În ea se ghicește fericirea maternă și împlinirea prin rodul iubirii ei. Magia jocurilor dintre mamă și fiică este reînviată cu nostalgie, acum, când fata a crescut și a uitat jocurile copilăriei. Însă mama nu le uită niciodată. În cuvinte simple, care pătrund adâncurile fi-

inței, autoarea recheamă amintirile, într-un ciclu de poeme dedicate fiicei sale.

Poeta îl invocă și pe Mihai Eminescu în poemul „*Geniu sublim*”: „*Din sfera ta, aruncă peste Țară / Aripa de lumină protectoare, / Invocă zeitățile solare / Speranța mântuirii să nu piară!*”

Multe poeme sunt dedicate spiritelor care au fost și poeta le readuce în actualitate. Astfel sunt: Veronica Micle, Adrian Păunescu (pe care-l vede ca pe „*Tu ești ca Ștefan, un gigant / un Prometeu cu foc în gură!*”) (*Lacrima poetului*). Dar și Iuliei Hașdeu, lui George Bacovia, care a învățat-o: „*Să îmi transform durerea / S-o sublimez în artă: / Că viața-mi este darul / Iar sufletul - o poartă!*” (*Bătrânul solitar*).

Maria Sturdza-Clopotaru, aflându-se la granița subțire dintre sacru și profan, se vede ca un înger cu aripi frânte, „*zbuciumat de gânduri contrarii*”. Atunci când contemplă prezentul, vibrațiile joase îi împiedică zborul spre înalt. Și doar atunci strălucește precum izvorul de apă vie, când înalță privirea spre cer. Ea este conștientă că posedă înălăuntrul său o lumină care, într-o zi se va revărsa în Marele Ocean Cosmic și atunci, devenită spirit, va putea fi oricând și oriunde. Este una din teoriile budhismului - dizolvarea în Marele Tot, în Nirvana.

E posibil să fii adeptul a două credințe? Autoarea vrea să ne convingă că da. În timp ce practică ritualurile brahmanice, ea îi cântă „*Hosanna in Excelsis!*” - lui Iisus Hristos. Dar, tot ea vine cu explicația: „*Căci sunt în astă lume / Dar ei nu-i aparțin, / Îmi știu prea bine rostul / Din planul cel divin. // Când stau în rugăciune / Și-n pace meditez, / Cu îngerii din cer / adânc mă conectez... // „Osana în înaltul cerului!” / Imnul de fericire... / Întregul univers / Răsună de iubire!*”

Însă măiestria puterii sale de creație o dă autoarea în poezia patriotică, scriind „*Dorul de Limba Română*” - transformat în cântec: „*Că-n limba română-i cântul / Și lacrima și cuvântul, / Precum pruncul fără samă / Strigă românește mamă!*”

Ilie Ilășcu, Toma Istrati n-au fost nici ei neglijați, poeta dedicându-le și lor câte un poem de înaltă vibrație patriotică. Ca un adevărat jurnalist, poeta face cronică vremii, înfierând răul sub toate aspectele, care s-a înstăpânit în societate. Dar măsura cea mai înaltă a simțirii sale patriotice, o dă poeta în: „*Apartenență*”:

„*Să ne bucurăm de Lumină!*” - este mesajul autoarei. Să conștientizăm că fără Lumină, viața noastră nu este posibilă. Lumina este prinosul pe care Dumnezeu ni-l dăruiește la naștere. Dar, pe lângă aceasta, mai există și lumina interioară, lumina din noi care trebuie să țâșnească la suprafață pentru ceilalți. Cine nu zămislește lumină este un om trist, nefericit. Tocmai despre această lumină scrie Maria Sturdza-Clopotaru. Momentul când lumina

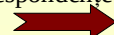
prinde contur în noi este momentul de grație divină. El poate fi vizibil în aură.

Versurile sunt limpezi, luminoase, pline de căldură, meditative, confesive și unele, puțin didactice; nu se întrevăde în ele nici un fel de maliție, răutate, ironie. Dar, în același timp, nu se abat de la normele de conduită creștină. Poemele protestatare poartă în ele demnitatea românului rănit și umilit de sistem, care cheamă la conștientizarea stării lui și la ieșirea din amorțeală. Este uimitor cum, o femeie de factura autoarei, se implică atât de ardent în problemele legate de omenire în general și de românism, în special. Tonul fără echivoc demonstrează acest lucru. În acest caz, versul devine parte din Crezul ideologic, religios și literar care, toate la un loc, dau măsura verticalității autoarei. Ele sunt ca un manifest împotriva tendințelor actuale ale celor din fruntea țării care supun poporul român la numeroase privațiuni, la sărăcire și umilință. Starea națiunii este un subiect pe care autoarea îl abordează cu franchețe: „*Nimic nu-i condiționat / Nici pace, nici iubire / Și sănătatea e pe bani / În toate-i doar toc-mire*”. Aceste cuvinte, Maria Sturdza-Clopotaru le pune în gura lui Iisus Hristos care mustră omenirea, în poemul: „*Hosanna in Excelsis!*”

O altă temă abordată este înstrăinarea copiilor de părinți, fiecare trăind în altă țară și dorul de a fi împreună face ravagii. Apartenența la locurile nașterii și ale copilăriei, locuri mirifice încărcate de istorie și spiritualitate, bogate în oameni cinstiți și voievozi curajoși și drepti, reiese din poezia intitulată chiar așa: „*Apartenență*”. Autoarea subliniază cu măiestrie „*Jertfa poetului*”: lacrimile, suferințele, adunate în „*cercuri / strălucitoare / de rouă*” din care poeta împletește „*maiestuos / un lanț / subtil / al durerii...*”

Urcarea muntelui vieții este o aventură inițiată, dar, oricât de greu ar fi urcușul, poeta știe că acolo va afla: „*torul esenței*”. O poezie ezoterică, foarte frumoasă, dedicată Mariane Popa este intitulată: „*Cuvinte înaripate*”: „*călătoream / aventuros / spre vârful / muntelui ascuns / în ceața / iluziei; // (...) // rostogolirea clipei / m-a aruncat / într-un vârful / de cristal, / încremenită / uitarea tăcea... // în armonie / cosmică / transcendentă / conectare / s-a produs / spontan! // ...din vârful lui, / prin torul esenței / înviorate țâșnesc / mii și mii / de cuvinte / înaripate!*”

Ezoterism, spiritualitate brahmanică și alte credințe indianiste, terminologie adecvată acestei credințe, toate acestea reies din mai multe texte („*Veghe*”) - pentru cei care aspiră la aceste experiențe mistice și au apetență pentru acestea. O lume plină de mistere, de practici ritualice, de extaze mistice, de legăminte karmice, propovăduind dizolvarea în Nirvana, dar, având multe corespondențe

în creștinism și cu rădăcini adânci în lumea lui Zamolxe. Simbolul lotusului care prefigurează înțelepciunea omului desăvârșit apare, de asemenea, frecvent. În alt poem se face o trecere în revistă a zeilor, fiecare cu îndeletnicirile lor: Brahma, Vishnu, Shiva, Khrishna, dar: „Poarta iertării / minunea salvării / în sus, tot mai în sus / doar prin Iisus” (**Șapte popasuri divine**). Și tainicei zeițe Devi îi este închinată o poezie, „**Lalita Devi**”. Dar și „**Psalmul Milosteniei**”, parafrază a Psalmului 50 al lui David, este un imn înălțător spre Dumnezeu și de smerenie pentru iertarea păcatelor.

Tot în ton elegiac sună și poezia „**Neliniștea căderii**”: „Neliniștea căderii / îmi picură pe față, / trecut-au anii, însă / Cât am trăit din viață? // Azi simt covor de frunze / Țipând sub pașii mei... / Ca mâine voi fi frunza / Căzută pe alei!...” Concluzia poeziei: „Numai iubirea / necondiționată / se reîntoarce / în oceanul / primordial...” (**Re-semnează-te, inimă**).

De altfel, în volum sunt multe cuvinte de înțelepciune, panseuri lirice, meditații spirituale, idei aforistice, împărțite discret, cu măsură, celor ce vor să asculte. Secretul pe care ni-l dezvăluie poeta este că și-a unit în iubire, triada: trupul, mintea și inima, acordându-și viața la marea simfonie universală a sufleteilor. Și câteva pasteluri rostuite la loc potrivit, dau culoare și farmec întregului prin imagini luminoase, clare, proaspete și sintagme originale. Poezia „**Glasul Luminii**” este dedicată Prințului Dimitrie Sturdza.

Poeta abordează și mitul lui Orpheu și al Euridicei. Uneori dragostea se coboară atât de blândă, încât pare o mângâiere de zefir. Poeta nu o respinge, ci se lasă în voia acestui sentiment de sorginte divină, care, prin Iisus Hristos a devenit cea mai înaltă virtute creștină. Acest sentiment răzbat cu nostalgia timpului trecut, și din poezia: „**Vremea copacilor înfloriți**” - în sintagme proaspete și în imagini încântătoare: „Mi-am reamintit / ce înseamnă / iubirea! / am experimentat-o / prin toate / celulele...// O, împlinire sacră! / O, întregire / mult visată! / Numai extazul / te poate / defini.../ Năucă / de sublima / emoție / am pierdut timpul, / prin arșița verii / rătăcind...// O breșă în aură / îmi amintește / că a trecut / vremea / copacilor înfloriți! // Anotimpurile / s-au petrecut, / frunzele / sunt tot mai / ruginii / în cădere. // Vântul Țipă / răscolitor / neliniștea / schimbării / îmi tulbură / visul...// Gălăgios / șirul de cocori pleacă / undeva...// **Oare se vor mai / reîntoarce / la primăvară?**”

Evocarea timpului ferice al copilăriei când mergea la biserica din sat și se minuna de frumusețea icoanelor și de veșmintele preoților constituie o altă temă lirică. Poeta pune față în față timpul de atunci și cel de azi, când până și biserica îi pare mai mică și casele și

totul în jur și o băntuie dorul de cei plecați. Acesta este un poem tulburător despre locurile de baștină de care ni se face adeseori dor. Casa părintească, imaginile scumpe ale părinților și cea a fratelui iubit, candelile arzând, mușcatele din fereastră, focul mocnind în vatră, toate emoționează și conduc spre amintirile care năpădesc mintea și inima. Un moment la fel de emoționant este cel din poezia „**Bătrânul clopotar**” în care, acest personaj este plâns de toată lumea când „**Bătrânul clopotar e dus la groapă!**”

Nu numai oamenii sunt evocați cu nostalgie, ci și locurile, cum e dealul numit de săteni „**Botul Holmului**” - martor înțelept al atâtor întâmplări, dar și al războiului pentru că acolo s-au dat lupte, drept pentru care, sătenii au hotărât să înalțe o cruce în vârful lui, pentru cei căzuți. Cu toate acestea, autoarea scrie și o „**Rugă la Tatăl Ceresc**” - de o vibrație înaltă, în care și exprimă sentimentele în versuri pioase, încărcate de emoție. Și Măicuței Domnului îi este închinat un poem la fel de tulburător. Și alte poeme spirituale sunt scrise în același registru, cu dorința mărturisită de a ajunge la „**izvorul de lumină**”. De la poeziile religioase pentru Iisus Hristos și Maica Domnului, poeta trece la dedicații pentru Părintele Nifon, stareț la Mănăstirea Ciolanu, Buzău, dar și Înalt Preasfințitului Bartolomeu Anania, în poemul: „**A mai căzut un înger!**”

Poeta nu ocolește nici tematica dragostei, iubirea fiind pentru ea „**creanga aurie**” - și îi dedică o serie de poeme în care unește sacru cu profanul.

Operând cu simbolurile și elementele religiilor de spiritualitate indiană, ezoterice, misterice, Maria Sturdza-Clopotaru devine uneori încifrată pentru cei neinițiați, diminuând categoria de cititori beneficiară. În genere, ceea ce nu se înțelege, este respins a-prioric. Sintagme încetățenite precum: arcada sacră, lumina sacră, Oceanul Tău Divin, Moira, vis hermetic, sacre tonuri, Glasul Luminii, Trandafirul Mistic, centrul sideral, Lumina lui Osiris, Athanorul Cosmic, centrul sideral, Lotusul Mare Divin, lacrima Isidei, petalele Tale divine, izvorul puterilor sacre, Sinele Universal, extazul mistic, fața de lotus, Crucea Solară și multe altele, sunt folosite frecvent. Simboluri care, dacă nu sunt înțelese și interpretate corect, își pot pierde semnificația. Poeta mărturisește că a fost inițiată „**Șapte ani printre șamani**” și vrea să împărtășească această experiență mistică. E cel puțin ciudat faptul că, atunci când vorbește despre sine, poeta folosește genul masculin, dintr-o puzdoare sinceră sau pentru a nu fi deconspirată în lucrarea sa de împărtășire a experienței. Cu alte cuvinte, e vorba despre o persoană bărbătească: sunt trist, sunt hotărât etc. E de neînțeles această mascare, mai ales că autoarea s-a hotărât să se confeseze în vers și se poartă în pagină, ca la confesional. Aceste

precauții par inutile, fiindcă se știe că toată cartea e autobiografică și poeta spune doar ceea ce gândește și simte, fără să inventeze vreun personaj.

„**Șapte ani printre șamani**” și „**Revelații alchimice**”; „**Alchimia conștiinței**”; „**În căutarea Graalului**”; „**Regăsirea sensului pierdut**” - reprezintă rodul experiențelor sale mistice.

Și, în sfârșit, într-un poem, „**Ars Poetica**”: „Cu lacrima în vârful de condei / Mi-am revărsat în vers preaplinul, / N-am renunțat la luptă-n anii grei / Târziu, mi-am acceptat destinul. // De n-am grăbit pe scara poeziei / Poate mi-a fost un țel ascuns, / Câtând izvorul sacru al armoniei // La Poarta lirică am ajuns. / Am sublimat, durerea dată / Și suferința omului de rând, / Ș-am ridicat-o-n rang de artă // Cu lira-n piept mereu vibrând. / De când lumina-și face loc prin mine / În pacea inimii mă regăsesc, / Contemplu cupa grației divine / Sorbindu-i elixirul reînnoiesc! // Chiar Platon când s-a dedicat / Întru lumina lui Orpheu, / Versul în foc și-a aruncat / Schimbând condeiu-n kaduceu !”

Se știe că ezoterismul este pentru cei inițiați. Învățăturile pe care le strecoară autoarea, au darul să stârnească uimirea, curiozitatea, dar puțini se încumetă să aprofundeze, să meargă mai departe spre înțelegerea lor. Autoarea descrie și un ritual de inițiere în aceste religii de spiritualitate orientală, în poemul „**Vis hermetic**”: „în starea fără gânduri / mă văd furat de vid / de viață mă închid / misterioase ziduri // **Pitagora - maestru luminat**, / magi cu făclii și kaduceu, / rotiți anume în jurul meu, / în sacrum m-au inițiat // profund purificat / prin flacăra iubirii, / mi-au deschis trandafirii / crucea mi-au luminat! // dar visul meu hermetic / în zori s-a terminat / tăcut și transformat / în mantie, orpheic...// și numai în simboluri / transcendente, poate / voi răspândi prin artă / ascunse, sacre tonuri”.

Oricum, cuvintele de ordine pentru lirica acestei poete sunt: misterul, Mysterion, ocultul, vâlul Mayei, magia, Fata Morgana, miturile. Se știe că, ultimul popas, dizolvarea în Marele Absolut, în Nirvana este ținta oricărui adept al credinței brahmane. Cu toate acestea, poeta se consideră un vestitor al venirii lui Iisus Hristos, ca dovadă, apariția pe cer, în Sărbătoarea Buneiversiri, un semn divin s-a arătat pe cer: o cruce mare, cu marginile ondulate, iar în urma ei, un cal împreună cu un călăreț. Autoarea consideră acest semn miraculos ca fiind îndemnul pentru omeneire, de a trece prin Poarta Sfântă a Iertării. Simboluri, semne, minuni, arătări, un întreg arsenal mistic existent atât în creștinism cât și în credințele de sorginte orientală.

Autoarea are și o explicație: poți deveni propriul tău maestru dacă știi să-ți găsești

lumina din tine. Pentru aceasta trebuie să-ți pregătești și să-ți purifici trupul pentru a primi botezul prin foc. Nu toți aspiranții pot deveni inițiați. „**Numai poetul are dezlegare / Prin pilde măiestrite să transpere / Acele sacre-nvățături solare / Păstrate ezoteric în mistere!**” (*Glasul Luminii*). Până la urmă, poeta recunoaște: „**Totul are un sens!**” (*Lumina răbdării*). Ea mai afirmă că: „**liber poți transcende / Eternitatea cea sublimă**” - doar când vei cunoaște și realiza „**că ești scânteia cea divină**”.

Maria Sturdza Clopotaru spune, în credința ei, că: „după marea transformare / trupul spiritualizat / prinde aripi / de lumină; // iar sufletul iluminat / își recapătă / amintirea sublimă / a Marelui Spirit! // astfel, ascensionarea lui / pe calea reîntoarcerii, / Acasă - la Sursa originală, / este Marea taină a Înălțării!” (*Reîntoarcerea acasă*).

Sunt și poezii în tonuri elegiace, cu precădere acelea care vorbesc despre sat, despre familie, despre trecerea neostoită a Timpului. Și fiindcă uneori, poetei i se pare prea grea crucea primită, îl întreabă pe Dumnezeu: „Cu ce Doamne, Ți-am greșit?” (*Doamne, crucea ce mi-ai dat!*) E întrebarea pe care și-o pun cei mai mulți creștini în drumul lor spre mântuire, la fel cum răbdătorul Iov îl întreabă pe Yahve, ce rău a făcut de a fost pedepsit atât de aspru. Și despre înstrăinarea umană, mai ales în cuplu vorbește poeta, cea singurătate-împreună provocată de lipsa de comuniune și de comunicare: „Doamne, grea-i singurătatea / mai ales când e în doi”. (*Doamne, crucea ce mi-ai dat*). O poezie, chiar poartă acest titlu: „*Singurătate în doi*”: „Clipă de clipă, zi și seară, / E picătura ce omoară! / Clipă de clipă, resemnare / O jertfă nefolositoare”.

Poeta face o distincție între justițiarul pă-mântesc, întruchipat de omul legii pus să apere societatea și valorile ei și Justiția Divină. Cu toate acestea, Justițiarul (polițistul) trebuie să împace compasiunea, datoria, cu Legea Divină. O poezie a revelației, o poezie a misterelor ezoterice, bogate în sensuri care se distaină pe măsură ce le aprofundezi, dublată de o poezie a smereniei în fața lui Iisus Hristos și a Măicuței Sale, pentru Îngăduința fără de margini față de noi. De altfel și poeta, pusă în situații tranșante la serviciu, este considerată severă, mărturisește: „Masca dură-mi protejează / Suflet tandru, de copilă” - (*Două lumi ce nu-s asemeni*).

De altfel, poeta spune: „un foc îmi e iubirea / vestală sunt / și-aștept...” (*Vestală sunt*). Meditația, contemplația, rugăciunea, ritualurile, toate contribuie la trăirea unei vieți religioase, în așteptarea întoarcerii în Acasa Veșniciei. O vestală a Poeziei cu inflexiuni ezoterice, o proiectare a eului în spații fără de margini, așa cum este cuvântul, îndeobște, care transcende spațiul și timpul.

Ionuț CARAGEA

Sindromul nemuririi

Întreabă-ți propriul suflet ce este adevărul și acesta îți va deschide mai bine ochii când vei întâlni sufletul pereche.

*

Când într-un om sălășluiesc bucuriile și durerile într-o deplină luciditate și armonie, atunci putem spune că viața este trăită cu demnitate, înțelegere și maturitate, premisele unei înțelepciuni pe care mulți o nutresc doar prin studiu și metafore prețioase.

*

Gloria este o floare care ne orbește prin frumusețea ei și, chiar dacă miroase puternic a moarte, continuăm să o îngrijim.

*

Cât de comode ne sunt vorbele unui înțelept, dar cât de incomod e scaunul pe care el a stat.

*

Oricât de nemulțumit ai fi de oamenii contemporani, încearcă, cel puțin, să nu le devii antipatic.

*

Pe cel care cade de nenumărate ori și se ridică întotdeauna singur, unii obosesc doar privindu-l.

*

Vai de pădurea în care ciorile rād de privighetori.

*

Pe un om bun, norocul îl pune la încercare. Pe un om rău, norocul îl apropie mai mult de veșnica pustietate.

*

Unii cred în nimicnicie. Eu mă inspir din orice expir al nimicniciei.

*

Nu poți supralicita o iubire-n prezent cu amintiri de doi bani...

*

Nu e niciodată prea devreme pentru a fi prudent și nici prea târziu pentru a fi curajos.

*

Știm prea puțin pentru a fi zei și prea mult pentru a fi oameni.

*

Lasă-l pe copil să se joace afară, să guste din libertate. Mai târziu, anii îl vor închide

într-o cetate din care va trimite solie, un gând ambalat într-o poezie, către hotarele timpului, către copilărie...

*

Atunci când plîngi noapte de noapte și îți îneci iubirea într-o mare de lacrimi, nu știi că iubirii îi cresc solzi, adăpostind Luna într-o arcuită splendoare?

*

Chiar dacă uneori ți-e dor de timpul ce te-a înjunghiat pe la spate, ține-l la distanța unei iubiri protectoare și de neînlocuit.

*

Nu fi trist, pune-ți o dorință. Cuvîntul tău e curcubeul care apare pe cerul gurii, după o ploaie de lacrimi.

*

Prin lacrimi ne plătim cele mai scumpe datorii. Lipsa lacrimilor e falimentul sufletului.

*

Dacă Dumnezeu ne-a creat după chipul și asemănarea lui, de ce atîta vorbă și de ce atîta de puțină tăcere?

*

După zeci de secole și sute de războaie, oamenii încearcă să perfecționeze o armă mai rece, mai dureroasă și mai silențioasă decât cea care l-a răpus pe Hristos: indiferența.

*

Când iubești, îți strîngi speranțele în cămăruțele inimii. Când nu ești iubit, îți strîngi tristețea în podul palmelor.

*

Sunt oameni pe care i-ai întâlnit o singură dată și ți-au schimbat întreaga viață în bine, sunt oameni cu care îți petreci tot timpul și nu ți-au schimbat viața cu nimic. Iată diferența dintre extraordinar și obișnuit.

*

De la prietenii de băutură poți învăța doar cum să devii expert în vicii. Fă-ți din carte cel mai bun profesor și, din omul pe care-l iubești, cel mai bun confident.

*

Fericirea nu este nici albă, nici neagră. Este multicoloră, asemenea curcubeului, și durează la fel de puțin.

Lucreția BERZINTU
(Israel)

Manifestare internațională la Ierusalim cu participanți Rotarieni din 53 de state (24 - 28 noiembrie 2013)

*Interviu cu
dr. ing. Dumitru-
Dorin Prunariu,
primul și singurul
cosmonaut român*

Lideri ai cluburilor Rotary dintr-o parte semnificativă a lumii s-au întâlnit la Ierusalim, capitala Israelului, în perioada 24-28 noiembrie 2013. Comitetul de organizare al Institutului Rotary din Israel a asigurat un loc excelent și un program atractiv care a captat interesul participanților.

La această întâlnire au participat, desigur, și câteva zeci de rotarieni din România, printre care primul și singurul cosmonaut român, dr. ing. Dumitru-Dorin Prunariu, căruia i-am solicitat un interviu, pe care îl redau în continuare:

Lucreția Berzintu: Domnule Prunariu, vă rog să ne spuneți, mai întâi, care sunt impresiile despre Israel?

Dumitru-Dorin Prunariu: Trebuie să remarc faptul că sunt pentru prima dată în Israel. Am venit cu un bagaj întreg de curiozități, știam multe lucruri citite, multe lucruri de la colegii care au venit în excursii organizate, și am dorit cu orice preț să văd cu ochii mei, să cunosc personal oameni de aici și să simt efectiv viața din Tel Aviv, din Ierusalim. Trebuie să spun de la bun început că am întâlnit oameni de excepție, oameni cu un deosebit devotament, oameni extrem de săritoria, oameni cu o dragoste față de România și de

români. Unii vorbesc românește, unii se trag din români sau din evrei originari din România și au rămas în permanență în familiile lor cu un sentiment deosebit față de țara de origine a părinților, bunicilor lor.

Tel Aviv-ul este un oraș modern, un oraș interesant, un oraș cu autostrăzi pe care se circulă extrem de rapid și ușor, este părerea mea, vis-a-vis de alte multe orașe din Europa, prin comparație. Este un oraș pe care am avut ocazia, în jumătate de zi, să-l vizitez rapid cu un microbuz care ne-a dus în principalele puncte turistice.

Apoi am fost și am vizitat Haifa, alt tip de oraș, altă istorie; de asemenea foarte interesant și cu foarte multe lucruri de povestit celor de acasă. Principala activitate, reuniunea multor cluburi Rotary din lume s-a desfășurat la Ierusalim.

L.B.: Din câte țări au venit participanții la evenimentul de la Ierusalim?

D-D.P.: Au fost participanți din 53 de țări, reprezentând multe cluburi Rotary reunite în districte din multe țări din Europa, S.U.A., Canada. Au avut dezbateri, prezentări, ne-am cunoscut... Mulți dintre noi ne-am văzut pentru prima dată. Am schimbat cărți de vizită și urmează să colaborăm pe multe probleme

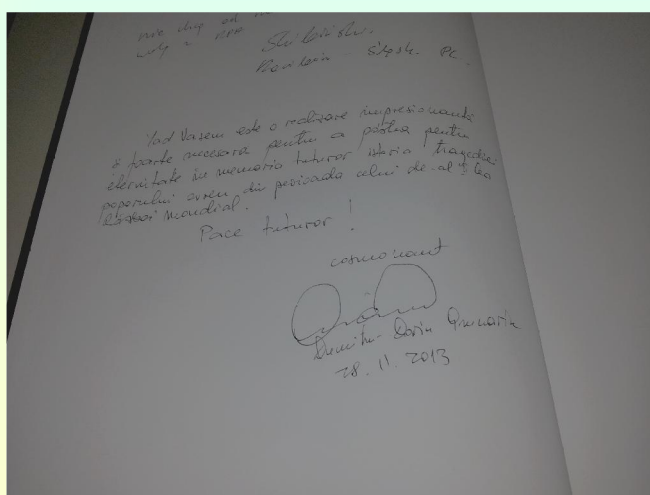
legate de activități promovate de cluburile noastre. După cum se știe, Rotary este o organizație internațională de servicii al cărei scop declarat este de a aduce împreună lideri din afaceri și profesioniști, în scopul de a furniza servicii umanitare, încuraja standarde etice înalte în toate domeniile, și de a ajuta la promovarea bunăvoinței și păcii în lume.

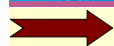
L.B.: Cine a organizat întâlnirea?

D-D.P.: Întâlnirea a fost organizată de Institutul Rotary din Ierusalim - o instituție care a preluat organizarea acestei manifestări internaționale care se transmite din an în an în altă țară. Organizarea a fost deosebită, prezentările au fost de excepție, mulți participanți având poziții importante în țările lor sau reprezentând experiențe profesionale și de viață semnificative și inedite. S-au prezentat, ne-au împărtășit din experiența lor, concluzia finală fiind că întâlnirea a fost pe cât de utilă pe atât de neuitat.

L.B.: Ce ați prezentat dumneavoastră în cadrul acestei manifestări?

D-D.P.: Eu am prezentat o lucrare despre

domeniul meu de activitate, spațiul cosmic, o lucrare care a căutat să reliefeze o serie de aspecte viitoare ale zborurilor cosmice pilotate; ce se va întâmpla cu organizarea, cu pregătirea cosmonauților pentru zboruri spre Lună, Marte, spre asteroizi, ce se va întâmpla atunci când vom descoperi viață în afara planetei noastre. Undeva, în Univers, trebuie să mai existe viață și în altă parte decât pe Pământ; cum se va schimba sistemul nostru de valori, ce științe actuale și viitoare vor participa la rezolvarea problemelor care vor apărea atunci, ce domenii noi de activitate vor trebui implicate, ce va însemna colaborarea internațională și interacțiunea dintre culturi, naționalități, religii într-un zbor cosmic de foarte lungă durată, acolo unde oamenii se vor deplasa în module închise ca spațiu ani de zile în spațiul cosmic.

L.B.: *Ce se va întâmpla când vom descoperi viață extraterestră și când vom intra în contact cu ea?*

D-D.P.: Există o mare probabilitate ca sistemul nostru de valori să fie alterat, să se modifice credința noastră - atât cea religioasă cât și cea seculară. Acestea ar putea să aibă nevoie de noi conotații, noi interpretări... Iar toate aceste lucruri vor trebui gândite de pe acum, vor trebui puse în niște cadre, pe care, atunci când va veni momentul să știm cum să le abordăm, cum să le dezvoltăm, astfel încât să rămânem cu o serie întreagă de valori pe care le-am recunoscut și le recunoaștem ca valoroase și să nu ne pierdem identitatea de pământeni; și aici va fi o mare problemă.

L.B.: *Despre cosmonautul israelian, care n-a ajuns în viață pe Pământ, Ilan Ramon, ce ne puteți spune?*

D-D.P.: Asociația Exploratorilor Spațiului Cosmic (ASE) al cărei președinte sunt, deja, de doi ani și voi mai funcționa încă pentru un an (am fost ales pentru o perioadă de trei ani), este Asociația neguvernamentală profesională a aproape tuturor astronauților și cosmonauților din lume. Din 540 de oameni care au zburat în spațiul cosmic, începând cu Yuri Gagarin dintre care, în jur de 80 au dispărut din diverse cauze, 395 sunt membri ai Asociației noastre, membri din 36 de state. În aceste condiții, noi ne desfășurăm o serie de activități internaționale, de promovare a științelor spațiale a educației în domeniul cosmosului. Multe din scopurile activității noastre coincid cu scopurile activității Fundației „Ilan Ramon” care a fost înființată de soția astronautului israelian, Rona Ramon. Am intrat în contact cu ea și am ajuns la concluzia că o colaborare între Fundația „Ilan Ramon” și Asociația Exploratorilor Spațiului Cosmic este posibilă și binevenită.

Apreciind în mod deosebit sacrificiul lui Ilan

Ramon pentru explorarea spațiului cosmic în scopuri pașnice, am luat în considerare scrisoarea soției lui care își exprima regretul că Ilan Ramon nu a mai apucat să își depună cererea de membru în asociația noastră și am convenit în cadrul celui de-al 26-lea Congres al ASE, desfășurat în iulie, în Germania, ca Ilan Ramon să fie primul membru post-mortem, acceptat de Asociația noastră. Iar soția lui, Rona Ramon, să fie invitată de onoare la unul din congresele noastre viitoare.

Desigur, am prezentat și acest lucru în cadrul intervenției mele de la reuniunea Rotary din Ierusalim, în primul rând pentru că ne aflăm pe teritoriul Israelului dar și pentru că acest demers a fost realizat împreună cu o serie de prieteni locali care au favorizat contactele, au favorizat schimbul de informații și scrisori între Fundația „Ilan Ramon” și mine, în calitate de președinte al Asociației Exploratorilor Spațiului Cosmic.

Ilan Ramon este, deci, membru post-mortem al ASE, iar Israelul este al 36-lea stat care are un reprezentant în cadrul acestei Asociații mondiale a profesioniștilor care au efectuat cel puțin o orbită completă în spațiul cosmic la bordul unei nave cosmice.

L.B.: *În afara acestei întâlniri, „Rotary International”, ce ați vizitat, concret, în orașele prin care ați trecut?*

D-D.P.: Am vizitat multe locuri în Israel, am vizitat Ierusalimul, am vizitat locurile atât de importante pentru creștini, Locurile Sfinte, dar am vizitat, de asemenea, și am ținut cu orice preț să vizitez Muzeul Holocaustului. Este un muzeu cu o semnificație deosebită pentru oricine de pe acest glob, indiferent că este creștin, musulman, mozaic sau de orice altă religie. Este un muzeu care arată o tragedie a unei populații întregi a Europei, și nu numai a Europei, populația evreiască, o populație care a avut de suferit enorm datorită unei teorii și politici total aberante, lansată în cel de-al Treilea Reich, sub conducerea lui Hitler.

Este impresionant „Muzeul Holocaustului” din Ierusalim! Dovezile care se găsesc acolo, faptele prezentate, istoria personală a o serie întreagă de oameni, fie că au fost personaje importante, oameni deosebiți, oameni de o vastă cultură la nivelul planetei noastre dar și a unor familii obișnuite de oameni care aveau dreptul să trăiască pe această planetă ca orice altă familie de orice altă naționalitate. Toate sunt prezentate în acest Muzeu al Holocaustului însoțite de contextul istoric, ideologic, administrativ, logistic al perioadei în care s-au petrecut, și însoțite de incontestabile dovezi.

L.B.: *Să ne întoarcem la Cosmos. Puteți să ne spuneți la ce nivel de dezvoltare a ajuns tehnologia spațială privind apărarea Pla-*

nete noastre în fața eventualelor corpuri cerești periculoase care se îndreaptă spre Pământ?

D-D.P.: Desigur, ați aflat că, prin natura preocupărilor mele, sunt și membru în Comitetul de lucru al Asociației Exploratorilor Spațiului Cosmic privind obiectele naturale care se apropie periculos de Terra, în engleză le spunem „Near Earth Objects” sau pe scurt NEO, termen acceptat deja în mai multe limbi. De asemenea, fac parte din grupul de lucru privind NEO al Subcomitetului Științific și Tehnic al Comitetului ONU pentru Explorarea Pașnică a Spațiului Extraatmosferic, care se ocupă de aceeași problemă.

Un studiu complex în acest domeniu, elaborat științific de un grup de experți internaționali, cu aportul, fondurile și sub coordonarea Asociației Exploratorilor Spațiului Cosmic, a devenit ulterior document de lucru al comitetului de specialitate al Organizației Națiunilor Unite.

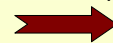
S-au propus înființarea unor entități internaționale, sub coordonarea ONU, care să poată să analizeze și furnizeze informații oportune, să ia decizii și să acționeze împotriva asteroizilor cu potențial de impact cu planeta noastră, impact care ar putea, în anumite condiții, să aibă consecințe dezastruoase globale.

Deciziile care vor fi luate acolo trebuie să aibă o largă accepțiune internațională și să nu fie părtinitoare. Raportul Comitetului ONU pentru Explorarea Pașnică a Spațiului Extraatmosferic, care include propuneri concrete de organizare la scară globală a activităților de informare și prevenire a impactului asteroizilor periculoși cu Terra, a fost endorstat de structurile din subordinea Adunării Generale a ONU, urmând ca în prima jumătate a lui decembrie să fie incluse și aprobate în cadrul Rezoluției de anul acesta a Adunării Generale a ONU, prevederile devenind ulterior obligatorii, practic pentru toate statele lumii.

L.B.: *Cum se va acționa atunci când un oarecare asteroid periculos pentru Pământ este descoperit târziu așa încât nu ar fi timpul necesar de a se acționa pentru deviere?*

D-D.P.: În momentul în care descoperim prea târziu un astfel de asteroid, singurele măsuri pe care le mai putem lua, este să eliberăm locul, să mutăm populații, să închidem funcționarea unor infrastructuri importante, să așteptăm impactul. Dar, și după aceea, numeroase alte măsuri trebuie luate pentru a elimina urmările dezastrului produs, pentru a ușura viața populației, iar toate acestea urmează să fie dezvoltate și discutate în cadrul unor următoare sesiuni ale comitetului de specialitate cosmic al Organizației Națiunilor Unite.

L.B.: *În privința educării tineretului în a fi*

pregătit să înlocuiască generația de astăzi și care să știe să acționeze pentru apărarea planetei Pământ, vis-a-vis de obiectele periculoase, care este rolul dumneavoastră în acest sens?

D-D.P.: În primul rând, orice astronaut, atât individual cât și prin intermediul Asociației Exploratorilor Spațiului Cosmic sau al instituțiilor oficiale pe care le reprezintă - participă la procesul de educare al tinerei generații, aduce în fața tinerilor curioși informații asupra unor realități legate de planeta noastră, care se văd mult mai bine din spațiul cosmic. După ce zbori în spațiul cosmic realizezi mult mai bine ce înseamnă unicitatea planetei noastre. Educația este un element de bază în dezvoltarea oricărei societăți. Tânăra generație reprezintă oamenii care vor acționa mâine, care vor lua decizii mâine și poimâine, cei care, la rândul lor, vor trebui să educe pe cei care vin în urma lor, iar educarea acestor generații care vin trebuie făcută și de noi, cei care am perceput direct, am simțit, într-un fel pe pielea noastră ce înseamnă spațiul cosmic și ce înseamnă Pământul, văzut din spațiul cosmic, cu toate bunele și relele lui. Pământul este casa noastră, a tuturor. Nu avem altă casă!

L.B.: Concret, cum realizați această educare a tinerei generații? Le țineți cursuri?

D-D.P.: În cadrul congreselor Asociației Exploratorilor Spațiului Cosmic, dar și ca invitat particular - de multe ori în România și nu numai, fac prezentări pentru tineri, pentru elevi de liceu, pentru studenți privind diferite aspecte ale explorării spațiului cosmic și privind diferite probleme globale care sunt rezolvate prin intermediul cercetărilor spațiale ale studiilor efectuate din spațiul cosmic.

Trebuie să spun că prin unicitatea noastră, în calitate de cosmonauți, astronauti, atragem foarte mult atenția publicului, atenția tinerilor și efectul mesajului transmis de către noi este mult mai rapid implementat de către ei decât ascultat la radio, la o emisiune de televiziune sau chiar într-o discuție privată cu altcineva. Este o misiune importantă pe care mi-am asumat-o și suntem conștienți de importanța ei și de rezultatele ulterioare. Deja, am întâlnit mulți ingineri de aviație, mulți cercetători din domeniul cercetărilor cosmice, în România, care mi-au spus, „știți, când eram elev, ne-ați vorbit despre spațiul cosmic și de atunci m-am hotărât să îmbrățișez acest domeniu de activitate.” Vă dați seama că este o satisfacție deosebită, care acum, la peste 30 de ani de la zborul cosmic, 30 de ani în care am făcut numeroase prezentări în cadrul a sute de școli, instituții, universități, să am acest feedback și să văd că o parte din ceea ce am investit în întâlnirile mele cu tinerii s-a transformat în preocupări reale și în abordarea de către ei a unor profesii din domeniul aero-

nauticii, astronauticii, științelor legate de acestea, preluând astfel ștafeta.

L.B.: Am cunoștință de un asemenea caz, un inginer care a studiat la București și care, în prezent, lucrează la NASA. Mi-a transmis că l-ați inspirat privind alegerea profesiei sale...

D-D.P.: Da, mulți români au ajuns în poziții importante în diferite companii străine, inclusiv americane, fie în domeniul tehnologiei informației, fie în domeniul științelor spațiale, dar și în multe alte domenii de activitate. Sunt numeroși cei care mă cunosc, pe care i-am inspirat într-un fel, nici eu nu le știu numărul, sau pe unii n-am ajuns să-i cunosc personal niciodată. M-au ascultat într-o sală de curs sau la o prezentare și apoi s-a dovedit că ceea ce le-am transmis le-a fost benefic pentru profesiunea lor.

L.B.: În urma interviului pe care l-am realizat cu dumneavoastră în urma cu 4 ani, printre ecurile primite de la cititori a fost și acela de uimire, că la o vârstă atât de tânără ați reușit să zburați în cosmos...

D-D.P.: În primul rând aș remarca faptul că multe lucruri mari în viață pleacă dintr-o întâmplare. Pur și simplu, m-am aflat la momentul potrivit în locul potrivit pentru a putea participa la selecția pentru candidați cosmonauți. Am ridicat mâna, am spus „vreau și eu” și, în final, după încheierea procesului de selecție, o perioadă scurtă de pregătire în țară, apoi lungă de pregătire în „Orășelul stelar” de lângă Moscova, am ajuns cosmonaut. Competiția în România a fost mare, participând în cadrul câtorva grupuri de selecționare cam 150 de candidați. În final am rămas șapte, apoi cinci, trei; din trei am fost aleși doi care să urmăresc cursul complet de candidați cosmonauți iar în final, după rezultate, s-a tras linia și s-a ales, și am fost selectat eu pentru a reprezenta România în spațiul cosmic.

Este adevărat, 28 de ani reprezintă o vârstă fragedă pentru a zbura în spațiul cosmic. La vremea respectivă am fost al 4-lea din lume, ca vârstă, care am zburat în cosmos. Dar, în același timp, acea vârstă îți oferă posibilitatea unor realizări deosebite; ești plin de energie, plin de resurse, parcă totul ți se deschide în față și învățând/ studiind foarte bine, trecând peste toate fazele de pregătire, inclusiv fizică, inclusiv pentru situații speciale, am simțit - efectiv, că pot realiza cu deosebit succes acest zbor în cosmos. Am fost convinși de când am plecat în spațiul cosmic că nu mi se va întâmpla nimic. Parcă a fost o aură de energie în jurul meu care îmi spunea „trebuie să fii sigur pe tine, totul va fi bine!” Desigur, te gândești și la lucruri negre, indiscutabil; 4,5 la sută, din cei care au zburat în spațiul cosmic, au dispărut în timpul misiunii, fie că a fost vorba de lansare sau aterizare, dar, cu toate acestea, te gândești că „tu” trebuie să faci parte din cealaltă categorie, a celor care vor încheia cu succes acel zbor cosmic. Și,

toată această determinare are importanța ei, inclusiv psihologică în realizarea cu succes a zborului cosmic.

L.B.: La întâlnirea cu publicul ieșean, din 7 octombrie 1987, ne-ați povestit multe lucruri despre toată această „aventură” cosmică, cu detalii, inclusiv despre mâncarea cosmică. Probabil că mai puțini știu, dintre cei tineri, despre aceste detalii...

D-D.P.: Sunt multe lucruri de spus, e vorba de mâncare, e vorba de condițiile de asigurarea vieții la bordul unei stații orbitale sau ale unei nave cosmice. Și mâncarea este pregătită special, desigur. Nu poți să mănânci mâncarea în forma pe care o mănânci pe Pământ. Trebuie să ții cont, că acolo sus te afli în imponderabilitate, trebuie să știi că acolo nu ai o sobă pe care să prepari mâncarea, dar, în același timp, simți nevoia să mănânci o mâncare proaspăt gătită, și există metode de a o găti jos, în a o transforma într-un produs care să fie transportabil în spațiul cosmic iar acolo, printr-un adaos de apă la o anumită temperatură, s-o transformi, din nou, într-o mâncare proaspăt gătită, cu aceleași arome, cu aceleași gusturi pe care le are atunci când o gătești acasă la tine. Există tehnologii... științele spațiale s-au dezvoltat foarte mult și în acest domeniu și lucrurile care păreau inițial nerezolvabile și-au găsit în final rezolvarea.

L.B.: Ce propuneri aveți pentru România, în domeniul spațiului cosmic? Vom mai avea vreun cosmonaut?

D-D.P.: Zborul uman în spațiul cosmic reprezintă doar o anumită categorie a activităților spațiale și nu știu dacă este cea mai importantă. În primul rând, pentru o țară ca România, participarea la programe spațiale internaționale, în principal europene, este esențială. România, de doi ani de zile, este membru plin al Agenției Spațiale Europene și avem posibilitatea să participăm atât la programele obligatorii pentru orice stat membru, cât și la programe opționale. În același timp, o serie întreagă de aplicații ale tehnologiilor spațiale sunt importante pentru noi, pentru buna funcționare a economiei în anumite sectoare: a transporturilor, a agriculturii, a mediului ș.a.m.d. Agenția Spațială Română coordonează la nivel național dezvoltarea și implementarea unor programe utile pentru aceste domenii ale economiei naționale, dar în același timp reprezintă România în orice instituție internațională de profil.

De asemenea, zona de cercetare științifică este importantă pentru că fără cercetare științifică nu poți avea rezultate care, ulterior, să fie aplicate practic. Iar românii își aduc o contribuție deosebită la zona de cercetare științifică, având specialiști buni, având institute care și-au promovat atât înainte de 1989, cât și după 1989, interesele științifice, educarea unor specialiști tineri, implicarea lor în programe spațiale atât în Est cât și în Vest.

Constantin TUDORACHE

Satira Timpului pierdut

Continuare din nr. trecut

Surprinzând unele discuții despre înscrierea unui gol, aflat în tribuna oficială, „ziaristul”, descrie părerile celor din jur: La întrebarea

„- Cine-o fi marcat?”, răspunsul și comentariile vin cu argumente de necontestat: „Dacă pasa a venit de pe stânga, înseamnă că a centrat fundașul stânga. - Vrei să spui extrema stângă! Îl corectez eu. - Excluz. Extrema noastră stângă nu e stângaci. - Atunci a marcat atacantul central.

- N-ai fost atent! La faza anterioară el se certa cu portarul nostru pentru niște necazuri proprii știind că sunt cumnați. Deci n-avea timp să ajungă în careul advers. - Atunci poate extrema dreaptă! - ofer eu altă explicație. - Nici vorbă el are doar rolul să jeneze portarul advers și atât. El are rolul să cadă în careu, el poate face rost de un penalty! Înseamnă că a fost autogol”.

Autorul continuă acest capitol cu un poem în proză de mare efect, o satiră condensată, parțial versificată, pe alocuri presărată cu adevărate epigrame. Exemplificăm: „**Fotbalul** se joacă în 11 jucători. Dar dacă socotim și patronul rămân 10. Pe teren se fac faulturi, hențuri și alte greșeli gramaticale. **Jucătorii** transpiră din cauza berii băute anticipat. **Meciul** e condus de un tip deghizat în bufon, numit **arbitru**, pentru că fotbalul se mai numește și sportul rege, iar regii au pe lângă ei un bufon... (Apoi am aflat că arbitru e considerat de microbiști un ins care n-a reușit ca jucător și n-a găsit altă cale să se răzbune). **Portarul** se agită în poartă rătăcit între cele două bare. Nu are perversiunea de a prinde mingea pentru că jucătorii șutează cel mai adesea alături. Ei posedă secretul ratărilor incredibile. **Fundașul** și extrema adversă au rupt relațiile de prietenie pentru a-și rupe gleznele cu abnegație și dăruire. **Antrenorul** se simte pe tușă ca un cotlet cu lipsă la gramaj. Jucătorii de rezervă folosesc parfum cu miros de sudoare ca să se simtă că și ei au participat la joc. Toți jucătorii au citit regulamentul dar și alte cărți scrise de Freud și Cărtărescu. **Centrul atacant** e vioi ca un fir de iarbă încă neînsămânțat de Witman. Ca scuză pentru oboseala din teren invocă antrenamentele prea dure de la discotecă. După meci jucătorii oferă microbiștilor tricourile, ghetete, ciorapii și chiloșii ca să vadă lumea că nu au nimic de ascuns iar

meciul s-a jucat pe bune și în contul bancar. Apoi suporterii, ca orice grup de prestigiu cultural, capătă dreptul de a huidui și a scanda vehement: - De-mi-si-a! Cea mai suferindă este **mingea** că-i bătută fără nicio vină și, îngrozită de asemenea soartă, se răzbuună și a ea în felul ei: o ia razna pe teren ca să nu ajungă în poartă dacă nu vrea. Ce or fi având jucătorii de azi cu ea? Poate să fi știut ceva Hagi după ce-o compătimea după fiecare șut. Iată o definiție epigramatică a fotbalului: „E-un sport ce numai patimi naște/ Pe care toată lumea îl cunoaște:/ Arbitri, ziariști și uneori/ E cunoscut chiar și de... jucători”. Autorul are o viziune specială despre **viața ca un meci** ...de fotbal: „Dar zadarnic te căznești/ și pe alții să-i convingi/ Dacă într-un meci al vieții/ Ești doar un băiat de mingi”.

Evitând monotonia, „analistul” Leu, diversifică paleta scrierii prezentând și câteva ciudățenii ale unor oameni celebri și întâmplări mai puțin cunoscute. Exemplificăm: „S. Dali scria în 1964: „În fiecare dimineață când mă trezeam simțeam o bucurie conștientă. Bucuria de a fi Salvator Dali și, plin de nerăbdare, mă întrebam ce lucru minunat va mai înfăptui azi acest Salvator Dali?!”. Dintre „lucrurile minunate” pe care le-a săvârșit marele Dali, am aminti noi unul de-a dreptul trăznit. La o aniversare a comandat unui bijutier o tabacheră din aur pe care a în crustat cuvintele: „De la Dali pentru Dali, cel mai mare admirator al său”, după care, se spune că artistul, a aruncat acea tabacheră. O altă curiozitate pe care o citim în cartea dlui. Leu: „J.L. Borghes scria: „M-am săturat să mă trezesc în fiecare zi cu sarcina plictisitoare de a mai fi încă o zi Borghes”. Autorul mai amintește că „G. Călinescu își declama versurile, parcă le cânta”, iar despre I. Minulescu, E. Speranția spunea: „Minulescu nu-și recita poeziile, le juca! Exemplu: Recitând „Cu toamna în odaie”, făcea grabit câțiva pași până în fundul scenei, deschidea ușa, se retrăgea politicos puțin la o parte ca și cum i-ar fi făcut loc toamnei să intre”. Și am spune, ca o completare, că Ion Minulescu purta un fular lung, iar în timp ce își recita poeziile se apropia de câte o doamnă din primele rânduri și făcea reverențe cu pălăria în mână. Tot dl. Leu ne redă o legendă mitologică la care adaugă o completare satirică: „Epimenide a dormit într-o peșteră

din Creta timp de 57 de ani. Apoi s-a trezit și n-a mai recunoscut nimic din statul grec. La noi, în schimb, dacă ai fi dormit după 1989 timp de 20 de ani și te-ai fi trezit azi, ai fi recunoscut aceeași lume și aceeași stare socială ca înainte de 1989”. Despre Simfonia 45 de Haydn, numită și „Despărțirea” sau „Adio”: „Îmi amintesc ce se spunea despre ea. Instrumentiștii orchestrei baronului Eksterhazy, nu-și mai primiseră salariile de câteva luni și l-au rugat pe Haydn să compună ceva potrivit momentului. Simfonia se termină prin plecarea din orchestră, pe rând, a instrumentiștilor până ce rămâne unul singur. Patronul a înțeles aluzia și le-a plătit salariile. Așa au luat naștere grevele”. Autorul reamintește epitaful lui Nietzsche, șlefuit de S. Dănilă: „Noul Testament/ Această-i cartea cea mai sfântă/ De rugă, har și chin/ Dar, vai din pragul ei cuvântă/ Un adulter divin”.

Pe lângă calitatea de analist, autorul ne prezintă o proprie viziune filozofico-umoristică și satirică despre Geneză, Biblie sau Facerea lumii.

Într-un capitol cu subtitlul **Rugăciune profană**, descoperim adevărate cugetări care pot intra în orice culegere de maxime, din care exemplificăm:

„Ferește-i, Doamne, pe dușmani de ura mea”;

„Întărește-mi brațul când trebuie să lovesc pe cine merită”;

„Întărește invidia celorlalți când văd reușitele mele ca astfel să fiu și mai mândru de mine;

„Ascunde drumul corect de ochii altora până îl găsesc eu”;

„Ajută-mă să-mi înving răutatea dar să nu renunț prea repede la ea dacă văd că bunătatea n-a rezolvat nimic”;

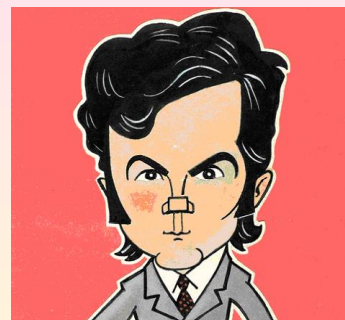
„Ajută-mă să ajung acolo unde merit și puțin mai departe”;

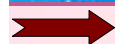
„Fă-Te că nu vezi prostiile pe care le fac sau uită-Te în altă parte spre cei care au aceleași păcate și pedepsește-i numai pe ei”;

„Fă să treacă durerile mele spre cine știu eu”;

„Ajută-mă să-mi înving dușmanii doar în vis, dar ei să trăiască aievea acest coșmar”;

„Ajută-mă să fiu optimist și după ce-l citesc pe I. Cristoiu”;

„Așa că, Doamne, dă-mi un alt destin. AMIN!”.

Iată și unele **Porunci apocrife**:

„Iubește pe aproapele tău... dacă el te venerază”;

„Ia din viață tot ce-i frumos...pentru alții lasă restul”;

„Să nu faci daruri altora dacă îți sunt utile și ție”;

„Învăță doar de la învingători ca astfel să știi să te ferești de primejdii”;

„Când ești prea bine dispus citește editorialele lui CTP și-ți trece”;

„Iartă greșelile altora dacă seamănă cu ale tale. Dacă nu-s la fel pedepsește-le”.

Spicuim din proza în versuri despre **Facerea lumii**: „Domnul a venit de undeva din Înfin în control/ Și nu i-a plăcut/ ce-a văzut/ Și atunci l-a făcut pe Adam din lut./ Un tip ce n-a fost niciodată copil./ Deci frivol și viril/ Și într-o noapte când dormea tipul/ a făcut-o și pe Eva, adică un alt fel de om/ Adoua zi a apărut primul simptom/ al bolii numite „împreunare”./ Căci Adam găsisse metodă/ mai comodă/ să facă alți oameni/ Atunci Domnul s-a supărat/ și-a plecat/ spre alt Înfin./ Eu personal cred c-a greșit/ Pentru că în lipsa lui au apărut Zei și Zeițe/ adică un fel de Don Juani și pipițe/ și totul s-a stricat/ Credințele s-au amestecat./ Dar mâine e sâmbătă și sper că Domnul va veni cu alte tipare. Nu va mai folosi lut, ci marmură de Rușchița/ Și o să scrie o altă Miorița”. Poemul despre facerea lumii e mixat cu versuri în dulcele stil clasic din care cităm: „Oamenii destule-au născocit/ Până au ajuns în fine la atom./ Cred că Dumnezeu ne-a părăsit/ Pentru o planetă fără niciun om”. Următorul exemplu este un căren axiomatic: „În Biblie sunt sensuri mai subtile/ Și chiar Geneza Te nemulțumește./ Căci ai făcut Natura-n șase zile/ Și într-o zi pe cel ce-o nimicește!”. Sau: „Iată și prima eroare divină/ Rostită după „Să fie lumină!”/ Din Biblie Geneza se cunoaște/ Că doar Adam a fost făcut din lut/ Probabil Dumnezeu n-a prevăzut/ Că mai târziu și Darwin se va naște”.

Cartea trebuie lecturată integral. E plăcută la citire de la prima răsfoire, antrenantă, îndemnând la sublinieri și adnotări într-un „vade-mecum”.

Nu putem omite din selecție versuri ca:

„Azi mila, bunătatea sunt delict/ Iar răutatea ne ademenește/ Și căutăm în jur mereu conflicte/ ...Că astăzi viața este mai comodă/ Iar de alți oameni să te doară-n cot/ Moralitatea nu mai e la modă/ Și-n Parlament chiar a căzut la vot/ ...Trăim mereu urcușuri și căderi/ Dar teama uneori ne cam încearcă/ Am ars cam toate punțile spre ieri/ Rămâne deci să construim o arcă?!”. Sau:

„Azi Băsescu ne rămâne/ tot acolo mult prea sus/ Dar noi credem că odată/ va veni și un apus/ Și pe viitor, probabil./ Va răspunde un școlar/ Că acest cuvânt „Băsescu”/ Nu-i scris în dicționar”. Iată un merit special al românilor, recunoscut și redat cu ironie de autor într-un distih: „Noi am adus în Europa noul/ Bășcălia și miștoul”. Iată și alte distihuri:

- „El este un maestru-n toate cele/ Dar mai ales în lucrurile rele”;

- „Iar când ascensiunea e prea dură/ Să nu eziți s-o iei pe scurtătură”;

Racordat la lumea modernă, autorul precizează: „Eu am acum un telefon mobil/ Și-n el mai multe numere înșir./ El este telefonul fără fir/ La care cablul este inutil”, iar cărenul următor este un ambițios credo: „Întotdeauna ca într-un delir/ Chiar de pe vremea când eram copil/ Am vrut să urc năvalnic sau tiptil/ Ca aerul de sus să îl respir”. Continuarea are o savuroasă subtilitate scoasă din tolba de idei a autorului: „Acum am reușit la telefon/ Cu greutate să obțin un ton/ Și mi-a răspuns, atunci când am sunat./ Un înger ca un fel de centralistă:/ Alo... da-da... e Raiul... chiar există/ Dar... reveniți că Domnu-i ocupat!”. Am remarcat și un minulescian căren, amintind de „Romanța policromă”: „Dă-mi gura ta și trupul tău viril/ Să-l simt în corpul meu de orășeancă./ Dă-mi SMS-uri zilnic pe mobil/ Și dă-mi, te rog, și contul tău din bancă!”.

Autorul Gh. Leu ne convinge că pe lângă calitatea de scriitor și analist este poet și epigramist. Am selecționat câteva **epigrame și cărene**:

1. „Norocul nu mi l-aș dori vrăjmaș/ Și îi acord o mare importanță/ El a trecut odată prin oraș/ Iar eu eram la munte, în vacanță...”

2. „În timpul ăsta plin de pesimism/ Ce nu prea știm cam unde-o să ne ducă/ „Democrația” e-un neologism./ Românii nu prea știu cum să-l traducă”.

3. „Se știe din Antichitate/ Că Tata Noe furios rostise: / „Potopul e-o calamitate!”/ (El de globalizare n-auzise)”.

4. „Pe Lună am ajuns târziu/ Cam după ce-am supus atomul/ Și n-am găsit decât pustiu.../ Semn c-a mai fost pe-acolo omul”. Chiar dacă această idee nu e originală, am remarcat-o și am consemnat-o.

5. „Sunt și farisei ce strigă/ Că și ei îndură criza/ După ce vin din vacanța/ Petrecută la Ibiza”.

6. „Azi e epoca vedetei./ Dacă are și prestanță./ Gloata chiar i se închină/ ...Cei cu mintea în vacanță”.

7. „Având o comportare nefirească/ Putem să spunem fără multă vorbă/ Că dacă el s-a fript cândva cu ciorbă/ Și cu iaurt o să se opărească”.

8. „Să fii mai mult decât îți este dat/ Să lași în lume urme de neșters/ Dar bineînțeles

că nu în vres/ Așa ceva e astăzi demodat”.

10. „Istoria-i ceva ireversibil/ Iar dacă vrei din drumul străbătut/ Să iei exemple bune din trecut/ Nu este foarte greu... e imposibil!”.

11. „Maneliștii cei mai cei./ Lăutarii și artiștii./ Nu se-njură între ei/ Cum o fac epigramiștii”.

12. „Eu, la Berlin am fost cândva o zi/ Și însetat am vrut să-mi fac plăcerea/ Un chelner m-a văzut îndată ... și/ El, inginer din Cluj, mi-aduse berea”.

13. „Trăiește-acum c-așa îți este rostu’/ Deci nici în viitor nici în trecut./ Când ești deștept să nu o faci pe prostu’/ Că riscu-i mare! Poți să fii crezut!”.

Ca un priceput editor, cu multă abilitate, autorul pune-n pagini și sonete pe care nu le sesizezi la prima lectură decât dacă le împarți după schema clasică în cărene și terține, ele fiind scrise cursiv, după sau între unele poeme în versuri. Am selecționat și două **sonete**:

1. „Am învățat în secolul acesta/ Să lămurim mereu câte-o dilemă/ Și suntem mulțumiți de stratagemă/ Cum după prânzul bun îți faci siesta/ Și fericirea este chiar supremă/ Deci poate să urmeze și fiasta./ Dar viața uneori îți joacă festa/ Că n-am găsit și cea mai bună schemă/ Avem refugiu în democrație/ În care credem ca-n... mitologie/ Abia trecuți de-un mare tămbălău/ Ne-au învățat ceva americanii/ Că fericirea are-un nume: banii!/ (De la străini înveți întâi ce-i rău)”

2. „Nu este rău să știi cam unde-i locul/ Pe care ți l-a hotărât destinul/ Că altfel e să simți din plin pelinul/ Pe care ți-l servește nenorocul/ Când cei de la putere își fac plinul/ Să nu-i înjuri spunând „Să-i ardă focul!”/ În viață să iubești mai bine jocul/ Iar dincolo de nori să vezi seninul/ Mai bine este să nu-i bagi în seamă/ Și chiar în ziua când ești prost dispus/ Să nu le spui atunci ceva de mamă/ Mai bine e să fii cuviincios/ Că dacă scuipi spre cei ce sunt mai sus/ E riscul mare când tu ești mai jos”.

Presărată cu inspirate caricaturi ale brăileanului **Costel Pătrășcan**, cartea **Satira Timpului pierdut** a analistului, epigramistului și scriitorului **Gheorghe Leu**, compensează *Timpul pierdut* de mulți cititori cu lecturarea unor cărți publicate în ultimii ani.

*

Încheiem cu un îndemn al autorului dintr-un interesant poem:

„Să nu-ți pese de toate prostiile din lume/ și anume/ să nu te lași legat cu cătuș/ de cărțile tale/ efemere escale/ Și astfel vei pleca mai ușor/ spre ultimul zbor/ adică în jos spre un uter de lut/ pe un drum încă neînceput”.

..., Citind un adevăr de alții spus vreau să adaug și ceva în plus: **În lumea cu idei mai mult funeste, când nici umor nu e, nimic nu este!”**.

Constelații epigramatice

Eliș RÂPEANU (n. 27.08.1939)

Născută la Valea Călugărească, jud. Prahova, cu numele **Elena-Elisaveta Dobrițoiu**. A absolvit Școala Medie de Fete, la Ploiești și Facultatea de Filologie, Secția Limba și Literatura Română, la București; ulterior a absolvit Universitatea Științifică din București, Secția Spaniolă și Facultatea de Limbi Clasice, Romanice și Orientale, Secția Franceză, dar și Școala Populară de Artă București, Secția Canto. A fost cadru didactic universitar la București, doctor în filologie, primul asemenea titlu din lume în materie de epigramă, obținut în 1999 cu „**Epigrama în literatura română**”. Autoare a peste 70 de lucrări științifice.

Membră a Societății Române de Filologie Romanică (1977), a Clubului Epigramiștilor „**Cincinat Pavelescu**”, București (1986, vicepreședinte în unele perioade), membră fondatoare a Uniunii Epigramiștilor din România (1990), membră de onoare a Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova. Colaboratoare la zeci de ziare și reviste, prezentă în peste 60 de antologii și volume colective de epigramă, a primit zeci de premii la concursurile de gen.

Apariții editoriale: 28 de volume (poezii, critică literară, epigrame, monografii, aforisme, roman) între care: *Epigrame* (1995), *Catrene aproape cumini* (1999), *Epigrama în literatura română* (2001, teza de doctorat), *Catrene cu sprâncene* (2003), *Epigrame mai mult sau mai puțin picante* (2004), *Epigrame. Epigrammes* (2006), *De-a râsu'-plânsu'* (2007).

Sinceritate

Nu știu dacă am talent
Ca să-nfrunt cu scrisu-mi anii,
Însă am suficient
Să-mi scandalizez dușmanii.

Parlamentul

Demagogia, azi, perfida,
Se ia în Parlament ca SIDA,
Deci, să se pună preventiv,
La microfon, prezervativ.

Tranziția în sala pașilor pierduți

Cu atâta forfoteală
Pe culoar și-n încăperi
“Unde-i lege nu-i tocmeală”,
Ci, mai nou, negocieri.

“Originalitatea” unor epigramiști

Mulți confrăți, de-o vreme-ncoace,
Ne afumă cu chiștoace,
Tot punând în versuri late
Poantele deja fumate.

Actualitatea unui fost

Figură printre profitori,
Cu funcții date din oficiu,
Dat jos pe scara de valori,
Urcat pe scara de serviciu.

Unui ratat

În sfârșit a reușit
Facultatea s-o termine
Însă vede orișicine
Că e tot neisprăvit.

Descurcarea

Ea știe viața cum s-o ia,
Căci are daruri neștiute:
Virtutea de a renunța
Și renunțarea la virtute.

Amicului ajuns

Pe-o înaltă funcție călare
Un X, iubitul tău amic,
A trebuit s-ajungă mare
Să vezi și tu cât e de mic!

Studentească

Judecând la rece,
Timpul e stăpân:
Sesiunea trece,
Unii mai rămân.

Prietenei

De nu mi-ai fi atât de dragă,
Aș spune că-ți lipsește-o doagă,
Dar, cum eu te iubesc nespus,
Susțin că ai o doagă-n plus.

Dominația corupției

Aleșii iar ne trag în piept,
Hoția crește cât Parângul:
Ei zic că statul e de drept,
Dar calcă-alături tot cu stângul.

Nemulțumirea lui Prometeu

Furat-a focul și-a plătit
S-aducă pe pământ comoara,
Dar Prometeu n-a bănuț
C-o să-ți aprinzi cu el țigara.

Lege veșnic nouă

Noaptea-n colț îți cer golani
Fie viața, fie banii;
Soața are lege nouă:
Ți le cere pe-amândouă.

Unui avocat

A câștigat pledând cu fală
În roba-i neagră ca un corb,
C-a reușit s-aducă-n sală
Drept martor ocular, un orb.

Unui fumător de pipă

Îi spuse-un doctor eminent
Că pipa îl omoară lent...
Răspunse c-un proverb străbun:
Am și răbdare și tutun!

Infinitul mare

EL și EA – un univers
Cu picioare drept proptește:
LUI îi folosesc la mers,
EA își face drum cu ele.

Socoteală

Omu-nvață pân' la moarte –
Înțelege chiar și-un bleg:
Cel cu carte are parte,
Cel cu pile, un întreg!

De Paști cu gândul la Basarabia și Bucovina

Se toarnă-n suflet liniștea pascală,
Stropim din nou țărâna cu agheasmă,
Se-ntinde țara ca o catedrală,
Cu două lacrimi pe catapeteasmă.

Femeia în actualitate

Femeia are drept de vot
În Parlament și peste tot
Și mulți din senatori ar vrea
Să fie-n Cameră cu ea.

Constatare

Bătrânețea-i cu bucluc
Pentru cei ce-ajung moșnegi,
Că puterile se duc,
Poftele rămân întregi.

Rugă pentru Brâncuși

Pe-acel gorjean ce s-a zidit în mit
Românii, azi, îl roagă să renască
Spre-a ține dreaptă, înspre infinit,
Coloana verticală românească.

Diferență

Cortina are rol exact
Ca fusta și-alte mici veșminte,
Dar prima cade după act,
A doua pică înainte.

Pensionarii după Revoluție

Doi bătrâni ca două poame
Stafidite stau la sfat:
Unul zice că i-e foame,
Altul, că s-a săturat!

Paradoxul ultimului drum

Tot alergăm spre cimitire –
Bătrâni și tineri, pe-ntrecute –
Și tinerii-s mai iuți din fire,
Dar tot bătrânii-ajung mai iute.

Constelații epigramatice

Eugen ALBU (n. 27.04.1940)

Născut la Geoagiul de Sus, jud. Alba. A absolvit Școala Tehnică Sanitară, Specialitatea Medicină Generală, la Sibiu și a lucrat ca asistent medical la Cluj-Napoca. Membru al Cenaclului Epigrafiștilor Clujeni „**Satiricon**” (mulți ani vicepreședinte, din 2012 președinte), membru al Uniunii Epigrafiștilor din România și al Ligii Scriitorilor Români, Filiala Cluj-Napoca.

Colaborator la toate publicațiile de epigramă, prezent în peste 50 de antologii și volume colective de epigramă, a primit peste 100 de premii la concursurile de gen. A mai semnat: **Le Blanc**.

Apariții editoriale: *Epigrame* (1995), *Mi-e inima o epigramă* (2001), *Moș Crăciun cu T.V.A.* (2002), *Trădarea lui Hipocrat* (2004), *Mare e grădina ta, Doamnă!* (2007), *Clepsidra cu iluzii* (2009), *În cursul zilei de azi-noapte* (2012).

A participat direct la organizarea la Cluj-Napoca a celor 15 ediții ale Festivalului Național „Eterna Epigramă” și a îngrijit, în colaborare, volumele colective de epigramă editate cu acest prilej. Este Senior al Cetății Cluj (2011) și Cetățean de Onoare al comunei natale (2012).

Autoportret

Epigrafișt ca Albu E

În toată lumea nu mai e:

Frumos, deștept, inteligent,

La ce-i mai trebuie talent?...

Politicieni de duzină

Din atâția demnitari

Cu statut de tipi notabili,

Sunt și mulți parlamentari,

Dar mai mulți par... lamentabili.

Istoria ne e martor

Am strâns curea și am fost

Popor blajin cum altul nu-i,

Dar s-o mai strângem n-are rost

Decât... de gâtul știm noi cui.

Nostalgică

De mult de tot, ce prost eram,

Când doar de fuste mă țineam,

Acum când totu-l fac cu rost,

Regret că nu mai pot fi prost!

Mare-i grădina ta, Doamne!

Cu omul neșcolit și prost,

Nu lupt, că n-are nici un rost;

Dar duc o luptă infernală

Cu prostul care are școală!

Lehamite

M-am săturat să tot muncesc

Doar să-mi justific existența

Și-aș vrea și eu să huzuresc,

Dar tot mai mare-i concurența!

Unui coleg complet știrb

N-are-n gură nici un dinte,

Nici măcar măsea de minte

Și să tragă la măsea,

Îi dau eu proteza mea.

Faptele vorbesc

Se-nscriu românii în prostie

La europarlamentare

Că prin politică, se știe,

Tot prostul poate-ajunge mare.

Onorariu vs. onoare

I-am pus plicul în halat

Speriat că mă repede,

Dar tot dânsul m-a salvat:

S-a făcut că nu mă vede.

Cerere în căsătorie

„Am bani, o vilă cu piscină,

Buticuri, trei apartamente,

Un „Volvo” nou, pe motorină...”

„Mi-ajung aceste sentimente”.

Opțiuni

Cândva un rege ar fi dat

Doar pentru-un cal regatul sfânt.

Dar eu aș da pentru-un regat

Partidul de guvernământ.

Problema plăcuțelor bilingve

E o pretenție firească

La care, sincer, îi văd rostul:

Frumoasa limbă românească

N-o poate învăța tot prostul!

Soției

Te văd în fiecare zi,

Izvor de bucurie

Și, Doamne, cât te-aș mai iubi

De nu mi-ai fi soție.

Adaptare

În anii grei de dictatură,

Trăiam cu lacătul la gură.

Acum, că nu mai este pus,

... Vorbim în plus!

Noblesse oblige

Beția-i o calamitate

În care, totuși, mă implic,

Spre-a evita o lașitate

În fața unui inamic.

Odrasla

Mă face fiul de ocară,

Deși a fost un bun student,

Că nu vrea post decât la țară,

Dar țara e... în Occident!

Spirala istoriei

De două mii de ani trecuți,

Am fost mereu sacrificați,

Fiind de-atâtea ori vânduți,

Dar niciodată cumpărați!

Grațieri

S-au înăspriat atât de tare

De-o vreme legile în țară,

Că și pe cei din închisoare

Au început să-i dea afară.

Soacrei

Așa concediu minunat

Nici n-am avut ca cel în care

Am fost cu soacra mea la mare

În vara când s-a înecat.

Coloana infinitului

De ani de zile ținem post

Și nu știm cât îl vom mai ține;

Nu că muncim puțin și prost,

Ci că se fură mult și bine.

Epitaf

În acest cavou sinistru

Doarme-n pace-un ex-ministru,

Iar în fostul lui birou,

Doarme un ministru nou.

Amintiri

Țin minte când s-a însurat

Ce slab era și ce calic!

Da-n scurtă vreme l-a schimbat

Nevasta sa... cu un amic.

Presa și gazetăria

Ziarele, în primul rând,

Nu-s scoase doar spre-a le citi,

Deci, și de-s proaste, tot se vând,

Iar ziariștii și mai și!

Epitaf dictatorului

Aici zace-un lider mare

Omorât cam fără rost

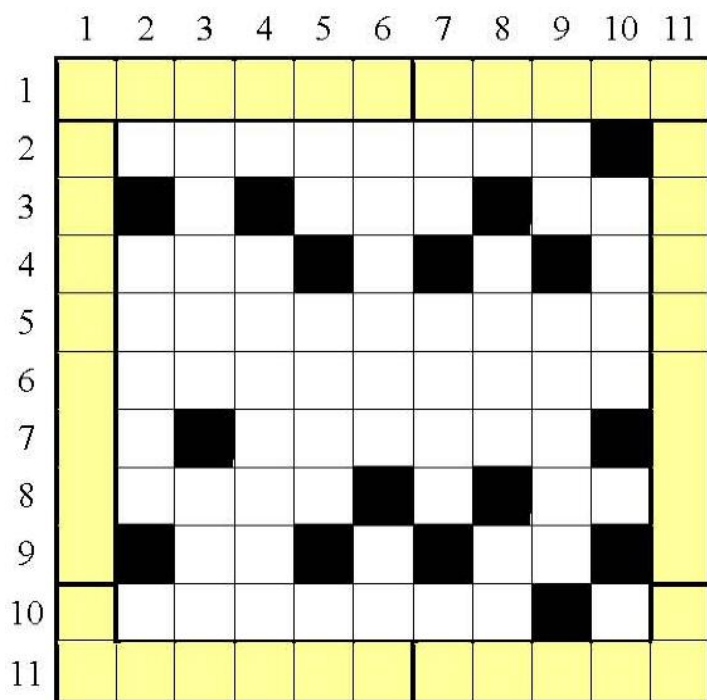
De tovarășii lui care

Azi conduc la fel de prost.

Nelu VASILE

Constelații rebusiste (fantezie)

ORIZONTAL: 1) ... 2) Stau între două rânduri de porumb. 3) Se apleacă sub greutate - Onomatopee pentru o mișcare bruscă. 4) Colectează apa de infiltrație - Lucrat de la centru! 5) Reglementează circulația (pl.). 6) Asigură dezvoltarea animalelor. 7) Cutată fără să se vadă vreo cută! - Despicață după nevoie. 8) Lucrătorii pământului - Teodor cel lipsit de alean! 9) Ton neridicat! - Spus verde-n față! 10) Istoricul bolii pacientului - Cucu' a plecat! 11) ...

VERTICAL: 1) ... 2) Persoana din deschiderea geamului! - E de la țară - Notare fără deficiențe! 3) Merg la banchet (pl.) - Intră în apărare. 4) Clasate ultimele la sport! - Conduce echipajul pe mare (pl.). 5) Ține capul sus - Se lipește ușor și se deslipește greu - Ofertă națională de banane! 6) Îți face vânt - Mai clar de-atât nu se poate. 7) Copacul fără ramuri - Adăpost pentru pescari - Legată în lanț. 8) Alifie de firmă! - Concentrează lumina - Trecere prin apă. 9) Strat de murdărie - Deosebit de frumoasă (pl.). 10) Sunt lipsiți de gust - Exteriorul cantonului! 11) ...

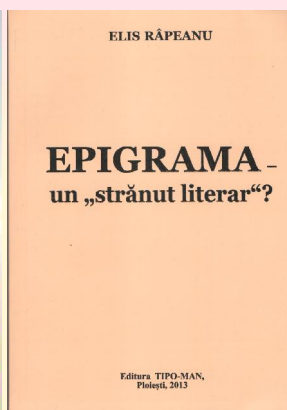
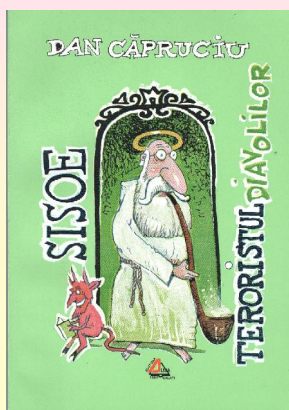
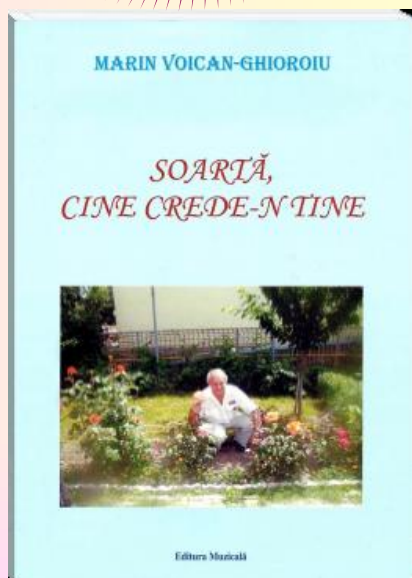
P.S.: La o dezlegare corectă, pe manșeta careului veți descoperi prenumele și numele unei persoane, calitatea în care este cunoscut de către cititorii revistei "Constelații diamantine", țara în care este stabilit și postura în cadrul colectivului de redacție.

Nelu VASILE

neva194987@yahoo.com

Dezlegarea careului: GEORGEFILIP - RASTAVURI - S - E - P - TAS - PAC - DREN - N - S - CR - AUTOSTOPURI - CRESCATORII - TA - TAIA - T - OLARI - C - TEO - R - TO - N - VE - R - ANAMEZA - CC - SOCIATADANA (GEORGE FILIP; SRIITOR; CANADA; REDACTOR ASOCIAT).

Cărți
primite
la redacție

Traian RUS

CÂNTEC ȘI POVESTE – DOINA LUI LUCACIU

În buchetul cu frumuseți al vieții mele, a apărut, de vreo 3 ani de zile, o floare rară, „Doina lui Lucaciu”, în interpretarea Andreiei Botiș, fata frumoasă și școlită într-ale muzicii a consăteanului meu, părintele Radu Botiș din Chelinta. Este remarcabil că tânăra generație perpetuează cântecele noastre istorice. Doina mi s-a pus la suflet de cum am auzit-o și nu mă voi putea despărți de ea niciodată.

Sunt privilegiat de faptul că pot înțelege aceste cântece, că știu multe despre epoca în care au apărut și rolul lor în realizarea idealurilor neamului. Puțini dintre noi pot conștientiza forța lor mobilizatoare extraordinară, faptul că pot conduce națiunile la victorie. Să ne gândim doar la avântul emoțional stârnit de Marseieza (La Marseillaise) lui Rouget de Lisle, care i-a condus pe francezi la victorie în 1792. Și Doina lui Lucaciu a stârnit uragane de durere și revoltă față de starea de robie în care s-a aflat națiunea română din Ardeal secole în șir. Conștiente de acest lucru, autoritățile austro-ungare au considerat-o ca un semn al răzvrătirii. Purtarea tricoulului și chiar folosirea limbii române stârneau represiuni aspre. Cântarea sau chiar fredonarea Doinii putea fi motiv de înțemnițare, deoarece simboliza rezistența activă și aderența la scopurile propovăduite de părintele Vasile Lucaciu. Interesant mi se pare și faptul că dintre toate marile personalități care au condus lupta românilor din Ardeal pentru dezrobirea și întregirea neamului, „Leul de la Șișești” a devenit cel mai popular. Poporul închină doine și balade doar celor neînfricați, celor care se confundă cu idealurile sale. Pentru activitatea și viața dedicată neamului său, Vasile Lucaciu a cunoscut calvarul închisorilor ungurești: Vacz, Seghedin, Satu Mare.

Variantele doinei sunt multe. Cea cântată de Andreia Botiș:

Plânge-o mierlă prin păduri, of, of, of,
Rob îi Lucaci în lanțuri
Pentru sfânta libertate
De care noi n-avem parte.

Nu fi mierlă supărată, of, of, of,
Nu-i robia ne-ncetată,
Vine dalba primăvară,
Fi-va Lucaci liber iară.

Nu suspina în zadar, of, of, of,
Du-te până la Sătmăr

Unde-i Lucaci la-nchisoare,
Nu vede nici cer, nici soare
Și să-i spui închinăciune
De la-ntreaga națiune,
Că el mândru s-a luptat
Ca român înflăcărat.

Doina a fost scrisă de învățătorul George Bocu din Șiștaroveț, la sfârșitul lui iulie 1893, și publicată mai întâi în „Foaia poporului”. Autorul a copiat-o și a adaptat textul după „Hora lui Roman”, compusă de Iosif Vulcan și publicată la Pesta în revista „Gura satului” în anul 1870. Hora era dedicată jurnalistului Alexandru Roman, predecesor al lui Vasile Lucaciu în lupta pentru drepturile românilor ardeleni (Vezi Wikipedia).

Poate că nu aș fi scris această poveste dacă nu aș fi găsit, căutând pe Youtube, o variantă interpretată de Florica Duma, cântăreață trăitoare prin părțile Bihorului. Am sunat-o și mi-a spus că a auzit-o de la tatăl său, după ce acesta s-a eliberat din închisoare. Fusesse închis pentru vina de a fi fost țaran harnic, adică chiabur și, acolo, în detenție, a învățat-o de la niște preoți greco-catolici. De altfel, melodia acestui cântec se pare că ar fi fost compusă de preoți greco-catolici întorși de la studii din Roma. Să nu uităm că și Vasile Lucaciu a fost preot greco-catolic. Mi-am amintit apoi că în alegerile pentru parlamentul de la Budapesta Lucaciu a candidat în anul 1907 în cercul electoral al Beiușului, ieșind învingător. Poate atunci Doina s-a răspândit și în arealul bihorean. Mai mult, o Horă

Vasile Lucaciu

a lui Lucaciu, cântată pe melodia Horei Unirii era răspândită prin foi volante printre intelectualii și meseriașii beiușeni:

„Delegat cu cunoștință
De-ale noastre suferințe
Și din viță românească
Dr. Lucaci să trăiască”

De fapt, o cercetare a ariei de răspândire a ei ne-ar putea aduce surprize. Cred că s-a cântat în tot Ardealul. Iată varianta Floricăi Duma:

Așa-mi vine uneori
Și mă duc la deal cu flori,
Așa-mi vine câteodată
Și mă duc la deal din piatră.
Din piatră să iasă foc
Și fac la inimă loc.

Cântă mierla pă păduri
Lucaci îi rob în lanțuri,
Numai pân' la primăvară
Fi-va Lucaci liber iară.
Bat clopotile-n Ardeal
Fi-va Lucaci liber iar.
Nu fi mierlă supărată,
Nu-i robia ne-ncetată.

În ultimul moment am aflat că și cunoscuta interpretă de muzică populară, d-na prof. Marinela Zegrean Istici, de la Gherla, are în repertoriu Doina lui Lucaciu. Mi-a mărturisit că a preluat-o de la un fost deținut politic, Ioan Ungur. Să fi fost închisorile comuniste academiei de muzică patriotică? Față de varianta Andreiei Botiș diferă ultimele două strofe:

Vântu bate, frunza pică,
Inima mi se despică
De durere și de chin
Că-i Lucaci la Segedin.

Seghedine, Seghedine,
Dumnezeu cum te mai ține?
Mureș, Tisa, până când
Te-or mai ține pe pământ?

Pe 29 noiembrie s-au împlinit 91 de ani de la moartea părintelui Vasile Lucaciu, iar această poveste a fost modul meu de a-l omagia pentru toată jertfa pe care a dat-o pe altarul dragostei de neam.

Premiile UZPR 2013

Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România lansează concursul Premiile UZPR pentru anul 2013. O competiție profesională, adresată membrilor UZPR din presa scrisă și on-line, din radio și televiziune, din țară și din Diaspora. Lucrările apărute ori difuzate în cursul anului 2013 vor fi trimise la adresa de e-mail: secretariat@uzp.org.ro în format word sau pdf pentru articole și cărți, prin transfer.ro pentru secțiunea presa video, până la data de 20 ianuarie 2014. Acestea vor fi însoțite de un formular de înscriere la concurs.

Juriul, alcătuit din profesioniști în domeniul mass-media, va alege cele mai bune trei lucrări pentru fiecare secțiune. Premiile I, II, III, în funcție de notele obținute, se vor decerna în cursul primului trimestru al anului 2014, într-un cadru festiv. Rezultatele concursului vor fi publicate pe web-site-ul Uniunii: uzp.org.ro și în revista editată de UZPR.

Materialele trimise nu se returnează. Lucrările declarate câștigătoare vor intra în arhiva UZPR pentru a fi folosite în programele educaționale și de formare.

Detalii suplimentare privind concursul se pot obține prin e-mail, la adresa: secretariat@uzp.org.ro precum și prin telefon, la numerele: + 40 021.317.92.25 sau 0746.137.913 (telefon mobil secretariat), zilnic, între orele 10:00-13:00.

TEMA CONCURSULUI: România ca personaj

Lucrările, indiferent de genul publicistic în care sunt realizate, vor reflecta și explica, în cuvinte și imagini, ideile și obsesiile României de azi, familiarul realităților românești. Criteriile de evaluare vor fi creativitatea și relevanța pentru tema concursului. Rezultatul va fi stabilit prin însumarea notelor, de la 1 la 10, acordate pentru fiecare criteriu de evaluare de către membrii juriului secțiunii respective.

CONDIȚII DE PARTICIPARE

I. Pentru secțiunea presă scrisă și on-line

Concurenții pot trimite un text, conținând maximum 5000 de semne cu spații, redactat în limba română. Textul trebuie să fi fost publicat într-o ediție pe hârtie sau on-line, girată de instituția media la care concurentul are statut de redactor, reporter sau de colaborator permanent.

II. Pentru secțiunea cărți de specialitate/cărți de publicistică

Autorii pot participa în concurs cu un volum de publicistică sau de specialitate.

III. Pentru secțiunea presa audio

Materialele trebuie să fi fost difuzate pe lungimile de undă ale postului de radio la care lucrează concurentul sau la care este colaborator permanent. Înregistrarea trebuie să aibă o durată de 10-60 minute, ilustrate muzical și trimisă pe transfer.ro, la adresa: gabrielarusu.pasarin@yahoo.com.

IV. Pentru secțiunea presa video

Se pot trimite producții cu o durată de până la 60 de minute, care au fost produse și difuzate de către postul de televiziune național, regional sau local la care lucrează sau colaborează concurentul.

Formular de înscriere

Nume și prenume:

Data nașterii:

Adresa:

Telefon:

E-mail:

Titlul lucrării:

Durata:

Data apariției sau realizării:

Radacția pe care o reprezintă:

Echipa de realizatori în cazul producțiilor de televiziune.

Doru Dinu Glăvan
Președinte UZPR

Contemporary Literature Press
Editura pentru Studiul Limbii Engleze prin Literatură

The only online Literature Publishing House of the University of Bucharest

Contemporary Literature Press,
sub auspiciile următoarelor foruri:
Universitatea din București, The British
Council, Institutul Cultural Român și
Ambasada Republicii Irlanda,

Anunță publicarea volumului
Constantin Noica (1909-1987)
Leon D. Levițchi (1918-1991)

Editate de C. George Săndulescu

ISBN: 978-606-8366-90-6; 978-606-8366-91-3

Un cuvânt pentru presă

Doi oameni de care am fost deosebit de atașat - intelectual și afectiv: unul, o rudă foarte apropiată, și celălalt, un mare profesor universitar (descendent a 17 generații de preoți români get-beget).

Să fie două genii diferite oare?

Nu le-am întâlnit perechea nicăieri în lumea asta mare!

Printr-o stranie coincidență Joyceană, ambele noastre volume apar la aniversarea morții lui Constantin Noica - la 4 decembrie 1987 -, în ajun de Sf. Nicolae.

Ambele volume sunt presărate cu "filozofia" istoriei văzută amuzant.

C. George Sandulescu
Monte Carlo, Noél 2013

Constantin Noica (1909-1987) și Leon D. Levițchi (1918-1991), editate de C. George Sandulescu, se lansează oficial la data de miercuri 4 decembrie 2013, dar volumele pot fi consultate și descărcate din acest moment la adresa de internet:

<http://editura.mtlc.ro/sandulescu-noica-levitchi.html>

Editura pentru Literatură Contemporană vă invită să accesați website-ul

www.editura.mtlc.ro. Editura publică lucrări atât în limba engleză cât și în limba română. Pentru sugestii sau comentarii, vă rugăm să vă adresați Editurii, lidia.vianu@u-buc.ro.

